

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI

**PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE
SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLI UYUŞMAZLIKLARIN
ÇÖZÜMÜ**

İPEK PALAMUT ÇAĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL, HAZİRAN, 2022

İpek Palamut Çağın

Yüksek Lisans Tezi

2022

**PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE
SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLI UYUŞMAZLIKLARIN
ÇÖZÜMÜ**

İPEK PALAMUT ÇAĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı'nda yüksek lisans derecesi için gerekli kısmi şartların yerine getirilmesi amacıyla Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne teslim edilmiştir.

İstanbul, Haziran, 2022

ONAY

İPEK PALAMUT ÇAĞAN tarafından hazırlanan **PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLI UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ** başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ahmet Ayar (Danışman)
Kadir Has Üniversitesi

.....

Doç. Dr. Özge Uzun Kazmacı
Kadir Has Üniversitesi Üniversitesi

.....

Dr. Tuğçe Tuzcuoğlu
Özyeğin Üniversitesi

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet Timur Aydemir
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
Onay Tarihi: 17/06/2022

ARAŐTIRMA ETİĞİ VE YAYIN YÖNTEMLERİ BİLDİRİMİ

Ben, İPEK PALAMUT ÇAĞAN;

- Hazırladığım bu Yüksek Lisans Tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve başka çalışmalardan yaptığım alıntıların kaynaklarını kurallara uygun biçimde belirttiğimi;
- Bu Yüksek Lisans Tezinin başka bir eğitim kurumunda bir derece veya diplomaya sunulan veya kabul edilen herhangi bir materyal içermediğini;
- "Yükseköğretim Kurulu Etik Davranış İlkeleri" uyarınca hazırlanan "Kadir Has Üniversitesi Akademik Etik İlkeleri"ni takip ettiğimi onaylıyorum.

Buna ek olarak, bu çalışma ile ilgili ortaya çıkabilecek herhangi bir usulsüzlük iddiasının, üniversite mevzuatına uygun olarak disiplin işlemi ile sonuçlanacağını kabul ediyorum.

İpek Palamut Çağan

17.06.2022

Gürkan'a...

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLI UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

ÖZET

Spor kulüplerinin futbol faaliyetlerinin devamlılığını sağlanması amacıyla futbolcu ile spor kulüpleri arasında imzalanan sözleşmelere Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi denmektedir. Bu sözleşmeler birer iş sözleşmesi olmasına rağmen Türk Borçlar Kanununa ve Türkiye Futbol Federasyonu Talimatlarına tabidir. Bu sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar, sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin olabileceği gibi sözleşmeden veya haksız fiilden doğan uyuşmazlıklar da olabilir. Uyuşmazlıkların türüne göre yargılama usulü ve verilen kararın niteliği farklılık göstermektedir. Öyle ki, sporun disiplinine ve yönetimine ilişkin uyuşmazlıklarda Türkiye Futbol Federasyonu münhasır yetkiliyken sözleşmeden doğan uyuşmazlıklarda asıl olan devlet mahkemeleridir. Taraflar uyuşmazlığın tahkim yargılamasında görülmesini istemesi halinde Tahkim Sözleşmesi imzalamaları gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Tahkim Kurulu, Tahkime Elverişlilik, Spor Tahkimi

PROFESSIONAL FOOTBALL PLAYER CONTRACT AND RESOLUTION OF CONTRACTUAL DISPUTES

ABSTRACT

The contracts signed between the football player and the sports clubs in order to ensure the continuity of the football activities of the sports clubs are called the Professional Football Player Agreement. Although these contracts are employment contracts, they are subject to the Turkish Code of Obligations and the Turkish Football Federation Instructions. Disputes arising from this contract may be related to the management and discipline of sports, as well as disputes arising from contract or tort. Depending on the type of disputes, the trial procedure and the nature of the decision vary. So much so that, while the Turkish Football Federation is exclusively authorized in disputes regarding the discipline and management of sports, the state courts are the main ones in contractual disputes. If the parties want the dispute to be heard in arbitration, they must sign an Arbitration Agreement.

Keywords: Professional Football Players' Contract, Dispute Resolution Board, Arbitration Board, Arbitrability, Sports Arbitration

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Konuya Genel Bir Bakış	1
1.2 Tarihçe	5
1.3 Çalışmanın Sunumu.....	6
2. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	7
2.1 Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi	8
2.1.1 Sözleşmenin tarafları	9
2.1.2 Sözleşmenin konusu	12
2.2 Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği.....	12
2.2.1 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin eser sözleşmesi olarak değerlendirilmesi.....	13
2.2.2 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin vekalet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi.....	14
2.2.3 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi.....	17
2.3 Tarafların Hakları ve Yükümlülükleri	19
2.3.1 Futbolcunun sözleşmeden doğan hakları ve yükümlülükleri	19
2.3.2 Spor kulüplerinin sözleşmeden doğan hakları ve yükümlülükleri.....	22
2.4 Karşılaştırmalı Hukukta Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri.....	24
3. FUTBOL İLİŞKİSİNDEN KAYNAKLANAN UYUŞMAZLIKLAR .	27
3.1 Uyuşmazlık Türleri	27
3.1.1 Futbola ilişkin uyuşmazlıkların niteliğine göre sınıflandırılması.....	28
3.1.1.1 Ulusal futbol uyuşmazlıkları ve uluslararası futbol uyuşmazlıklar	28
3.1.1.2 Amatör futbol uyuşmazlıkları ve profesyonel futbol uyuşmazlıkları.....	29
3.1.2 Futbola ilişkin uyuşmazlıkların kaynağına göre sınıflandırılması.....	30
3.1.2.1 Kamu hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar	30
3.1.2.2 Özel hukuka ilişkin uyuşmazlıklar	31

3.1.2.2.1 Sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar	32
3.1.2.2.1.1 Hizmet sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar	32
3.1.2.2.1.2 Diğer sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar	32
3.1.2.2.2 Haksız fiilden doğan uyuşmazlıklar	33
3.1.2.3 Sui generis uyuşmazlıklar	34
4. FUTBOLA İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA ÇÖZÜM YOLLARI ..	35
4.1 Genel Mahkeme	35
4.2 Futbol Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk	37
4.2.1 CAS arabuluculuk yönetmeliği ışığında spor hukukunda arabuluculuk ..	39
4.2.2 Türk hukukundaki arabuluculuk düzenlemeleri ışığında spor hukukunda arabuluculuk	41
4.3 Futbol Uyuşmazlıklarında Özel Düzenleme Türkiye Futbol Federasyonu ..	45
4.3.1 Uyuşmazlık çözüm kurulu	46
4.3.2 Disiplin kurulu	47
4.3.3 Kulüp lisans kurulu	49
4.3.4 Etik kurulu	50
4.3.5 Tahkim kurulu	51
4.4 Beyzbol Tahkimi - Ücret Tahkimi	52
4.5 Futbol Uyuşmazlıklarında Tahkim	53
5. FUTBOL UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLU İLE ÇÖZÜMLENMESİ	56
5.1 Tahkimde Uygulanacak Hukuk	56
5.1.1 Yabancılık unsuru içeren sözleşmelerde uygulanacak hukuk	57
5.1.1.1 Tarafların uygulanacak hukuku sözleşmede belirlemesi	58
5.1.1.2 Uygulanacak hukukun belirlenmemiş olması halinde uygulanacak hukuk	61
5.1.2 Yabancılık unsuru içermeyen sözleşmelerde uygulanacak hukuk	63
5.2 Tahkim Yerinin Belirlenmesi	64
5.3 Tahkim Dilinin Belirlenmesi	65
6. LEX SPORTİVA KAPSAMINDA TAHKİME ELVERİŞLİLİK	66
6.1 Tahkime Elverişlilik Kavramının İrdelenmesi	66
6.2 Lex Sportiva Kavramının İrdelenmesi	73

6.3	Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Bakımından Tahkime Elverişlilik ...	75
6.3.1	Alacağa ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği	75
6.3.2	Alacak dışında kalan uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği	76
6.4	Futbolcular Dışında Kalan Çalışanlar ile Spor Kuruluşlarının Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Tahkime Elverişliliği.....	78
6.4.1	Genel olarak.....	78
6.4.2	Tahkime elverişlilik.....	79
6.5	Karşılaştırmalı Hukukta Futbolcu ile Kulüp Arasındaki Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği	83
7.	TAHKİM KAYDININ ZAMAN BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	86
8.	HİZMET AKİTLERİNDE TAHKİMİN ÖNEMİ	89
9.	TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	93
9.1	Türkiye Futbol Federasyonu Tarihsel Gelişimi	93
9.2	Türkiye Futbol Federasyonu Özerklik Kavramı	95
9.3	Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Niteliğin İrdelenmesi.....	96
9.3.1	Özel hukuka tabi tüzel kişilik ve kamu tüzel kişiliği arasındaki farklar 97	
9.3.2	Türkiye Futbol Federasyonunun hukuki niteliği.....	99
9.4	Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların Hukuki Niteliği	102
9.4.1	Disiplin ve yönetime ilişkin kararların hukuki niteliği.....	103
9.4.2	Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarının incelendiği tahkim kurulu kararlarının hukuki niteliği	107
9.5	Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların İcra Edilebilirliği	112
9.6	Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların İcrasına İlişkin Uygulamadaki Sorunlar.....	115
10.	SONUÇ.....	118
	KAYNAKÇA	122

KISALTMALAR LİSTESİ

AAD	:Avrupa Adalet Divanı
AFDK	: Amatör Futbol Disiplin Talimatı
Bkz	: Bakınız
C.	:Cilt
CAS	: Court of Arbitration on Sport (Spor Uyuşmazlık Mahkemesi)
E.	: Esas
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
GSGM	:Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
ICAS	: Uluslararası Spor Tahkim Konseyi
İİK	: İcra İflas Kanunu
K.	: Karar
KLK	: Kulüp Lisans Kurulu
m.	: Madde
PFDK	: Profesyonel Futbolcu Disiplin Talimatı
PFSTT	: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı

- RSTP : Regulations on the Status and Transfer of Players (Oyuncuların Statüsü ve Transferleri Talimatı)
- S : Sayı
- s. : Sayfa
- T : Tarih
- TBK : Türk Borçlar Kanunu
- T.C. : Türkiye Cumhuriyeti
- TFF : Türkiye Futbol Federasyonu
- TTK : Türk Ticaret Kanunu
- UÇK : Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
- UEFA : Union of European Football Associations
- vd. : ve devamı
- WADA : World Anti-Doping Agency (Dünya Dopingle Mücadele Ajansı)

1. GİRİŞ

1.1 Konuya Genel Bir Bakış

Futbol, kendine özgü işleyiş yapısına sahiptir. Öyle ki, futbol faaliyetleri nedeniyle meydana gelen ilişkileri ve bu ilişkilerin tarafı olan gerçek ve tüzel kişiler arasında doğabilecek uyuşmazlıkların önlenmesi amacıyla kural ve düzenlemelerin yapılması, doğan uyuşmazlıkların ise sporun yapısına uygun bir şekilde çözülmesini sağlayan spora özgü bir sistem olarak karşımıza çıkmakta ve *lex sportiva* olarak adlandırılmaktadır. Sporun bu yapısı nedeniyle spor faaliyetinin gereği gibi yapılması amacıyla düzenlenen sözleşmeler veya doğrudan spor faaliyetlerindeki oyun veya disiplin kurallarından doğan uyuşmazlıklar, genel hukuk normlarından ayrı olarak değerlendirilmelidir. Bu gerekliliğin temelinde sporun evrensel olması, evrensel spor uygulamasında uygun adil yargılamanın yapılmasının gerekli olması, yani kararlarda yeknesaklık oluşturulma amacı yer almaktadır. Söz konusu yeknesaklığın sağlanması için kimi ülkeler spora ilişkin kanunların çıkarılmasını sağlayarak bağımsız ve özerk bir federasyon kurulmasını sağlamıştır. Bu federasyonlardan biri de Türkiye Futbol Federasyonudur.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun, FIFA'ya üye olması üzerine FIFA tarafından açıklanan tavsiye kararlarına uyularak Türk futbolunun gelişmesi amaçlanmıştır.¹ İlgili dönemde FIFA nezdinde futbolun gelişmesi için faaliyetlerde özerkleşmenin gerekliliği sıklıkla tartışılmıştır. Bu nedenle FIFA tavsiyeleri bakımından atılan ilk adım Türkiye Futbol Federasyonu'nun Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir spor örgütü olmaktan çıkarılarak ayrı bir spor örgütü durumuna getirilmesidir. 3461 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun"² ile TFF, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir spor örgütü olmaktan çıkarılarak ayrı bir spor örgütü durumuna getirilmiştir. Futbolun özerkleştirilmesi bakımından 1988 yılında bu adım atılmasına rağmen Türkiye Futbol Federasyonununun 1992 yılında mali özerkliğini sağlanmasıyla,

¹A Özelçi, *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri* (1st edn, Seçkin 2010) 162.

² Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, Kanun Numarası: 3461, Kabul Tarihi: 17.06.1992 RG 07.06.1988/ 19835.

özerkliğin olduğu kabul edilmektedir. İlgili düzenleme neticesinde, futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı eser yayınları ile her türlü reklam konusunda ticarî ve malî hakları düzenlemek ve denetlemek Yönetim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.³ Böylelikle futbol faaliyetinde devletin yetkisi minimuma indirilmiştir.

Sportif uyuşmazlık olarak adlandırılabilir uyuşmazlıkların devlet müdahalesi olmaksızın çözüme kavuşturulabilmesi amacıyla Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde hukuk kurulları oluşturulmuştur. İlk derece hukuk kurullarının vermiş olduğu kararlara karşı itiraz mercii olarak ise Tahkim Kurulu oluşturulmuştur. Tahkim Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu'nun en üst hukuk kuruldur.⁴ Bu noktada belirtmek gerekir ki, futbolun disiplinine ve yönetimine ilişkin uyuşmazlıklar, Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde münhasıran görülmektedir. Türkiye Futbol Federasyonu bu yetkisini, Anayasa'nın 59. maddesinden almaktadır. Ancak bilindiği üzere futbolun disiplinine ve yönetimine ilişkin olmayan uyuşmazlıklar da bulunmaktadır. Bu uyuşmazlıklar taraflar arasındaki özel borç ilişkileri olarak karşımıza çıkması mümkündür. Bu ilişkilerin temelinde futbol faaliyetlerinin sürekliliğini sağlayan futbolcular, teknik adamlar, sponsorlar ve yayın kuruluşları ile spor kulüpleri arasında yapılan sözleşmeler veya bahsi geçen taraflar arasında gerçekleşecek hukuka aykırı eylemlerden kaynaklı alacak ilişkileri yer almaktadır. Tezin konusu genel olarak profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümüdür. Profesyonel futbolcu sözleşmesi, taraflardan biri olan futbolcunun antrenmanlara katılma, galibiyeti hedefleyerek müsabakalarda takımını temsil etme gibi yükümlülükleri üstlendiği diğer taraftan spor kulüplerinin ise verilen hizmetin karşılığında belirli bir ücreti ödemeyi üstlendiği sözleşmeler olarak tanımlanabilir.⁵

Futbol faaliyetlerinin, belirli futbol sezonları arasında görülmesinin gerekli olması, Türk Futbolunun dâhil olduğu Avrupa Futbol Sisteminde ligde düşme ve yükselmelerin

³ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, Kanun Numarası: 3813, Kabul Tarihi: 05.05.2009, RG 16.05.2009/ 27230. Kanun'un 10. Maddesinde detaylı olarak belirtilmiştir.

⁴5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Kanunu'nun 6. Maddesinde Tahkim Kurulu'nun TFF'nin en üst hukuk kurulu olduğu belirtilmiştir.

⁵ H Petek, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi* (1st edn, Yetkin 2002) 40; Şeref Ertaş and Hasan Petek, *Spor Hukuku* (3th Yetkin 2017) 321; F Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu* (1st edn, Yetkin 2007) 10; N Karabağ Bulut, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret* (1st edn, On İki Levha 2021) 25.

yaşanması ve futbolcuların mesleklerini icra etme sürelerinin kısıtlı olması göz önünde bulundurulduğunda sporun disiplinine ve yönetimine ilişkin olmayan sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların da kısa süre içerisinde etkili olarak çözüme kavuşturulması önem arz etmektedir. Bu kapsamda ülkemizde ve muhtelif hukuk sistemlerinde spora ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yargılaması ile çözüme kavuşturulduğu görülmektedir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların tahkim ile çözüme kavuşturulabilmesi için taraflar arasında yazılı tahkim anlaşması olmalı, uyuşmazlık konusu belirli ve tahkime elverişli olmalıdır.⁶ Bu şartların sağlanması halinde taraf iradesi ile belirlenebilecek uyuşmazlık, tahkim çözüm yolu ile neticelendirilebilir. Taraf iradesinin sınırları Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 27. maddesinde belirtilmiştir. İlgili hüküm uyarınca kanunun emredici hükümlerinde belirtilen konular veya ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız sözleşmeler, tarafların iradesi kapsamında değerlendirilemez. Taraflar iradelerine dayanarak uyuşmazlık çözüm yöntemini belirleyecekleri bir sözleşme hazırlasa dahi, bu sözleşme geçersiz olacaktır.⁷ Hukukumuzda işçi ile işveren arasındaki ilişki, güçlünün karşısında güçsüzün korunması prensibi ışığında incelenmektedir.⁸ Bu nedenle bu sözleşmelere ilişkin bazı hususların kamu düzenine tabi olduğu düşünülmektedir. İşçi alacağıının kamu düzeni olarak değerlendirilmesi halinde bu uyuşmazlıkların yalnızca devlet mahkemeleri yoluyla ya da hukukun öngördüğü başkaca yollarla çözümlenmesi gerektiği, futbolcu veya teknik adam alacaklarının tahkime elverişli olup olmadığı tartışmasını karşımıza çıkarmaktadır. Futbola ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı yönünde yapılacak bir yorum evrensel nitelikteki sporun işleyişine uymamaktadır. Lex sportiva olarak tanımlanan,

⁶Ergin Nomer, Nuray Ekşi and Günseli Öztekin Gelgel, *Milletlerarası Tahkim Hukuku* (5th edn, Beta 2016) 1 vd; Cemile Demir Gökyayla, "Milletlerarası Tahkimde Ad Hoc Tahkim ve Kurumsal Tahkim" (2008) 2 (Özel Sayı: Uğur Alacakaptan'a Armağan)161 vd. Emre Esen, "Uluslararası Ticari Tahkimde Tahkim Anlaşmalarının Şekli" (2011) 28 (1-2), *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni* 65, 69-70; Z Akıncı, *Milletlerarası Tahkim* (6th edn, Vedat 2021) 5; B Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku* (6th edn, Yetkin 2017) 722; E Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi* (3th edn Yetkin 2021) 779; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay and Muhammet Özkes, *Medeni Usul Hukuku* (9th edn, On İki Levha 2021) 1064; V Doğan, *Milletlerarası Özel Hukuk* (8th edn, Seçkin 2022) 133; Cevdet Yavuz, "Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler", 2009, II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu Tahkim, 133.

⁷Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz and Sema Taşpınar Ayvaz, *İcra ve İflâs Hukuku* (2nd edn, Yetkin 2016)785.

⁸Sevil Doğan, "Türk İş Hukukunda Eşitlik İlkesinin Anlamı" (2012) 3 (9) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 177; Gülsevil Alpagut, "İş Sözleşmesinin Feshinde Sosyal Seçim Yükümlülüğü Mevcut Mudur?" (2006) 4, Sicil İş Hukuku Dergisi, 95-105.

sporun kendine özgü işleyiş yapısı, spor faaliyetinin süjeleri arasındaki sözleşmelerin ve bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların genel hukuk normlarından ayrı değerlendirilmesine sebebiyet vermektedir. Bu nedenle hukukun temel ilkeleri gözetilerek spora ilişkin kural ve talimat ışığında inceleme yapılması gereklidir.

Ülkemizde süregelen uygulama profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan alacak davalarının tahkim yoluyla çözüme kavuşturulmasıdır. Gerek Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık zm Kurulu ve itiraz mercii olarak Tahkim Kurulu'nda gerekse kurumsal veya ad-hoc tahkimde bu uyuşmazlıkların görülmesi mümkündür. Hakem veya hakem kurulu kararlarının Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamında ilam niteliğinde olduğu düşüldüğünde, söz konusu spora ilişkin kararlar da ilam niteliğinde olacaktır. Uyuşmazlığın tarafları ilam niteliğindeki belgenin icrasını sağlarken, yabancılık unsurunun önemi karşımıza çıkmaktadır. Nitekim yabancılık unsurunun bulunduğu sözleşmelerden doğan uyuşmazlık kararlarının Türk adalet teşkilatında icra edilebilmesi için tanıma ve tenfizinin sağlanması gerekmektedir. Ancak yabancılık unsurunun bulunmadığı uyuşmazlık kararları doğrudan icra edilebilir. Uygulamada, spora ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yargılaması neticesinde çözüme kavuşturulmasına rağmen yapılan icra takiplerinin ilamsız takip olduğu görülmektedir. Eski tarihli bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı⁹ neticesinde süregelen bu uygulamaya son verilmesi gerekmektedir. Belirtmek gerekir ki, 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu 31821 sayılı Resmi Gazete'de 26.04.2022 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanun uyarınca Tahkim Kurulunun; futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları kesindir. Bunun dışındaki kararlarına karşı tebliğden itibaren bir ay içinde 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 439 uncu maddesine göre iptal davası aılabileceği hüküm altına alınmıştır. Böylece uygulamadaki aksaklıkların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 13-722/707, 15.12.2004. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

1.2 Tarihçe

Günümüzde en çok ilgi gören spor dalı olan futbol, tarih boyunca geniş kitlelere hitap etmiştir. Futbolun ortaya çıktığı süreçte, futbolun oynandığı coğrafyalardaki değişik kültür ve dini inanışlardan etkilenmesi üzerine ülkeler arasında farklı futbol kuralları oluşmuştur.¹⁰ Öyle ki, Japon toplumunda yağmur yağması için yapılan bir ritüel, futbol oyunun ilkel yöntemi olarak kabul edilmektedir.¹¹ Zaman içerisinde futbol, zengin ile fakir, güçlü ile zayıf arasındaki farkı ortadan kaldıran toplumsal bir olgu haline gelmiştir.¹² Din, dil, ırk, sınıfsal farklılıklar gözetmeksizin herkesin dâhil olduğu bu eğlence kendisini sıkı bir rekabet ortamına bırakmıştır. Özellikle, işçilerden oluşan takımların burjuva sınıfını yenmesi, gizli bir meydan okuma olarak değerlendirilmiştir.¹³ Böylelikle taraflar arasında oyun rekabet aracına dönmüştür.¹⁴

Millattan önceki yıllara dayandığı düşünülen futbol oyununun, 1848 yılında Cambridge Kuralları olarak adlandırılan ilk yazılı futbol kurallarının oluşturulmasıyla kurallarda yeknesaklık sağlanmıştır.¹⁵ Böylelikle değişim ve gelişime süreci başlamıştır. 26 Ekim 1863 İngiltere’de kurulan Futbol Birliği ile futbol faaliyetleri yaygınlaşarak profesyonelleşme süreci hız kazanmıştır. Türkiye’de futbolun tarihsel süreci irdelendiğinde, Türk topraklarında ilk müsabakaların 1875 yıllarında Selanik’te oynandığı bilinmektedir.¹⁶ Ülkemizde futbol 19. yüzyılın sonlarında oynanmaya başlamasına rağmen ülkemizde futbol faaliyetlerinin hız kazandığı dönem 1908 ile 1923 arası olarak kabul edilmektedir.¹⁷ Türk sporunun teşkilatlanması ise Türk İdman Cemiyetleri İttifakı’nın kurulmasıyla başlamıştır. Türk Futbol Federasyonu ise Yusuf Ziya Öniş başkanlığında 1923 yılında Şehzadebaşı’ndaki Letafet Apartmanı salonunda

¹⁰ Ünsal Tazegül, “Farklı Toplumlarda Futbolun Tarihi” Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi, Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- Dergisi, (2017) 64, 178-178.

¹¹ Allen Guttmann and Lee Thompson, *Japanese Sports A History* (2001, University of Hawaii Press).

¹² Güven Necati Büyükbaykal, “Geçmişten Günümüze Türkiye’deki Yazılı Spor Basımında Futbolun Yeri ve Önemi” (2004) 1 İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 31, 40.

¹³ Eda Bozköylü, *Dünyada ve Türkiye’de Futbolun Değişim Süreci, 2002–2005 Verileriyle Türkiye’de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2007) 5.

¹⁴ Tuğrul Akşar and Kutlu Merih, *Futbol Ekonomisi* (1st edn, Literatür 2006) 27.

¹⁵ Sebahattin Devecioğlu, Bilal Çoban and Yunus Emre Karakaya, “Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü” (2014)1(5) Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 35, 37.

¹⁶ Güner Ekenci and Faik İmamoğlu, *Spor işletmeciliği* (1st edn, Alp Ofset 1998) 10.

¹⁷ Bozköylü, (n 13) 39 vd.

yapılan toplantıda “*Futbol Heyet-i Müttehidesi*” adıyla kurulmuştur.¹⁸ Bu gelişmeleri takiben Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 26. üyesi olmuştur.

1.3 Çalışmanın Sunumu

“Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklı Uyuşmazlıkların Çözümü” başlıklı çalışmada öncelikli olarak spor kulübü ile sözleşme ilişkisi içerisinde olan futbolcular arasında kurulan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi incelenecektir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tanımından sonra bu sözleşmelerin hukuki niteliği üzerinde durulacaktır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar, spora ilişkin uyuşmazlıklar ile birlikte ele alınacaktır. Uyuşmazlıkların sınıflandırılmasının ardından uyuşmazlık çözüm yolları; mahkemeler, arabuluculuk, Türkiye Futbol Federasyonu, beyzbol tahkimi ve TFF bünyesi dışında tahkim sistemi olarak ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise uyuşmazlık çözüm yollarından biri tahkim yargılaması detaylandırılacaktır. Tahkim yargılamasında uygulanacak hukuk, tahkimin dili ve tahkim yerinin nasıl belirlenmesi gerektiği genel hatlarıyla ele alınacaktır. Çalışmanın devamında çalışmanın asıl amacını taşıyan taraflar arasında çıkan sözleşme ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olup olmadığı sorunu irdelenecektir. Tahkime elverişlilik sorunu hukukumuzda kabul edilen hizmet sözleşmelerinin tahkime elverişliliği kapsamında ele alındıktan sonra *lex sportiva* kapsamında yeniden değerlendirilecektir. Çalışmanın son kısmında ise, uygulamada mevcut tartışmalardan Türkiye Futbol Federasyonu ile Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararların hukuki niteliği ve kararların icra edilebilirliği meselelerine yer verilmiştir.

¹⁸ Türkiye Futbol Federasyonu tarihçesi; < www.tff.org > (Erişim tarihi: 16.06.2022).

BİRİNCİ BÖLÜM
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ
VE
UYUŞMAZLIK TÜRLERİ

2. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ VE
SÖZLEMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Spor faaliyetleri Anayasa'nın 59. maddesinde Devlet tarafından düzenleme ve koruma altına alınması gereken faaliyet olarak belirtilmiştir.¹⁹ Öyle ki ilgili maddede, bireyin kendini spor alanında geliştirebilmesi için, Devletin sporu teşvik etmesi ve bireylere imkanlar sağlaması öngörülmektedir. Spor faaliyeti kapsamında faaliyet gösterilen spor dallarından biri de futboldur. Futbol profesyonel bir spor dalı olması nedeniyle diğer spor dallarından ayrılmaktadır.²⁰

Futbol faaliyetlerinin sürekli olarak devam edebilmesi ve sportif etkinliklerde bulunma amacıyla spor kulüplerinin kurulmasına imkan verilmiştir. TFF bünyesinde tescil edilen spor kulüpleri, futbol faaliyetlerini sürdürebilmek için çeşitli sözleşmeler akdetmektedir. Bu sözleşmelerin en temelinde futbol faaliyetlerinin süjesi olan futbolcular ile akdettikleri Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri yer almaktadır. Ancak spor faaliyetinin sürekliliği için sadece kulüpler ile futbolcular arasında sözleşme yapılması yeterli değildir. Futbolcuların futbol faaliyetlerini olması gerektiği gibi yerine getirebilmesi için antrenmanlar düzenleyerek futbolcuyu müsabakalara hazırlayan teknik adamlar ve futbolcuların sağlıkları için gerekli tedbirlerin alınması için sağlık çalışanlarıyla sözleşme yapılması gerekmektedir. Ayrıca sporun ekonomik boyutu göz önünde bulundurulduğunda spor

¹⁹Pınar Memiş Kartal, 'Bir Hak Olarak Spor Faaliyeti' (2020) 26 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 537, 557.

²⁰3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 24'üncü maddesi gereğince bir spor dalının profesyonel spor dalı olarak kabul edilebilmesi için, Merkez Danışma Kurulu'nun görüşünü almak şartıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürü'nün teklifi ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı'nın onayı gerekir. Detaylı bilgi için; Erkan Küçükgüngör, 'Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu' (1998) 2(2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 0, 0.

kulüplerinin çalışmaya dayalı sözleşmeler dışında sponsorluk sözleşmesi, yayın sözleşmesi gibi sözleşmeler de sıklıkla akdedilmektedir.²¹

Spor kulübü²² veya şirket olarak kurulabilen spor kulüpleri ile futbolcu, teknik adam ve sağlık çalışanı arasında akdedilen sözleşmeler, çalışma hayatını düzenleyen sözleşmeler olmasına rağmen birbirinden farklı unsurlara sahiptir. Ve hatta taraflar arasındaki hak ve yükümlülükleri düzenleyen bu sözleşmeler farklı kanunlara tabidirler. Çalışmanın bu kısmında profesyonel futbolcu sözleşmeleri incelenecektir.

2.1 Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kanunlarda veya TFF Statü veya Talimatlarında tarafların hak ve borçlarını düzenleyen net bir tanımı bulunmamaktadır. Ancak Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda yapılan spor kulübü ile profesyonel futbolcu tanımları ile TFF'nin yayınlamış olduğu profesyonel futbolcu tip sözleşmesi incelendiğinde profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alması gereken asgari unsurlar saptanabilmektedir. TFF bünyesinde hazırlanan Statü veya Talimatları uyarınca profesyonel futbolcu sözleşmeleri, futbolcunun futbol faaliyetleri kapsamında harcadığından daha fazla miktarda ödeme almasını öngören ve yazılı olarak yapılan TFF bünyesinde tescil edilen sözleşmelerdir. Daha geniş bir tanımla, profesyonel futbolcu sözleşmesi, taraflardan biri olan futbolcunun antrenmanlara katılma, galibiyeti hedefleyerek müsabakalarda takımını temsil etme gibi yükümlülükleri üstlendiği diğer taraftan spor kulüplerinin ise verilen hizmetin karşılığında belirli bir ücreti ödemeyi üstlendiği sözleşmelerdir.²³ Tanımdan anlaşılacağı üzere profesyonel futbolcu

²¹Selma Hülya İmamoğlu, 'Sponsorluk, Spor Sponsorluğu, Sponsorluğun Hukuki Boyutu' in Tacar Çağlar, Hediye Gökçe Baykal, Boğaçhan Çağatay, Alev Aybers (eds) Ankara Barosu Spor Hukuku Av. Atilla Elmas'a Armağan, (Ankara Barosu 2012) 505, 509.

²² Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanun, Kanun Numarası: 7405, Kabul Tarihi: 22.04.2022 RG 26.04.2022/ 31821. Kanun uyarınca spor kulübü ismi altında yeni bir tüzel kişilik yaratılmıştır. Eski düzenleme kapsamında futbol kulüplerinin dernek veya şirket olması mümkün iken bu uygulamanın dışına çıkmıştır. Kanunun 3. maddesi ve devamı hükümlerinde spor kulübü tüzel kişiliğinin nasıl kurulacağı, organlarının nasıl olacağı düzenlenmiş olup, genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulunun görevlerini düzenleyen maddelerde Dernekler Kanunu'na atıf yapılmıştır. Spor kulübü tüzel kişiliğinin kuruluş şekli ve organları göz önünde bulundurulduğunda dernek yapısı ile arasında çok büyük bir ayrım olmadığı görülmektedir. Ancak yapılan bu yeni düzenleme ile şirket statüsünde olmayan spor kulüpleri dernekler masasına değil doğrudan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na tabi olacaktır.

²³ Petek (n 5) 40; Ertaş ve Petek (n 5) 321; Baştürk (n 5) 10; Karabağ Bulut (n 5) 25.

sözleşmeleri her iki tarafa sürekli edim borcu yükleyen rızai sözleşmelerdir. Sözleşmenin unsurları futbol faaliyetinin (işin) görülmesi, işin sözleşme süresi boyunca sürekli olarak yapılması (süreklilik), futbolcunun işi spor kulübün gözetim ve denetimi altında yapması (bağımlılık) ve faaliyet neticesinde futbolcuya ücret ödenmesidir.

TFF'nin yayınlamış olduğu profesyonel futbolcu tip sözleşmesinde bazı unsurların sözleşmede bulunması zorunlu tutulmuştur. Sözleşmenin zorunlu unsurları, futbolcunun varsa kanuni temsilcisinin veya menajerinin kimlik bilgileri, tebligata elverişli adresleri, spor kulübünü tam adı, yetkili temsilcisinin adı soyadı ile kulüpteki görev ve ünvanı, kulübün tebligata elverişli adresi, sözleşmenin süresi²⁴ ve ücret olarak sayılabilir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri geçerlilik şekil şartına tabiidir. Bu sözleşmeler yazılı olarak yapılmak zorundadır. Şekil şartı, sözleşmelerin taraflar arasında akdedilmesinden sonra TFF nezdinde tescil edilmesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. TFF'nin resmi sitesinde yer alan uygulamada TFF Tip Sözleşme olarak adlandırılan bu sözleşmenin taraflarca doldurularak uygulanması beklenir. Ancak taraflar TFF nezdinde tescil edilmesi zorunlu olan bu sözleşme haricinde aralarındaki hak ve borçları düzenlemek amacıyla başka sözleşme hazırlamaları önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

2.1.1 Sözleşmenin tarafları

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları profesyonel futbolcular ve futbol kulüpleridir. Profesyonel futbolcunun tanımı, TFF tarafından yayımlanan Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatının 3. maddesinde yapılmıştır. Yapılan tanıma göre, bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu, profesyonel futbolcu olarak tanımlanmaktadır. Talimatın 4. maddesinde bir maç ile ilgili gerçekleşen ulaşım, konaklama, malzeme, sigorta, beslenme ve antrenman giderlerinin karşılanması

²⁴ Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri belirli süreli sözleşmelerdir. PFSTT m. 19'da Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin en fazla beş yıl olabileceği düzenlenmiştir. İlgili maddenin devamında 18 yaşın altındaki futbolcular ile imzalanacak olan sözleşmelerin süresi üç yıldan fazla olamayacağı belirtilerek azami süreye istisna getirilmiştir. Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016.

futbolcunun amatör statüsünü bozmayacağı ayrıca belirtilmiştir. Bu kapsamda futbolcunun ulaşım, konaklama, malzeme, sigorta, beslenme ve antrenman giderleri dışında futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla kazanması profesyonel statüsünü kazanmasını sağlayacaktır. Görüldüğü üzere profesyonel futbolcunun tespiti subjektif olarak yapılabilmektedir. Yani sporcunun amatör mü yoksa profesyonel mi olduğu her somut durumda ayrıca değerlendirilmelidir. Spor Uyuşmazlık Mahkemesi (CAS) tarafından irdelenen iki durum bu hususu daha anlaşılır kılmaktadır. Belçika’da bir spor kulübü ile sporcu arasında çıkan uyuşmazlığın irdelenmesinde Mahkeme, kulüp tarafından verilen 400-Euro’nun sporcunun, sporu yapması için gerekli olan harcamaların aşmadığını tespit ederek sporcunun amatör olduğuna karar vermiş iken²⁵, Portekiz’e bağlı bir spor kulübü ile sporcu arasındaki uyuşmazlıkta, sporcunun aylık 250 euro almasının yanı sıra konaklama ve yemek gibi avantajlarının da olduğunu göz önünde bulundurarak sporcunun profesyonel olduğuna kanaat getirmiştir.²⁶

Anayasa’nın²⁷ 59. maddesinde “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur.” denilmek suretiyle sporun desteklenmesi ve sporcunun korunması anayasa tarafından güvence altına alınmıştır. Devlet sporun teşvik edilmesi amacıyla sporun farklı branşlarında faaliyet gösteren ve müsabakalara katılmayı, lisanslı sporcu yetiştirmeyi, spor etkinliği yapmayı veya yaymayı amaç edinen kulüplerin kurulmasına olanak sağlamıştır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin diğer tarafı olan spor kulübü ise futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş spor kulübü veya şirketler olarak tanımlanabilir.²⁸

Tanımdan yola çıkarak geçerli bir futbol kulübünden bahsedilebilmesi için mevzuata uygun olarak kurulmuş spor kulübü veya şirket olmalı, bu tüzel kişiliğin faaliyet alanında

²⁵ CAS 2014/A/3659, 3660 and 3661 KSV CercleBrugge v. ClubeLinda-A-Velha, Club UniãoDesportiva e Recreativa de Alges, Sport Club Paiense.

²⁶CAS 2015/A/4148 & 4149 & 4150 Sheffield Wednesday FC v. LouletanoDesportosClube&InternacionalClube de Almancil&AssociaçãoAcadémica de Coimbra.

²⁷ Söz konusu hüküm ilk defa 1982 Anayasasında düzenlenmiştir. Gereğesinde sporun geliştirilmesi, sadece fiilen spor yapanlara değil seyircileri için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici etkilere sahip olduğu belirtilerek sporun Devletçe ele alınması amaçlanmıştır.

²⁸ Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı’nın “Tanımlar” başlıklı 1. maddesinde Spor Kulüplerinin tanımı yapılmıştır.

futbol olmalı ve tüzel kişilik TFF nezdinde tescil edilmelidir. Bu noktada belirtilmelidir ki, futbol kulüplerinin şirket olarak kurulabilmesi, 7405 sayılı Kanun dönemine kadar futbol kulüplerinin diğer spor branşlarına ait spor kulüplerinden ayıran özelliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktaydı. Nitekim 7405 sayılı Kanun öncesinde spor kulüplerinin tanımı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nde spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla gerekli izinleri alarak kurulan, Genel Müdürlüğe kayıt ve tescilini yaptıran dernekler olarak ifade edilmekteydi.²⁹ Diğer Kulüplerden farklı olarak Türkiye'de profesyonel olarak kabul edilen tek spor dalı olan futbol kulüplerinin TTK gereğince kurulan şirket statüsünde olmaları mümkündür. Yani futbol kulüpleri, amatör veya profesyonel olması gözetilmeksizin Medeni Hukuk kapsamında Dernekler Kanunu gereğince kurulan dernek hükmünde spor kulübü ve Türk Ticaret Kanunu kapsamında kurulan şirket statüsünde spor kulübü olarak karşımıza çıkmaktaydı.³⁰ Ancak yeni düzenleme³¹ ile spor kulüplerinin dernek statüsünde kurulma imkanı kaldırılarak "spor kulübü" adı altında yeni bir tüzel kişilik oluşturulmuştur. Söz konusu kanun ile tüm spor kulüplerine şirketleşme kapısı açılmıştır. Yapılan düzenleme ile amaçlanan Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) tarafından "*mali fair play*" olarak ortaya konulan standartların sağlanması olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda spor faaliyetlerinde bulunmak üzere kurulan spor kulüplerinin dernek statüsünden çıkarılarak anonim şirkete dönüşmesine olanak tanınmıştır. Kanun'un 14. maddesi uyarınca TTK'ya göre kurulan anonim şirketler, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tescil edilmesiyle spor anonim şirketi vasfını kazanabilecektir. Spor kulüplerinin şirketleşmesi ilgili madde uyarınca zorunlu tutulmamıştır. Ancak ilgili maddenin 3. fıkrası uyarınca spor federasyonlarının, kulüplerin belirli liglerde yer alabilmesi için bazı şartların getirilebileceği düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre bu şartlar; spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğü ve spor anonim şirketleri için sermayesi bir milyon Türk Lirasından az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğudur. Kısaca futbol kulüpleri, futbol alanında faaliyet gösteren ve müsabakalara katılmayı, lisanslı sporcu yetiştirmeyi, spor etkinliği yapmayı veya yaymayı amaç edinen, TFF nezdinde tescil edilen ve mevzuata uygun olarak kurulan spor kulüpleri veya şirketlerdir.

²⁹ 08.07.2005 tarihli ve 25869 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, GSGM Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği m.4'te düzenlenmiştir.

³⁰ Küçükgüngör (n 5) 515.

³¹ ³¹ Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanun, Kanun Numarası: 7405, Kabul Tarihi: 22.04.2022 RG 26.04.2022/ 31821.

2.1.2 Sözleşmenin konusu

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin konusu futbol faaliyetlerinin sağlamak amacıyla kurulan futbol kulübü ile futbol faaliyetlerinin yerine getirilmesi için ücret karşılığı hizmet veren futbolcunun haklarının ve yükümlülüklerinin düzenlenmesidir. Daha geniş bir tanımla sözleşmenin konusu, futbolcunun bağlı olduğu kulüp nezdinde antrenmanlara katılmayı, müsabakalara katılarak sportif faaliyette bulunması ve çaba sarf etmesi, kulübün ise futbolcunun vermiş olduğu hizmet karşılığında ücret ödemeyi üstlenmesi ve futbolcunun ihtiyacı olan antrenmanların yapılmasını sağlamasıdır.

2.2 Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği

Ücret karşılığında hizmet ediminin söz konusu olduğu futbolcu sözleşmeleri bir tür işgörme sözleşmesidir. Zira sözleşmenin temel unsurları belirli bir işin görülmesi, süreklilik, bağımlılık ve ücrettir.³² Bu kapsamda profesyonel futbolcu sözleşmelerinin işgörme sözleşmelerinden eser sözleşmesi mi, vekalet sözleşmesi mi veyahut eser sözleşmesi mi olduğu konusunda farklı görüşler mevcuttur.³³ Aşağıda bu görüşler detaylı olarak anlatılacaktır.

³² Savaş Taşkent, Devrim Ulucan, Öner Eyrenci ve Ş. Esra Baskan, *İş Hukuku* (10th edn, Beta 2020) 52 vd.; S Süzek, *İş Hukuku* (18 th edn, Beta 2019) 133; Hamdi Mollamahmutoğlu - Muhittin Astarlı - Ulaş Baysal, *İş Hukuku* (7 th edn, Lykeion 2022) 74; Gökhan Antalya, “Hizmet Akdinin Tanımı, Unsurları, Hukuki Niteliği”, *Yargıtay Dergisi*, (1987)13(1-2) 141; Aydın Zevkliler and Kadir Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri* (17th edn, Turhan 2021) 426-428; Sinan Sami Akkurt, “Türk Özel Hukukunda İş Sözleşmesi ile Eser Sözleşmesinden Kaynaklanan Başlıca Yükümlülükler ve Anılan Sözleşmelerin Ayırt Edilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2008 (10) 2, 15; Betül Erkanlı Başbüyük, *İşçinin İş Görmekten Kaçınma Hakkı* (1st edn, Seçkin 2020) 21; S Göktaş, *İşçinin Çalışmaktan Kaçınma Hakkı*, (Yetkin Yayınları 2008) 9; M Şakar, *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku* (13 th edn, Beta 2020) 16; Nuri Çelik, Nurşen Caniklioğlu and Talat Canbolat, *İş Hukuku Dersleri* (33 th edn, Beta 2020) 111 vd.; Ü Narmanlıoğlu, *İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I* (Yeni Mevzuata Göre Gözden Geçirilmiş 4th edn, 1, Beta 2012) 163 vd.; E Tuncay Senyen Kaplan, *Bireysel İş Hukuku* (17th edn, Gazi 2020) 52 vd.; Onur Aksoy, Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi, (Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi 2010) 7, Onur Şahin, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü* (1st edn, On İki Levha 2016) 50; 9. HD. 14995 /13117, 3.5.2011; Y. 9. HD. 36339/31296, 27.10.2014 (Kazancı İçtihat Bankası)

³³ Futbolun kendine özgü bir yapısının olması, bu sözleşmelerin sui generis sözleşmeler olarak adlandırılması gerektiğine ilişkin görüşlerin doğmasına da sebebiyet vermektedir. Ancak sui generis sözleşmeler, kanunda düzenlenmiş tipik ve isimli sözleşmelere ait olmayan unsurların bir araya getirilmesinden doğan sözleşmeler olarak tanımlanmaktadır. Yani sui generis bir sözleşmeden bahsedilebilmesi için kanunda düzenlenen sözleşmelerin unsurlarının profesyonel futbolcu sözleşmesini karşılamaması gerekmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurlarını ele aldığımızda bu unsurların, ücret, bağımlılık ve işin görülmesi olduğu görülmektedir. Bu unsurların tipik bir hizmet

2.2.1 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin eser sözleşmesi olarak değerlendirilmesi

Eser sözleşmeleri, 6098 sayılı TBK'nın 470 vd. maddelerinde düzenlenmiş olup 470. maddesinde tanımı yapılmıştır. İlgili madde uyarınca “*eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir*”. Yüklenicinin meydana getirmeyi üstlendiği eser, maddi olabileceği gibi fikri çalışma sonucu ortaya çıkan bir fikir dahi olabilir.³⁴ Kısaca eser, belirli bir emeğin sarf edilmesi sonucu meydana gelen her türlü şeydir.³⁵ O halde geçerli bir eser sözleşmesinden bahsedilebilmesi için emek sonucunda meydana getirebilecek bir eser, ücret ve pek tabii tarafların karşılıklı beyanlarının uyuşması aranmaktadır.³⁶

Eser sözleşmelerinde yüklenicinin meydana getirmeyi taahhüt ettiği eser, belirli bir sonucun meydana getirilmesidir.³⁷ Başka bir ifade ile eser sözleşmesinde, sarf edilen emek neticesinde sonucunun belirlenebilir, diğer bir deyişle objektif esaslara göre değerlendirilebilir olması gerekmektedir. Bu kapsamda iş sahibi taahhüt edilen eserin kendisine teslim edilmesi ile menfaatini elde eder. İş sahibinin eseri teslim ifanın gerçekleşmiş olacağının kabulü neticesinde eser sözleşmeleri ani edimli sözleşmeler olarak kabul edilir.³⁸ Bu özelliği ile diğer iş görme sözleşmelerinden ayrılmaktadır.

sözleşmesinde barındığı dikkate alındığında; bu sözleşmelerin sui generis sözleşme olarak adlandırılmaması gerektiği düşüncesindeyim.

³⁴ C Yavuz, *Borçlar Hukuku Dersleri* (11th edn, Beta 2022) 492. Yargıtay HGK, 18.11.2009 tarihli 2009/15-459 E., 2009/541 K. numaralı kararında “Eser sözleşmesi bir iş görme sözleşmesi olmakla birlikte, bu sözleşmede önemli olan çalışmanın kendisinden çok, bu çalışmadan ortaya çıkan ve objektif olarak gözlenmesi kabil olan sonuçtur. (...) Bir yapı planı çizilmesi, bir kitap yazılması, bir tablo yapılması, yeni bir buluşun uygulanması suretiyle bir şeyin vücuda getirilmesi, bir film için senaryo hazırlanması gibi. Giderek, insan emeği ürünü olup bir bütün görünüşünü arz eden ve iktisadi değeri bulunan her hukuki varlık, maddi nitelikte olsun veya olmasın, bir eser sayılmaktadır.” denilerek eserin maddi nitelikte olma zorunluluğunun bulunmadığı belirtilmiştir. (erişim: www.kazanci.com.tr).

³⁵ Fahrettin Aral and Hasan Ayrancı, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (14th edn, Yetkin 2022) 315.

³⁶ H Tandoğan, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri* (Cilt II, 5th edn, Vedat 2010) 23; T Öz, *İş Sahibinin Eser Sözleşmesinden Dönmesi* (Kazancı Hukuk Yayınları 1989) 8; F Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, (9 th edn, Yetkin 2021) 589; Zevkliler and Gökyayla, (n 32) 508; Murat Aydoğdu and Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri- Sözleşmeler Hukuku* (5th edn., Adalet 2021) 767; M Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku, Özel Hükümler* (5th edn, Vedat 2020) 11 vd.

³⁷ Federal Mahkeme eseri “maddi olan veya olmayan, ancak objektif olarak tespit edilebilen belirli bir sonuç” olarak tanımlamaktadır. BGE 83 II 529, 9 YHGK., T.17.03.1978, E.10-3577 K. 248 numaralı kararında belirli bir eserin değil getirilmesinin değil belirli bir hizmetin sözleşmeye konu edilmesi halinde eser sözleşmesinden değil, hizmet sözleşmesinden bahsedilebileceği belirtilmiştir.

³⁸ Doktrinde eser sözleşmesinde yer alan borç ilişkisinin sürekli edim mi yoksa ani edim mi olduğu tartışmalıdır. İfanın, belirli bir sonucun gerçekleşmesi olarak değerlendirilmesi halinde bu edimin ani edim borcu olması gerektiği zira, sözleşmesel edimin, ancak eserin kendisine teslimi ile ifa edilmiş olduğu baskın

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, eser sözleşmelerinin yukarıda açıklanan özellikleri nedeniyle eser sözleşmesi olarak nitelendirilebilir. Bu nitelendirmenin temelinde sözleşme uyarınca sporcuların kulübü başarıya ulaştırmak için en üstün performanslarını göstermeyi taahhüt etmesi yer almaktadır.³⁹ Ancak profesyonel futbolcu sözleşmelerinin eser sözleşmesi olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Nitekim futbolcunun başarıya ulaşmak için performans göstermeyi taahhüt etmesi sonucu taahhüt ettiği anlamına gelmemektedir. Bu kapsamda futbolcu sonuca ulaşmak için gerekli antrenmanlara katılmayı taahhüt edebileceği gibi kulübe bağlı sağlık çalışanı veya teknik adamların belirlediği programlara uymayı taahhüt edebilir. Başka bir ifade ile futbolcu sözleşme ile başarıya ulaşmayı değil başarıya ulaşmak için gerekli dikkat ve özeni göstermeyi taahhüt eder.⁴⁰ Kısaca sözleşmenin tarafı olan futbolcu, sonuç taahhüdünde bulunmaksızın bir iş görme edimi altına girmiş olduğundan bu sözleşmelerin eser sözleşmesi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

2.2.2 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin vekalet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda iş görme sözleşmelerin başlığı altında düzenlenen sözleşmelerden biri de vekalet sözleşmesidir. Kanunun 502 vd maddelerinde düzenlenen vekalet sözleşmeleri, vekil ile vekalet veren arasında kurulan vekalet verenin menfaatine

görüş tarafından kabul edilmektedir. Tandoğan, (n 36) 50; Öz, (n 36) 16. Şahsi görüşüm de bu sözleşmelerin ani edim borcu niteliğinde olduğu yönündedir. Ancak aksi görüşe göre yüklenici sözleşme gereğince yalnızca sonucun gerçekleşmesini değil, sonucun gerçekleşmesi için faaliyette bulunmayı taahhüt etmektedir. Rona Serozan, *Sözleşmeden Dönme* (2nd edn, Vedat 2007) 174. Belirtmek gerekir ki, sözleşmenin ani edimli borç ilişkisi mi yoksa sürekli edim borç ilişkisi mi taşıdığı sözleşmenin sona ermesi halinde geçmişe yönelik olarak dönme mi yoksa ileri yönelik olarak fesih olarak mı değerlendirileceği borç ilişkisinin tespitine bağlıdır. Bu iki görüşün yanı sıra eser sözleşmesinin ani-sürekli edim karmaşığı borç edimi içerdiği yönünde görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşe göre eser sözleşmesine ani edimli borç ilişkisi hükümlerinin mutlak değildir. Hakim, karşısına gelen olaya çıkarlar dengesini göz önüne alarak bazen ani edimli bazen de sürekli borç ilişkilerine özgü kuralları uygulanmalıdır. Eren'e göre eser sözleşmesi değil ancak eser sözleşmesini de içinde barındıran karma nitelikteki arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin hem ani edimli, hem de sürekli borç ilişkisi özelliği taşıyan başka bir ifade ile sürekli sözleşme benzeri ani edimli bir sözleşmedir. Fikret Eren, "İnşaat Sözleşmeleri, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları", 1996 (1) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi Yönetici-İşletmeci Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer, 52.

³⁹ Detaylı bilgi için Petek (n 5) 48.

⁴⁰Karabağ Bulut (n 5)25; Pınar Altınok Ormancı, *Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi* (1th edn, Vedat 2011) 38 vd.

uygun sonuca ulaşmaya yönelik vekilin belirli bir işi yerine getirmeyi üstlendiği sözleşmelerdir.⁴¹ Rızai sözleşme olan vekalet sözleşmesinin geçerli olarak kurulması için gerekli unsurlar vekalet verene ait vekalet verenin iradesi ve menfaatine uygun işin yapılması ve işin yapılması hususunda tarafların karşılıklı irade beyandır. Görüldüğü üzere ücret, bu sözleşmelerin kurulmasında zorunlu unsur değildir. Bu nedenle ücretin kararlaştırılmadığı vekalet sözleşmeleri, eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir.⁴² Bu özelliği ile diğer iş görme sözleşmelerinden ayrılırlar. Ancak taraflar arasında vekilin belirli bir ücreti alması kararlaştırılabilir. İşin yapılması karşılığında vekile ödenecek olan ücret, sözleşmenin başında kararlaştırılabileceği gibi sözleşmenin ifası sırasında da kararlaştırılabilir. Bu durumda pek tabii sözleşme, tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme niteliği kazanacaktır.⁴³

Vekalet sözleşmesi uyarınca vekil herhangi bir süre ya da mekân sınırlamasına bağlı olmaksızın sözleşmede kararlaştırılan işe yönelik girişimlerde bulunmaktadır. Ancak her ne kadar vekalet verenin menfaatine girişimlerde bulunmuş olsa da istenilen sonuca ulaşamayan vekilin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Yani sonucun elde edilme rizikosu vekalet veren üzerindedir.⁴⁴ Vekalet sözleşmeleri bu yönü ile eser sözleşmelerinden ayrılmaktadır. Nitekim yukarıda detaylı olarak belirtmiş olduğumuz üzere eser sözleşmelerinde yüklenici, iş sahibine belirli bir sonucun gerçekleşmesini taahhüt etmektedir.

Vekalet verenin talimatlarına uyarak sonuca ulaşmak amacıyla hareket eden vekil ile vekalet veren arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak futbolcu sözleşmelerini vekalet sözleşmesi olarak değerlendirilebilir. İki sözleşmenin de iş görme sözleşmesi olması

⁴¹ Tandoğan (n 36) 356; Aral and Ayrancı (n 35) 387; Türker Yalçınduran, *Vekalet Sözleşmesinde Ücret* (2nd edn, Yetkin 2007) 45; M Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (3th edn, Filiz 2018) 116-117; Hüseyin Hatemi, Serozan Rona and Abdülkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (7th edn, Filiz 1992) 391; V Başpınar, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu* (2nd edn, Yetkin 2004) 70; Şebnem Akipek and Erkan Küçükgüngör, *Sözleşmeler Rehberi* (2nd edn, Yetkin 2002) 633, M Reşit Karahasan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (1st edn, Beta 2002) 967-969.

⁴² Eren (n 36) 706; Aral and Ayrancı (n 35) 435; Şebnem Akipek, *Alt Vekalet* (1st end, Yetkin 2003) 43, Aydoğdu ve Kahveci, (n 36) 790.

⁴³ Cevdet Yavuz, Faruk Acar and Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri*, (15th edn, Beta 2018) 638; Eren (n 36) 706; Aral and Ayrancı, (n 35) 435; Aydoğdu and Kahveci (n 36) 790.

⁴⁴ Akipek (n 42) 66; T Yalçınduran, *Vekalet Sözleşmesinde Ücret* (2nd edn, Yetkin 2007) 89; Gümüş, (n44) 175; Aksi yönde görüş için S Sarı, *Vekâlet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi* (1st edn, Beşir 2004) 279.

nedeniyle aralarında birçok benzerlik bulunmaktadır. Rızai sözleşme olan her iki sözleşme de sürekli edim borcu içermektedir. Yani sözleşme taraflarından biri sürekli olarak bir edimi yerine getirmekle yükümlüdür. Sürekli edim borçlusu, her iki sözleşmede de bu edimi yerine getirirken karşı tarafın talimatlarına uygun hareket etmek ile yükümlüdür.⁴⁵ Nitekim futbolcu, kulübün talimatlarına uyararak müsabakalara ve antrenmanlara katılmaktadır. Katıldığı müsabakalarda ise kulübün menfaatine hareket etmek ile yükümlüdür.

Her ne kadar taraflar arasında akdedilen sözleşme uyarınca futbolcunun kulübün verdiği talimatlarla hareket etmesi söz konusu olsa da bu ilişki vekalet ilişkisi değildir. Nitekim futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun kulübe olan bağlılığı göz önünde bulundurulduğunda bu ilişkinin vekalet ilişkisi olamayacağı açıkça görülmektedir. Vekalet ilişkilerinde vekil, vekalet verenin talimatlarını uygulamak ile bağlı olsa da bu bu talimatlara yer ve zaman açısından bağımlı değildir.⁴⁶ Oysaki, futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun katılması gereken antrenmanlar ve müsabakaların yeri ve zamanı kulüp tarafından futbolcuya bildirilmektedir. Futbolcunun belirtilen yer ve zaman dışında iş görme edimini ifa etmesi mümkün değildir.

Futbolcu sözleşmeleri ile vekalet sözleşmeleri arasındaki farklardan bir diğeri ise ücrettir. Yukarıda belirtildiği üzere TFF tarafından yayınlanan tip sözleşmesi incelendiğinde sözleşmelerde asgari unsur olarak futbolcuya asgari ücret ödenmesinin kararlaştırılması gerektiği belirtilmiştir. Oysaki, TBK'nın 502. maddesi gereğince ücret, vekalet sözleşmelerinde zorunlu unsur değildir. Herhangi bir ücret ödemesi kararlaştırılmadan geçerli bir vekalet sözleşmesinin varlığından söz edilebilmektedir. Bu nedenle futbolcu sözleşmelerinin vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi uygun olmayacaktır.

⁴⁵ Türk Borçlar Kanunu'nun 505. maddesinde vekilin vekalet verenin açık talimatlarına uyması gerektiği açık bir şekilde düzenlenmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu'nda ise vekilin söz konusu işi sözleşmeye uygun olarak yapması öngörülmüştür. Bu kapsamda tarafların vekalet sözleşmesine koyacakları bir hüküm ile vekalet verenin menfaatine hareket etme borcunu kısıtlanıp kısıtlanamayacağı tartışma konusu olmuştur. Ancak vekalet ilişkisinin güvene dayalı bir ilişki olması nedeniyle vekilin, vekalet veren yararına hareket etmesi zorunlu bir unsurdur. Cem Dinar, 'Borçlar Kanunu'ndaki Düzenleme Açısından İstisna Sözleşmesi ile Vekalet Sözleşmesi Arasındaki Kurumsal Farklılıklar', (2008) 5 (1) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 45-65, s.54

⁴⁶ Yargıtay 9. HD 7939/15559, 03.05.2012 tarihli kararında vekilin kural olarak iş sahibinin talimatları ile bağlı olmadığı açıkça belirtilmiştir. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

2.2.3 Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi

Öğretide kabul gören görüşe göre⁴⁷ profesyonel futbolcu sözleşmeleri niteliği itibariyle iş görme sözleşmesi olan hizmet sözleşmesidir.⁴⁸ Hizmet sözleşmeleri TBK'nın 393. maddesinde “*Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.*”⁴⁹ şeklinde tanımlanmıştır;

Kulübe bağımlı olarak belirli sürede iş görmeyi taahhüt eden futbolcuya verilen hizmetin karşılığında ücretin verilmesini içeren profesyonel futbolcu sözleşmeleri, hizmet sözleşmelerinin tüm özelliklerini kapsamaktadır. Zira futbolcu, kulübe bağımlı olarak belirli bir süre içerisinde⁵⁰ sözleşmede belirtilen işi görmeyi üstlendiği gibi kulüp, futbolcuya yapılan işin karşılığında belirli bir ücreti vermeyi taahhüt eder. Belirtmek gerekir ki, sporcu sözleşmesindeki bağımlılık unsuru ekonomik ve teknik bağımlılıktan ziyade kişisel ve hukuki bağımlılığı ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle, Sporcu, Kulüp'ün altında ve onun vereceği talimatlarla antrenmanlara katılma iş görme edimini ifa etmesi bağımlılık unsurunun sporcu nezdinde bir tür kişisel nitelik barındırdığı kabul edilmelidir. Bu çerçevede sporcunun sözleşme ilişkisinde Kulüp'ün, talimat verme hakkı karşısında verilen emir ve talimatlara uyma borcu bulunmaktadır. Sporcuya verilen emir ve talimatlar, diğer sözleşmelerden farklı olarak sporcunun edimini ve bu edimin ifa sürecini organize eder. Yani, Kulüp'ün emir ve talimat vermeksizin sporcunun ifa sürecinin organize edilmesi mümkün değildir. Bu tür bir bağımlılık ise sözleşme tarafları arasında hukukî bir hiyerarşi oluşturmaktadır. Bu hiyerarşinin meşruiyeti, işçinin iş sözleşmesiyle

⁴⁷ Futbolcunun başarıyı hedeflemesi nedeniyle taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkinin eser sözleşmesi olduğu yönünde görüşler mevcuttur. Fritz Graf, Das Vertragsspielerstatut, Mainz 1954, 3(Petek, 48)

⁴⁸Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 24584/21216, 22/11/2018 tarihli kararı şu şekildedir; “*Sporcular, kulüplerinin (işverenlerinin) gösterdiği yerlerde tespit edilmiş çalışma saatlerine tâbi olarak ve işverenin emir ve gözetimi altında antrenman ve müsabakalar yaptıkları ve karşılığında önceden kararlaştırılmış bir ücret aldıklarına göre, kulüpleri ile bağları iş sözleşmesine dayanmaktadır. Faaliyetin sporla ilgili oluşu sporcu ile kulüp arasındaki bağımlı iş ilişkisi sayılmasına engel oluşturmaz.*” (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022). Kemal Kapulluoğlu, “Profesyonel Futbolcu- Kulüp İlişkisi”, 2005 (1) Tam Saha, TFF'nin Aylık Futbol Dergisi, 36; Kenan Tunçomağ and Tankut Centel, *İş Hukukunun Esasları* (1st edn, Beta 2008) 42; Petek (n 5) 45 vd.; Baştürk (n 20) 15; Ç Cem, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi* (1st edn, On İki Levha 2012) 28; Şahin (n 40) 28.

⁴⁹ Türk Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG 04.02.2011/ 27836.

⁵⁰Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT uyarınca bu süre en fazla 5 yıl olabilir.

bu durumu özgür iradesiyle kabulünden gelmektedir. Bu bağlamda sözleşmedeki bağımlılık unsuru aynı zamanda hukukî nitelikte bir bağımlılığı da içermektedir.⁵¹

Hizmet sözleşmelerinin özel bir türü olan iş sözleşmeleri İş Kanunu'nda düzenlenmiştir. Ancak İş Kanunu'nun 4. Maddesinde İş Kanununun uygulanmayacağı iş ve iş ilişkileri sayılmış g bendinde sporcular da bu istisna arasında sayılmıştır.⁵² Sporcuların İş Kanunundan istisna tutulmasının birçok sebebi bulunmaktadır. Öncelikli olarak İş Kanunu'nda düzenlenen iş sözleşmeleri genel itibari ile belirli süreli olabileceği gibi belirsiz süreli de olabilir. Ancak profesyonel futbolcu sözleşmeleri yalnızca belirli süreli olarak düzenlenebilir.⁵³ Sözleşmelerin belirli süreli olarak düzenlenmesi nedeni ile belirsiz süreli sözleşmelere uygulanacak birçok madde profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uygulama alanı bulamamaktadır. Futbol faaliyeti göz önünde bulundurulduğunda hizmetin ifasının İş Kanunu'nda öngörülen çalışma saatlerine bağlı olarak yapılması mümkün olmayacaktır. Tüm bu açıklamalar ışığında futbolcuların iş kanunu kapsamında tutulmaması makul olacaktır. Ancak bu durum futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin işçi ile işveren ilişkisi olmasına engel teşkil etmeyecektir. Zira TBK kapsamında düzenlenen hizmet sözleşmeleri de işçi- işveren arasındaki ilişkiyi düzenlemekte olup zayıf konumdaki işçinin korunmasını amaçlamaktadır.⁵⁴ Yargıtay⁵⁵sporcuların, kulüplerinin gösterdiği yerlerde ve tespit edilmiş çalışma

⁵¹ Süzek, (n 32) 223-225.

⁵²D Ali Genç, *Spor Hukuku Ders Kitabı* (1st edn, Alfa 1998) 81 vd., 82; Profesyonel futbolcuların kazançlarının yüksekliği dolayısıyla işçi sayılmalarının sorgulanması gerektiği yönünde Rybak görüşü Petek, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, 48.

⁵³Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT'nin 9. maddesi gereğince sporcu ile kulüp arasında akdedilecek sözleşme en fazla 5 yıl süreli ve bitiş tarihi "31 Mayıs" olacak şekilde düzenlenmelidir.

⁵⁴ Bazı yazarlara göre sözleşmenin tarafı olan futbolcular, sözleşmede zayıf taraf olarak kabul edilmemektedir. Bu düşüncenin temelinde yüksek transfer ücreti alan futbolcular gözetilerek ekonomik bir zayıflığın olmadığı yönünde yapılan değerlendirmeler yatmaktadır. Ancak bu düşünceye katılmak mümkün değildir. Öncelikli olarak sözleşmede zayıf taraf denildiğinde yalnızca ekonomik bir değerlendirme yapılmamalıdır. Tecrübe ve hatta yaş dahi bir kimsenin hukuki ilişkisinde zayıf taraf olmasına sebebiyet vermektedir. Kaldı ki, asgari ücret ile 5 yıllık Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi imzalayan sporcuların sayısı yadsınamayacak ölçüdedir. Yine aynı şekilde diğer spor dallarına da bakılacak olursa Almanya'da yapılan bir araştırmaya göre iyi seviyedeki atletlerin aylık kazancının iki bin eurodan az olduğu açıklanmıştır. (Detaylı bilgi için; ChristophBreuer&PamelaWicker, SportökonomischeAnalyse der LebenssituationvonSpitzensportlern in Deutschland 1,16 et seq (2010)) Hal böyle iken, genel olarak sporcuların ekonomik bakımdan zayıf olarak kabul edilmemesi hakkaniyete aykırı olacaktır. Sözleşmesinde alacak ücreti ne kadar kararlaştırılmış olursa olsun sporcuların, işveren kulüplerine bağımlı olarak hizmette bulundukları gözardı edilmemelidir. A Çağrı Yılmaz, *FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Futbolcu Sözleşmesinin Feshi* (1st edn, On İki Levha 2017) 17 vd.

⁵⁵Yargıtay 9. HD, 24584/21216, 22.11.2018. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

saatlerine tâbi olarak ve işverenin emir ve gözetimi altında antrenman ve müsabakalar yapmaları ve karşılığında önceden kararlaştırılmış bir ücret alıyor olmaları nedeniyle her ne kadar taraflar arasındaki faaliyet spor ile ilgili olsa da taraflar arasındaki ilişkinin iş ilişkisi olarak sayılmasına engel teşkil etmeyeceği açıkça vurgulanmıştır.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler neticesinde Profesyonel futbolcu sözleşmeleri her iki tarafa borç yükleyen rızai sözleşmelerinden biri olan hizmet sözleşmesidir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmesinin bir sonucu olarak sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların devlet mahkemesinde görülmesi halinde görevli mahkeme iş mahkemesi görevli olacaktır. Zira İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesinde hangi uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görülebileceği düzenlenmiş olup a bendinde TBK'da düzenlenen hizmet sözleşmeleri de sayılmıştır.

2.3 Tarafların Hakları ve Yükümlülükleri

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin tanımından da anlaşılacağı üzere sözleşme kapsamında futbolcuların asli yükümlülüğü kulüp adına müsabakalara katılmak iken, spor kulüplerinin asli yükümlülüğü futbolcunun ücretini ödemektir. Ancak sözleşmeden doğan yükümlülüklerin bunlarla sınırlı kaldığının kabulü mümkün değildir. Zira sözleşmede kararlaştırılmasa dahi TFF bünyesinde belirlenerek spor kulübü ve futbolcuların uyması gereken birtakım yükümlülükler vardır. Ayrıca özel borç ilişkisi yaratan profesyonel futbolcu sözleşmesinde taraflar, uymaları zorunlu olan yükümlülüklerin yanı sıra ek yükümlülükler kararlaştırabilir.

2.3.1 Futbolcunun sözleşmeden doğan hakları ve yükümlülükleri

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi kapsamında Futbolcuların asli yükümlülüğü kulübün bağlı olduğu lig müsabakalara katılmak ve takımını en iyi şekilde temsil etmektir. Futbolcunun müsabakalarda başarılı olma gayesine uygun olarak hareket etmesi beklenir. Bu kapsamda Kulüp tarafından belirlenen antrenmanlara katılması, futbol faaliyetini kısmen veya tamamen engelleyecek şekilde sakatlanmasına ya da sağlık problemi yaşamasına sebep olabilecek sportif aktivitelerin icrası sırasında futbolcudan gerekli

dikkat ve özeni göstermesi beklenir.⁵⁶ Yine aynı şekilde Futbolcunun, Kulüple olan sözleşme süresi boyunca futbol faaliyetini gereği gibi yerine getirebilmesi için Kulüp diyetisyeni, takım doktoru ve kondisyoneri tarafından belirlenecek olan makul hedef doğrultusunda ideal kiloda ve vücut yağ oranında olması beklenir.

Futbolcunun yükümlülükleri yalnızca müsabakalara katılmak ve müsabakalardaki performansını korumak amacıyla gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi değildir. Futbolcu, sözleşmenin TFF nezdinde tescil edilmesiyle TFF Statü ve Talimatlarının tamamına uygun davranacağını da taahhüt etmektedir.⁵⁷ Bu kapsamda futbolcunun TFF bünyesinde oluşturulan Etik Kurulu Talimatı ve Disiplin Talimatına uygun davranması beklenir. Örneğin, burada sayılanlarla sınırlı kalmamak üzere, futbolcunun müsabakanın sonucunu etkileyecek şike, teşvik primi gibi faaliyetlerden kaçınması⁵⁸, özel hayatında dahi ırkçılık söylemlerinden uzak durması, sporda şiddet veya düzensizliği teşvik edebilecek veya taraftar eylemlerine sebebiyet verebilecek mahiyette davranışlardan kaçınması beklenir.⁵⁹ Ayrıca futbolcunun TFF nezdinde çıkarılan Futbolda Dopingle Mücadele Talimatına uygun davranması, doping⁶⁰ sayılan madde veya yasaklı madde⁶¹ içeren herhangi bir ilacı kullanmaması beklenir. Nitekim doping, spor müsabakalarında rekabetin korunmasını imkansızlaştırarak, haksız rekabete zeminin oluşmasına neden olmakta ve "Fairplay"⁶² anlayışına uymaması nedeniyle spor etiğine aykırıdır.

⁵⁶ Alparslan Şimşek, 'Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü' 2015 (121) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 381, 385 vd.

⁵⁷ Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT m.11/2 uyarınca futbolcu, tescil işlemiyle FIFA, UEFA ve TFF'nin statü ve talimatlarına tabi olacağını kabul etmektedir.

⁵⁸Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu Talimatı m.18'te düzenlenmiştir.

⁵⁹ Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Talimatı'nın 36. maddesinde sportmenliğe aykırı hareketler sayılmıştır.

⁶⁰ Doping, "Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından yasaklanmış madde veya yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanımı" şeklinde tanımlanmaktadır. Uygulamada sporcuların doping kullanımı ile performanslarını yükseltmeyi amaçladıkları görülmektedir. Fatih Akgül, Hüseyin Fatih Şen and Abdil Arı 'Doping ve Yasaklı Maddeler', Ed. Tacar Çağlar)Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Hüseyin Güneş Atabay Armağanı (Şen Matbaa 2020) 2 vd.

⁶¹ WADA tarafından her yıl güncellenerek ilan edilen, performans arttıran, sporcu sağlığını tehdit eden ve/veya eşit şartlarda yarışma ilkesini ihlal eden madde ve yöntemlerin yer aldığı yasaklı maddeler listesi bulunmaktadır.

⁶²FairPlay'in tanımı Fair Play Talimatının 5. maddesinde yapılmıştır. İlgili madde uyarınca Futbol oyununu dürüstlük içinde oynama, rakibine sportmence davranma düşüncesinden hareketle, müsabakalara katılan kulüpler, futbolcular, hakemler, teknik adamlar, kulüp yönetici ve mensupları ile seyircilerin: (a) Futbol Oyun Kurallarına riayet etmeleri, (b) Rakip takım futbolcularına, yönetici ve teknik heyetine, müsabaka görevlilerine, seyircilere, medya mensuplarına sportmence davranmaları ve bu konuda her türlü çabayı harcamaları, (c) Maçlara katılan herkesin, maçtan önce, maç sırasında ve maç sonrasında, maçın sonucuna ve müsabaka görevlilerinin verdiği kararlara saygılı davranmaları, Fair Play hareketleridir.

Futbolcular, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra, TFF'ye tescil edilmeleriyle birlikte FIFA, UEFA ve TFF'nin statü ve talimatlarında belirtilen yükümlülükleri de yerine getirmelidir. Tüm bu yükümlülüklerle birlikte PFSTT de futbolcuya özel yükümlülükler yüklenmiştir. Talimat uyarınca futbolcular,

- a) Müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek,
- b) TFF'nin ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak,
- c) Hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF'ye bildirmek, zorundadırlar.⁶³

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin iki tarafa borç yükleyen sözleşme olması nedeniyle futbolcuların yukarıda sayılan yükümlülüklerinin yanı sıra sözleşmeden doğan hakları bulunmaktadır. Bu kısımda sayılanlarla sınırlı kalmamak üzere⁶⁴ futbolcuların temel hakları üzerinde durulacaktır. Sözleşmenin zorunlu unsurlarından birinin ücret⁶⁵ olduğu göz önünde bulundurulduğunda futbolcunun temel haklarından birinin ücretini talep etme hakkı olduğu söylenebilir.⁶⁶ Söz konusu ücret futbol uygulamasında sıklıkla karşılaşılan transfer ücreti, maç başı ücreti, prim ücreti veya aylık ücret olabilir. Taraflar sözleşmede aylık asgari ücreti geçmek kaydıyla herhangi bir ücretin verilmesini kararlaştırabilirler. Ücretin şarta bağlanması da mümkündür. Örneğin futbolcunun kulübün dahil olduğu resmi lig müsabakalarında sözleşmede kararlaştırılan sayıda gol atması halinde kendisine ödeme yapılacağı kararlaştırılabilir. futbolcunun bir diğer temel hakkı ise sosyal sigorta hakkıdır. Sigorta hakkı aynı zamanda anayasal bir hak olup Anayasa'nın 60. maddesinde herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu ve Devletin bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alarak teşkilatı kuracağı düzenlenmiştir.

⁶³ Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT'nin 25. Maddesinde düzenlenmiştir.

⁶⁴ Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri bir tür hizmet akti olup, hizmet akti neticesinde bir işçinin sahip olduğu her türlü hakka futbolcularında sahip olduğu kabul edilmelidir.

⁶⁵ Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT'nin "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde ücret, Profesyonel futbolcunun sözleşmedeki edimleri karşılığı hak kazandığı para ve para ile ölçülebilir diğer değer olarak tanımlanmıştır.

⁶⁶ Ferhat Çelebi, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, (Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2015), 15.

Futbolcuların bir diğere hakkı PFSTT'nin 28. maddesinde "Futbolcunun Fesih Hakkı" başlığı altında düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre futbolcunun ücretinin ödenmemesi veya sosyal hakkının ihlal edilmesi ve sportif nedenlerle⁶⁷ futbolcunun sözleşmeyi feshetme hakkı bulunmaktadır. Futbolcunun kendisine tanınan bu hakkı gereği gibi kullanması için PFSTT'nin 28. maddesinde yer alan usule uygun hareket etmesi gerekir.

2.3.2 Spor kulüplerinin sözleşmeden doğan hakları ve yükümlülükleri

Spor kulüplerinin temel yükümlülüklerinden biri futbolcunun ücretinin ödenme yükümlülüğüdür. Zira futbolcu tarafından almış olduğu hizmet, ücretin karşılığıdır. Kulüplerin ücretin ödenmesi dışında başkaca asli yükümlülükleri bulunmaktadır. Bunlar spor kulübünün futbolcuya gerekli antrenmanların yapılmasını sağlaması ve futbolcunun sosyal güvenlik haklarını yerine getirmesi olarak sayılabilir. Kulüplerin bu asli edim yükümlülüklerinin yanı sıra sporcuya antrenmanın yapılacağı yeri ihbar etme, açıklama yapma gibi tali (yan) yükümlülükleri de bulunmaktadır. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin niteliği göz önünde bulundurulduğunda kulübün sporcusunu gözetme sorumluluğu da bulunmaktadır. Başka bir ifade ile kulüp, futbolcunun sözleşmeden doğan borcunu ifa ederken futbolcunun uğrayabileceği her türlü zarara ilişkin gereken önlemleri almakla yükümlüdür.⁶⁸

Kulüpler, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra, TFF'nin statü ve talimatlarında belirtilen yükümlülükleri de yerine getirmelidir. Tüm bu yükümlülüklerle birlikte PFSTT kulüplere özel yükümlülükler yüklenmiştir. Talimat uyarınca kulüpler;

- a) Futbolcuların eğitimi ve sağlığı için uzman teknik adam ve sağlık personelini temin etmek,
- b) Futbol faaliyetlerinin gerektirdiği spor malzemelerini temin etmek,
- c) Kulüpler sezonun başlamasından en geç bir hafta önce, bir sonraki sezon uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını TFF'ye göndermek zorundadırlar. Kulüpler

⁶⁷Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT'nin 28. maddesinin 5. fıkrasında 23 yaş üstü bir profesyonel futbolcu, sezon sonunda, kulübünün oynadığı resmi müsabakaların % 10'undan daha azında görevlendirilmesi nin sportif haklı sebep olduğu belirtilmiştir.

⁶⁸ Karabağ Bulut (n 5) 51 vd.

TFF'ye tescil ettirdikleri ve uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya teslim veya noter aracılığı ile tebliğ etmek,

d) Futbolcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, tutarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile birlikte, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde noter aracılığı ile futbolcuya ve TFF'ye bildirmek,

e) Kadro dışı bıraktıkları futbolculara, antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanılması teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığı ile futbolculara tebliğ etmek,

f) Kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek,

g) Futbolcularının ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde askerlikle ilgili gerekli belgeleri futbolcusu ile birlikte hazırlayarak TFF'ye sunmak zorundadırlar.⁶⁹

Kulüp'ün yukarıda sayılan yükümlülüklerinin yanı sıra sözleşmeden doğan birtakım hakları vardır. Bunların en başında Kulüp'ün futbolcudan, sözleşmeye uygun olarak, hizmet ediminin yerine getirilmesini talep etme hakkı yer almaktadır. Bunun yanı sıra futbolcunun, belirlenen antrenmanlara katılım sağlamasını, futbolcuya verilen spor malzemelerinin uygun bir şekilde kullanılmasını talep etme hakkı bulunmakla birlikte bu taleplerin yerine getirilmemesi halinde TFF statü ve talimatlarda belirtilen veya sözleşmede öngörülen yaptırımları uygulama hakkı bulunmaktadır.

Kulüplerin bir diğer temel hakkı PFSTT'nin 27. maddesinde "Kulübün Fesih Hakkı" başlığı altında düzenlenmiştir. İlgili madde uyarınca belirlenen koşullar altında kulübün futbolcudan beklenen hizmeti sağlayamaması halinde fesih hakkı olduğu düzenlenmiştir. Kulüp'ün söz konusu fesih hakkını kullanabilmesi için PFSTT'nin 27. maddesinde belirtilen hallerin gerçekleşmiş olması ve maddede belirtilen usule uygun fesih yapılması gereklidir.

⁶⁹Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı, Kabul Tarihi :08.08.2016, Yürürlük Tarihi : 11.08.2016. PFSTT'nin 24. Maddesinde düzenlenmiştir.

2.4 Karşılaştırmalı Hukukta Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri

Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde futbolcunun sözleşmedeki sıfatı ve taraflar arasındaki ilişkinin hukuki niteliği açıkça düzenlenmemiştir. Ancak kulübe bağlı olarak belli bir ücret karşılığı hizmete edimini gerçekleştiren futbolcuların işçi statüsünde olduğu kabul edilmektedir. Uluslararası Birlik Futbol Federasyonu (FIFA Fédération Internationale de Football Association) TFF talimat ve statüsünden farklı olarak taraflar arasındaki sözleşmeyi talimatlarında düzenlemiştir. FIFA'nın Oyuncuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda, profesyonel futbolcu sözleşmesi, hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilmiştir.⁷⁰

Türk Borçlar Kanunu'nun mehzazı İsviçre Hukukunda profesyonel futbolcu sözleşmesini bir iş sözleşmesi olarak kabul etmektedir.⁷¹ İsviçre Hukuku'nda futbolcu ile kulüp arasında İsviçre Borçlar Kanunu'nun 319. maddesi kapsamında düzenlenen bireysel iş sözleşmesi olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte Avrupa'da birçok benzer örnek mevcuttur. Macaristan Futbol Federasyonunun resmî sitesinde⁷² yayımlanan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, "Profesyonel Futbolcular ile İş Sözleşmesi" başlığı altındadır. Öyle ki, sözleşmede tarafların yükümlülükleri de yine aynı şekilde "işçinin yükümlülükleri" ve "işverenin yükümlülükleri" olarak düzenlenmiştir. Yine aynı şekilde Fransa'da da futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişkinin iş ilişkisi olduğu kabul edilmektedir ve sporcuların işçilerin sahip olduğu haklara sahip olduğu belirtilmektedir.⁷³ Alman Hukukunda ise diğer sistemlerden farklı olarak sporcunun işçi olarak kabul edilebilmesi için koşul aranmıştır. Öyle ki, Alman sistemine göre sporcunun işçi sayılabilmesi için işvereni yanı sıra spor kulübü tarafından sağlanan bir programa tabi tutmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Genel kapsamda tüm sporcuların, spor kulübüne bağlı hizmet

⁷⁰FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players m. 14bis, 17, 18bis, 26 <erişim: <https://digitalhub.fifa.com>>

⁷¹ Faruk Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü, FIFA ve FIBA Örneği* (Turhan Kitabevi Yayınları 2017) 123.

⁷²Macaristan Futbol Federasyonunda yayımlanan sözleşme örneği için; http://www.hlsz.hu/uploads/szbalyzatok/hungarian_standard_players_contract__english_version.pdf

⁷³ F Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu* (Beta Yayınevi 2007) 16.

verdikleri kabul edilse de, futbolcunun statüsünün tespiti için her somut durumun ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.⁷⁴

Verilebilecek örnekler artırılabilir gibi genel olarak Kıta Avrupa hukuk sisteminde profesyonel sporcunun kulüple arasındaki ilişkinin iş sözleşmesi olduğu ve sporcuların işçilerin sahip oldukları haklara ve yükümlülüklerine tabi oldukları kabul edilmektedir.⁷⁵ Öğretide kabul edilen görüşe göre bir kimsenin işçi olarak sayılıp sayılmaması için bir kontrol testi yapılması gereklidir. Bu test uyarınca tarafların hak ve yükümlülükleri ile birlikte, işverenin sigorta sorumluluğunun olup olmadığı, hizmetin sağlanamaması halinde doğacak sorumlulukların birlikte değerlendirilmesi gereklidir.⁷⁶ Sporcuların kulüpler ile yapmış olduğu sözleşmeler göz önünde bulundurularak kontrol testine tabi tutulduğunda sporcuların işçi statüsünde olduğunun kabulü kaçınılmazdır. Kıta Avrupa hukukuna paralel olarak Birleşik Krallıkta da profesyonel futbolcuların iş sözleşmesiyle çalıştıkları kabul edilir.⁷⁷

Kıta Avrupasındaki görüş birliğinin 1995 yılında Avrupa Adalet Divanı'nın verdiği 'Bosman Kararı'⁷⁸ ile oluşmuş olduğu kabul edilmektedir. Adalet Divanı vermiş olduğu karar ile, ilk defa futbolcunun bir işçi olduğunu belirterek profesyonel futbol kulübü ile profesyonel futbolcu arasındaki ilişkiyi iş sözleşmesi olarak nitelendirmiştir. Kararda sözleşmenin iş sözleşmesi olarak nitelendirilmesinin temelinde işveren kulübün, işçi sporcuya emir ve talimat verme hakkının bulunduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Bossman tarafından başlatılan hak mücadelesi, iş sözleşmesi kapsamında çalışan insanların, profesyonel futbolcular ve sporculardan bir farkı olmadığı kanaati ile sonuçlanmıştır. Böylelikle sporcular, diğer çalışanlarla eşit haklara sahip hale

⁷⁴ Antonie Duval and Oscar Van Maren, "The Labour Status of Professional Football Players in the European Union: Unity in/and/or Diversity?", 2017 (8) 3, European Labour Law Journal, 261.

⁷⁵ J Paul McCutcheon, Negative enforcement of employment contracts in the sports industries, Legal Studies, 1997, 17(1), s.19 vd.. 65-100. doi:10.1111/j.1748-121X.1997.tb00660.x; Simon Gardiner/ and Roger Welch, 'Player trades, free agents and transfer policies in professional sport', 2016, in M. Barry, J. Skinner, J and T. Engelberg (eds.), Research Handbook of Employment Relations in Sport, (Cheltenham UK and Northampton USA: Edward Elgar) 333-354.

⁷⁶ Roger Welch, John O'Leary, Roger Welch, Simon Boyes, Urvashi Naidoo, Sport Law, 4th Edition, Sport and Contracts of Employment, 2011, s.67.

⁷⁷ David Bentham, Edward Canty, Matthew Bennett and Stuart Baird, Q&A: employment and transfer of professional athletes in United Kingdom. <erişim: <https://www.lexology.com>>

⁷⁸ Court of Justice of the European Communities (CJEC), Judgment of 15 December 1995, Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL and Others v Jean-Marc Bosman and Others, Case C-415/93, in Reports of Cases before the Court. 1995, p. 4921.

getirilmişti.⁷⁹ Ayrıca ‘Bosman Kararı’ ile AAD, Futbolun Roma anlaşmasının 2. maddesi kapsamında yer alan ve 48. (yeni 39) madde uyarınca “İşçilerin Serbest Dolaşımı’na” imkân veren ekonomik bir faaliyet olduğunu kabul etmiştir. Bu karar sporcuların futbol endüstrisinden gelir elde etmesinin önünü açmıştır.

Karşılaştırmalı hukukta, sporcuların işçilerin sahip olduğu haklara sahip olma talepleri Bosman’ın hak mücadelesi ile kabul edilmiş ve görüş birliğinin sağlanmıştır. Bu doğrultuda, sporcular ile spor kulüpleri arasında akdedilen sporcu sözleşmeleri iş sözleşmesi olarak kabul edilerek sporcuların işçilerin yararlandığı haklardan yararlanmasının önü açılmıştır. İşçinin haklarından faydalanan sporcular, akdedilen sözleşmeden doğan hakların yanı sıra uyumsuzluğa uygulanacak ülke hukukunda kabul edilen işçi haklarından da faydalanacaktır. Genel olarak kulüplerin, sporcuları işçinin hakları kapsamında her türlü zararlardan koruması ve gözetmesi gerekmektedir.

⁷⁹Blanpain, R. and Inston, R., (1996) The Bosman Case The End of the Transfer System?, (London: Sweet&Maxwell, Leuven: Peeters); Gardiner, S. and Welch, R. (2016) ‘Nationality Based Playing Quotas and the International Transfer System Post-Bosman’, pp 51-80 in A. Duvaland B. Van Rompuy (eds.), The Legacy of Bosman, (ASSER International Sports Law Series). Tarkan Erdal, ‘Spor Hukukunda Uzman Arabuluculuk’, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Arabuluculuk Daire Başkanlığı, s.36.

3. FUTBOL İLİŞKİSİNDEN KAYNAKLANAN UYUŞMAZLIKLAR

Spor uygulamasında taraflar arasında akdedilen sözleşmeler her ne kadar İş Kanunu kapsamında iş sözleşmesi veya TBK kapsamında hizmet sözleşmesi olsa da tarafların TFF Statü ve Talimatlarına uygun davranma yükümlülükleri nedeniyle sporun kendine has uyuşmazlık ve uyuşmazlık çözüm türleri bulunmaktadır. Çalışmanın bu kısmında futbola ilişkin uyuşmazlık türleri çeşitli tasnifler gözetilerek ele alınacaktır. Daha sonra ise uyuşmazlık çözüm türleri üzerinde durulacaktır.

3.1 Uyuşmazlık Türleri

Futbola ilişkin uyuşmazlıklar, spor hukukunun özel hukukun birçok alanı ile bağlantılı olduğu gibi kamu hukukunun da birçok alanı ile bağlantılı olmasının nedeni ile çok sayıda karşımıza çıkabilir. Zira ortaya çıkabilecek uyuşmazlık sporcuya verilecek disiplin cezası, kulübün ya da futbolcunun oluşturabileceği şike suçu olabileceği gibi sporcuların, teknik adamların veyahut sağlık çalışanlarının sözleşmelerinden doğan özel hukuk uyuşmazlıkları da söz konusu olabilir. Bu nedenle uyuşmazlıkların belirli sınıflandırmalar gözetilerek ele alınması daha doğru olacaktır.

Yapılan sınıflandırmalar kaynağına ve niteliğine göre farklılık göstermektedir. Kaynağına göre sınıflandırma genel itibari ile özel hukuktan doğan uyuşmazlıklar, kamu hukukundan doğan uyuşmazlıklar, *suigeneris* uyuşmazlıklar; niteliğine göre sınıflandırmalar ise ulusal ve uluslararası uyuşmazlıklar, profesyonel ve amatör sporlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar olarak değerlendirilmektedir. Öncelikli olarak niteliğine göre daha sonra ise kaynağına göre uyuşmazlıkların sınıflandırması incelenecek olup çalışmanın asıl konusunu ulusal nitelikteki profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan özel hukuktan doğan uyuşmazlıklar oluşturmaktadır.

3.1.1 Futbola ilişkin uyuşmazlıkların niteliğine göre sınıflandırılması

Niteliğe göre yapılan sınıflandırma yalnızca futbola ilişkin sözleşmeleri değil genel itibari ile spor hukukuna ilişkin olarak yapılmaktadır. Bu sınıflandırmanın kendi içerisinde iki başlık altında incelenmesi mümkündür. Bunlar ulusal ve uluslararası uyuşmazlıklar, profesyonel ve amatör sporlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar şeklindedir. Bazı yazarlara göre uyuşmazlığın ticari spor uyuşmazlığı- ticari olmayan spor uyuşmazlığı olarak da sınıflandırılması mümkündür.⁸⁰

Uyuşmazlığın ticari nitelikte olup olmadığı üzerinde durulmayacaktır. Ancak belirtmek gerekir ki, uyuşmazlığın ticari nitelikte olup olmamasının en önemli etkisi Türkiye dışında verilen hakem kararlarının Türkiye'de infaz edilmesi istendiğinde, New York konvansiyonunun uygulanması aşamasına karşımıza çıkacaktır. Zira Türkiye söz konusu sözleşmeyi imzalarken ilgili sözleşmenin yalnızca ticari nitelikteki uyuşmazlıklara ilişkin hakem kararlarının tanınması ve tenfizinde uygulanabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle yalnızca ticari nitelikteki sponsorluk sözleşmeleri, yayın sözleşmeleri gibi uyuşmazlıklar sonucunda verilen CAS hakem kararlarının tanınması ve tenfizi mümkün olacaktır.⁸¹

3.1.1.1 Ulusal futbol uyuşmazlıkları ve uluslararası futbol uyuşmazlıklar

Ulusal futbol uyuşmazlıkları ile uluslararası futbol uyuşmazlıklarının arasındaki temel fark yabancılık unsurudur. Yabancılık unsurunun varlığı o uyuşmazlığın uluslararası nitelik kazanmasına neden olmaktadır. Söz konusu yabancılık unsuru, spor kulübü veya spor kulübüne sözleşme ile bağlı olan sporcu, teknik adamın yabancı olması ile karşılanabileceği gibi üçüncü bir kişinin yabancı olmasından ve hatta uyuşmazlığın geçtiği yerin yabancı bir ülke olmasından kaynaklanabilir.⁸²

⁸⁰ Murat Nart Bozkurt, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Devletler Özel Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi) s.20 vd.

⁸¹ Murat Nart Bozkurt, 'Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi' 2010 (2) Ankara Barosu Dergisi, 165,182.

⁸² N Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku* (1st edn, Beta 2015) 69.

Yabancılık unsurunun varlığı uyuşmazlığın görüleceği mercii açısından önem arz edecektir. Buna bağlı olarak da uyuşmazlığın tabii olduğu hukuki rejim ve pek tabii uyuşmazlığın çözülmesini takiben verilen kararların tanıma ve tenfizi aşamaları açısından uyuşmazlığın öncelikle yabancılık unsuru taşıyıp taşımadığı tespit edilmelidir.⁸³ Örneğin, Türk bir sporcunun Türk spor kulübü ile imzalamış olduğu sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar Türk hukukuna göre çözüme kavuşturulacak iken, yabancı bir oyuncu ile Türk spor kulübü arasındaki uyuşmazlığa uyuşmazlığın çözüleceği yer tarafından belirlenen hukuk kuralları uygulanacaktır, meğerki taraflar aksini kararlaştırmış olsun. Yer bakımından yabancılık unsuruna ise Türk sporcunun, Türk spor kulübü ile katılmış olduğu Avrupa Ligi müsabakasında meydana gelebilecek ihlal örnek verilebilir.

3.1.1.2 Amatör futbol uyuşmazlıkları ve profesyonel futbol uyuşmazlıkları

Amatör spor uyuşmazlıkları ile profesyonel spor uyuşmazlıkları arasındaki farkın anlaşılabilmesi için öncelikle amatör spor ve profesyonel spor tanımlarının irdelenmesi gerekmektedir. Bir spor dalının amatör veya profesyonel olması sporcunun amatör veya profesyonel olmasından tamamen farklıdır. Sporcuların bir spor dalını amatör veya profesyonel olarak yapması o spor dalını yaparken kendisine yapılan ödemeye göre belirlenir. Başka bir ifade ile kendisine spor faaliyetini yaparken yapmış olduğu harcamalardan daha çok ödeme yapılan sporcu profesyonel sporcu olarak kabul edilmektedir.⁸⁴ Bu tanımın dışında kalan tüm sporcular amatör sporcu olarak kabul edilmektedir. Sporcunun amatör mü yoksa profesyonel mi olduğu her somut durumda ayrıca değerlendirilmelidir.

Sporcular arasındaki bu ayrıma karşılık spor dallarının profesyonel veya amatör olması somut duruma göre değişiklik göstermemektedir. Yapılan bu ayırım yalnızca teknik ve idari bakımdan spor dalının diğer spor dallarından ayrılmasına bağlıdır. Ayrımın yapılması profesyonel spor dalının ülke ekonomisinde önemli bir hacme sahip olması, denetiminin farklılaştırma gereksinimi veya başkaca kanunlara⁸⁵ tabii tutulma ihtiyacı

⁸³ Ekşi (n 79) 71.

⁸⁴ Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m.4'te düzenlenmiştir.

⁸⁵ TFF, diğer federasyonlardan farklı olarak Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu kapsamında değildir. TFF, 3461 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun" ile TFF, Gençlik ve

olabilir. Burada belirtilmelidir ki Türkiye’de yalnızca futbol 3813 sayılı kanun ile hukukten profesyonel spor dalı⁸⁶ olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle çalışmamızın konusunu oluşturan futbola ilişkin uyuşmazlıkların profesyonel spor uyuşmazlığı olarak değerlendirilmelidir.

3.1.2 Futbola ilişkin uyuşmazlıkların kaynağına göre sınıflandırılması

Spor faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıkların spora ilişkin hukuk alanı kapsamında değerlendirilmesi gereklidir. Bu kapsamda aşağıda değerlendirilecek olan kamu ve özel hukuktan kaynaklanan uyuşmazlıklarda da sporla ilgili kamu hukuku ve sporla ilgili özel hukuk olarak değerlendirilmesi yapılacaktır. Ancak belirtmek gerekir ki, bu ikili ayrımın dışında spora özgü uyuşmazlıklar da bulunmaktadır.⁸⁷ Bu nedenle çalışmamızın bu kısmında spora ilişkin uyuşmazlık türlerinden kamu hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar, özel hukuka ilişkin uyuşmazlıklar ve *suigeneris* uyuşmazlıklar incelenecektir. Çalışmanın devamında ise özel hukuka ilişkin uyuşmazlıklar ve uygun olduğu ölçüde *suigeneris* uyuşmazlıklar üzerinde durulacaktır.

3.1.2.1 Kamu hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar

Spor Hukukunu ilgilendiren kamu hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların idare hukuku, ceza hukuku ve vergi hukukuna ilişkin olarak karşımıza çıkması mümkündür. Spor kulübü veya şirket statüsündeki spor kulüplerinin ticari faaliyetleri pek tabii vergi kanuna tabi olması sporun kamu hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarından biri olarak değerlendirilebilir. Sporcuların, spor kulüplerinin ve Bağımsız Spor Federasyonlarının Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ilişkilerinden doğan uyuşmazlıklar ise idare hukukundan

Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı bir spor örgütü olmaktan çıkarılarak ayrı bir spor örgütü durumunu haiz kınmıştır. Bu nedenle diğer federasyonlardan farklı bir kanun metnine dayanmaktadır. Aşağıda IX. başlığın altında TFF’nin tarihsel süreci detaylı olarak ele alınacaktır.

⁸⁶ Burada profesyonel spor dalı ile profesyonel sporcu kavramları birbiriyle karıştırılmamalıdır. Profesyonel sporcu kavramından sporu kazanç elde etmek için sürekli olarak uygulayan, sporu meslek edinen kişi anlaşılmalıdır. Türkiye’de profesyonel spor olarak kabul edilmeyen spor dallarını, örneğin basketbol, voleybol vb spor dallarını meslek edinen kişiler yine profesyonel sporcu olacaktır.

⁸⁷ Levent Bıçakçı “Uluslararası Spor Yargılaması” Tacar Çağlar (Ed.) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı (Ankara Barosu Yayınları 2013) 121, 124.

kaynaklanmaktadır.⁸⁸ Hatta federasyonlar ile spor kulübü veya sporcu arasındaki uyuşmazlıklarda da idare hukukunun uygulanması gerektiği kabul edilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, Türkiye Futbol Federasyonu diğer bağımsız federasyonlardan ayrı olarak Spor Genel Müdürlüğüne bağlı değildir. Türkiye Futbol Federasyonu'nun vermiş olduğu kararlara doğrudan idari karar denmesi de mümkün değildir.⁸⁹

Spora ilişkin uyuşmazlıkların kamu hukukuna ilişkin en çok karşımıza çıkan uyuşmazlık türü ceza hukukuna ilişkindir. Müsabakalarda ortaya çıkan ve TCK kapsamında suç teşkil eden fiiller, ceza hukuku kapsamında değerlendirilmelidir. Öyle ki, 6222 sayılı kanun ile spora özgü bazı suç tanımları yapılmış ve yaptırımlar ele alınmıştır. Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 2. maddesinde açıkça belirtildiği üzere müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususları düzenlemektedir.

3.1.2.2 Özel hukuka ilişkin uyuşmazlıklar

Bilindiği üzere özel hukuk, tarafların eşit menfaat ilişkilerinin gözetilerek oluşturulan hukuki ilişkileri incelemektedir. Bu nedenle özel hukukun subjeleri genel itibari ile kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk kişisi gibi hareket eden kamu tüzel kişileridir. Özel hukuk ilişkisinden doğan uyuşmazlıklarda taraflar üç türlü “-den sorumluluk” haline

⁸⁸ Serkan Asker, 1982 Anayasası'nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2017) 110 vd.

⁸⁹ Federasyonların tüzel kişiliğinin kamu tüzel kişiliği mi özel hukuk tüzel kişiliği mi olduğu hususu tartışmalıdır. Dernek olarak kurulan federasyonları özel hukuk tüzel kişisi olarak kabul eden birçok görüş mevcuttur. Bu konu Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Niteliği başlığı altında detaylı olarak incelenmiştir.

sahiptir. Bunlar sözleşmeden sorumluluk, haksız fiilden sorumluluk ve pek tabii kanun hükmünden sorumluluktur.⁹⁰

3.1.2.2.1 Sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar

Sözleşmeden doğan uyuşmazlıktan söz edilebilmesi için spor uyuşmazlığının süjeleri arasında bir sözleşmenin varlığından bahsedilmelidir. Söz konusu sözleşme, sporcu ile spor kulübü arasında akdedilen hizmet sözleşmesi olabileceği gibi, spor kulübü ile teknik adam veya masör arasında akdedilecek iş sözleşmesi de olabilir. Yine aynı şekilde spor kulüplerinin sayılan spor organizasyonuna dâhil olan kişilerden ayrı olarak üçüncü bir kişi ile sponsorluk sözleşmesi yapması halinde yine özel hukuk hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

3.1.2.2.1.1 Hizmet sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar

Sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar genel olarak taraflardan birinin sözleşmeye aykırı davranması halinde karşımıza çıkmaktadır. Uyuşmazlık, spor kulübünün sporcu veya teknik adama yapması gereken ödemeleri yapmamasından kaynaklanabileceği gibi futbolcunun müsabakalara veya teknik adamın antrenmanlara katılmamasından kaynaklanıyor olabilir. Tarafların belirli süreli hizmet sözleşmelerinin süresi dolmaksızın sözleşmeyi feshetmesi halinde de sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar doğabilecektir. Nitekim sözleşmesini haklı nedenle fesheden taraf diğer taraftan zararının tazmin edilmesini isteyebilir.

3.1.2.2.1.2 Diğer sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar

Spor faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tarafları yalnızca yukarıda detaylı olarak anlatılan sporcular, spor kulüpleri, teknik adamlar ve sağlık çalışanlarıyla sınırlı değildir. Sponsorlar, reklamcılar, yayın kuruluşları, organizatörler ve menajerler de spor uyuşmazlıklarının tarafı olabilmektedir. Sporun ticarileşmesi ile birlikte profesyonel ligler çoğalmış ve uluslararası federasyonlar kartel olarak liglerdeki yerlerini almışlardır.

⁹⁰ İ Erdoğan, *Borçlar Hukuku Ders Kitabı* (Gazi Kitapevi 2019) 35; Eren (n 36) .

Profesyonel liglerin uluslararası pazarlara açılmaları ile kazancın vergilendirilmesi, birleşme ve devralmalarda rekabet hukukundan kaynaklanan sorunların çözümü ile uluslararası anlaşmaların hazırlanmasına duyulan ihtiyaçlar artmıştı.⁹¹ Bu ihtiyaçların karşılanması sırasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar da özel hukuk kapsamında uyuşmazlıklar kapsamında değerlendirilmelidir.

3.1.2.2.2 Haksız fiilden doğan uyuşmazlıklar

Spor faaliyetleri sırasında meydana gelen zararlar TBK kapsamında haksız fiil oluşturabilir. Nitekim spor müsabakasına katılan rakip takım oyuncuları ile zarar gören takım oyuncusu arasında doğrudan sözleşme bulunmaması nedeniyle haksız fiil hükümlerinin uygulanması gerekir.⁹² Bu durumda haksız fiile uğrayan taraf, doğan zararının tazmin edilmesini isteyebilir. Ancak sportif faaliyetler esnasında veya sportif faaliyet nedeniyle daha sonra ortaya çıkabilecek her türlü zararın TBK kapsamında haksız fiil olarak değerlendirilmemesi gereklidir. Zira tüm zararların haksız fiil olarak nitelendirilmesi, sportif faaliyetlerin kısıtlanmasına sebebiyet verebilir.⁹³

Sporcunun yapmış olduğu bir davranışın haksız fiil olarak nitelendirilmesi için, davranışın oyun kuralı dışında yapılmış olması, hareketin sportif bir saikle yönelmemiş olması gerekir. Başka bir ifadeyle spor uygulaması nazara alınarak, olağan karşılanabilecek sertliği aşan oyun kuralı dışı hareketler haksız fiil olarak değerlendirilebilir. Olağan karşılanabilecek sertlik, fairplay ilkesi⁹⁴ kapsamında ele alınmalıdır. Yargıtay içtihadında⁹⁵ sporcunun oyun kurallarına uygun hareket etmiş olması halinde eylemin hukuka uygun olacağı değerlendirilmesinin yapılmasına rağmen sporcunun eylemi oyun kuralları içinde kalsa dahi spor ahlakı denilen “fairplay” kurallarına aykırı olması halinde TBK hükümleri uyarınca hukuka aykırı sayılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca haksız fiilden bahsedilebilmesi için, sporcunun kusuru

⁹¹Murat Keçeciler, Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2006) 44.

⁹² Ertaş and Petek (n 5) 313. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2013/4-364 Esas, 2013/1543 Karar, 06.11.2013 Tarihli kararı. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

⁹³D Tahan Orhan, *Roma Hukukunda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk ve Türk Hukukuna Yansımaları* (1st edn, On İki Levha 2019) 31 vd.

⁹⁴Fair Play İlkesinden anlaşılması gereken 62. dipnotta belirtilmiştir.

⁹⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4-364/1543, 06.11.2013. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

bulunmalıdır. Bu durumda sporcunun, hukuka aykırı sonucu istemesi veya bu sonucu istememekle beraber hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için gerekli dikkat ve özeni göstermesi gerekir.⁹⁶

3.1.2.3 Sui generis uyuşmazlıklar

Kaynağına göre spor uyuşmazlıklarının bir diğer türü ise spora özgü, *suigeneris* uyuşmazlıklardır. Bu uyuşmazlıklar yalnızca spor hukuku uyuşmazlıklarında görülmeleri ve uyuşmazlık sonucu verilen kararın spor faaliyetine tesir etmesi nedeniyle *suigeneris* uyuşmazlıklardır. Uygulamada sıklıkla karşılaşılan bu uyuşmazlıkların başında disiplin suçları gelmektedir. Nitekim TFF Disiplin Talimatına uymaması nedeniyle ceza alan spor kulübü, futbolcu, teknik adam veya sağlık çalışanının bu cezası spor faaliyetlerini etkileyecektir. Başka bir ifadeyle, TFF PFDK ve nihayetinde Tahkim Kurulunun vereceği disiplin cezası, kişinin özel hayatını etkilemeyecek, yalnızca spor faaliyetleri kapsamında lisansının alınması, müsabakalardan men edinmesi gibi sonuçlar doğuracaktır. Bu kapsamda disiplin suçları dışında bir diğer *sui generis* uyuşmazlık türü sportif cezalardır. Bu uyuşmazlıklar her ne kadar sözleşmenin haksız feshinden kaynaklanmakta ise de uyuşmazlık sonucunda verilecek karar spor faaliyetlerini etkilemektedir.⁹⁷

⁹⁶ Alparslan Şimşek, 'Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü' 2015 (121) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 385 vd.

⁹⁷ Detaylı bilgi için; Hasan Petek, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshinde Sportif Cezalar, 2017 (1) İzmir Barosu Dergisi, 241-244 (Petek, Sportif Ceza).

4. FUTBOLA İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA ÇÖZÜM YOLLARI

Geçmişten günümüze kadar olan dönemde uyuşmazlıkların çözümü için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümünde ilk akla gelen ülke hukukuna uygun olarak kurulmuş mahkemelerde çözülmesidir. İlk akla gelen çözüm yönteminin mahkemeler olması, bu yöntemin en eski ve en iyi yöntem olarak değerlendirilmesi anlamına gelmemektedir.

Futbola ilişkin uyuşmazlıkların birçok çözüm yolu bulunmaktadır. Her çözüm yönteminin uyuşmazlığın taraflarına sağlamış olduğu bazı avantajlar mevcuttur. Bu nedenle uyuşmazlığın türüne ve beklenen menfaate uygun çözüm yönteminin tespiti önem arz etmektedir. Uygulamada sıklıkla karşılaşılan uyuşmazlık çözüm yolları aşağıda detaylı olarak ele alınmıştır.

4.1 Genel Mahkeme

Futbola ilişkin sözleşme tarafları arasında uyuşmazlığın söz konusu olması halinde ilk akla gelecek uyuşmazlık çözüm mercii devlet mahkemeleridir. Zira uyuşmazlıkların bağımsız devlet mahkemelerinde çözümlenerek karar bağlanması asıl olandır.⁹⁸ Her uyuşmazlığın türüne göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) esas alınarak görevli mahkeme belirlenecektir.

Uygulamada en çok karşılaşılan uyuşmazlık türleri, spor kulübü çalışanı veya antrenör ile spor kulübü arasında ortaya çıkan iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, futbolcu ile spor kulübü arasında münakid hizmet sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, futbolcu ile futbolcu menajeri ile arasındaki menajerlik sözleşmesinde doğan uyuşmazlıklar ve spor kulübü ve/veya futbolcu ile sponsor şirket arasındaki sponsorluk ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar örnek olarak gösterilebilir.

⁹⁸ 15. HD, 3330/4607, 01.07.2014;; Arslan, Yılmaz and Taşpınar Ayvaz, (n 6) 782.

Spor kulübü çalışanı veya antrenör ile spor kulübü arasında ortaya çıkan iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar profesyonel futbolcu sözleşmelerinden farklı olarak iş hukukundan kaynaklanmaktadır. Nitekim, İş Kanununun istisnai hüküm niteliğindeki 4/g maddesinde yer alan “sporcular” kavramı işçi lehine yorum ilkesi gereğince dar yorumlanması gerektiği kabul edilmiştir.⁹⁹ Bu nedenle bu uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde görülecek olması tartışmasızdır. Öte yandan futbolcu ile spor kulübü arasında akdedilen sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde hangi mahkemelerin görevli olduğu konusunda uygulamada uzun süre tartışmalara neden olmuştur. Sporcu ile spor kulübü arasında görülen davalarda Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu düşünülerek o dönemde birçok dava asliye hukuk mahkemelerinde ikame edilmiştir. Nitekim sporcuların İş Kanununun 4/g maddesindeki istisnai hükümlerden dolayı, İş Kanunu kapsamı dışında olmaları görülecek olan alacaklarına ilişkin davaların Asliye Hukuk Mahkemelerinde, Borçlar Kanununun hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemeleri ışığında çözüme kavuşturulması gerektiği düşünülmüştür. Bu düşüncenin arkasında yatan hukuki gerekçelerinden biri de Yargıtay 01.10.2012 tarihli kararıdır.¹⁰⁰ Gerçekten de söz konusu Yargıtay kararında taraflar arasında uyuşmazlık çözüm kurulunun görevini kabul ettiklerine dair yazılı bir anlaşma olmaması durumunda tarafların genel mahkemelerde dava ikame etmesi gerektiği ve açılan davanın niteliği itibarıyla Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu belirtilmiştir.

Her ne kadar ilgili karar, dönemin hukuk düzenlemelerinde doğru olsa da günümüzde bu kararı esas alarak Asliye Hukuk Mahkemelerinde dava ikame edilmesi mümkün değildir. Zira 2017 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesinin aşağıdaki fıkra hükmü haizdir.

(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler

⁹⁹Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararları. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

¹⁰⁰ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 01.10.2012 tarihli 2012/13242 E. sayılı 2012/21525 K. numaralı kararı. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına,

..

ilişkin dava ve işlere bakar.¹⁰¹

İş Mahkemeleri Kanunu'nda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında görülecek olan davaların iş mahkemesinde görülmesi gerektiği açıkça düzenlenmiştir. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 393. maddesinde düzenlenen hizmet sözleşmesi kavramının da İş Kanunu'nda düzenlenen iş sözleşmesi arasında nitelik bakımından ayırım bulunmamaktadır.¹⁰² TBK'da düzenlenen hizmet sözleşmesi de iş mevzuatına dâhil olan ve iş görme, ücret ve bağımlılık unsurlarını kendi bünyesinde barındıran bir tür sözleşme olup anılan sözleşmeden kaynaklı uyumsuzluklar da İş Mahkemelerinin görev kapsamına dâhildir.¹⁰³

Yargıtay da İş Mahkemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi itibariyle sporcular ile kulüpler arasında görülecek olan uyumsuzlukların çözümünde İş Mahkemelerinin görevli olduğu yönünde kararını değiştirmiştir.¹⁰⁴ Bu bağlamda spor kulübü ile yapılan sözleşmenin tarafı sporcu, antrenör veya kulübe bağlı herhangi bir çalışan ile kulüp arasındaki uyumsuzluğun görüleceği mahkeme İş Mahkemeleridir.

4.2 Futbol Uyumsuzluklarında Arabuluculuk

Arabuluculuk müessesesi, geleneksel uyumsuzluk çözüm yöntemi olarak adlandırılan mahkemelerin bir kenara bırakılarak daha çok taraf iradesini hakim olduğu alternatif uyumsuzluk yöntemlerinden biridir. Genel anlamda arabuluculuk, tarafların arabulucu olarak adlandırılan üçüncü bir kişinin yardımıyla, anlaşmazlıklarına dostane bir çözüm

¹⁰¹ Kanun 12/10/2017 tarihinde kabul edilmiş olup 25/10/2017 tarihli, 30221 sayılı ResmiGazete'de yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiştir. İş Mahkemeleri Kanununun 5. maddesinde ilgili hüküm düzenlenmiştir.

¹⁰²Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2408/998, 14.09.2021. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

¹⁰³Süzek (n 32) 223; Kübra Doğan Yenisey, 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi', 2016 (74) 1, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 318.

¹⁰⁴ Yargıtay 3. HD, 7165/5239. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

bulmak için bir araya geldiği, müzakere sonucunda kaybeden bir tarafın olmadığı yani kazan- kazan (win-win) anlayışının hakim olduğu alternatif uyuşmazlık yöntemidir.

Arabuluculuk müessesesinin birçok ülke tarafından benimsenmesi ve uygulanmasının¹⁰⁵ birçok sebebi bulunmaktadır. Ancak bu sebepler kısaca, arabuluculuk görüşmelerinin diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerinde mevcut olan formalitelere uzak daha dostane bir yol izliyor olması, diğer çözüm yöntemlerinden çok daha ucuz ve hızlı olması, uyuşmazlığın çözümünde bizzat tarafların rol oynaması ve arabuluculuk kurallarının esnek olması olarak sayılabilir.¹⁰⁶ Arabuluculuk sisteminin bu özellikleri, spor hukukunda arabuluculuğun yaygın olarak kullanılmasına sebebiyet vermektedir. Zira sporcunun spor faaliyetlerinde kaldığı sürenin yani kariyerinin diğer mesleklere nispeten daha az olması düşünüldüğünde arabuluculuğun hızlı sonuç alması tercih edilmesi için son derece önemli bir etkidir.¹⁰⁷ Benzer durum spor kulüpleri için de geçerlidir. Sezonların kısa olması nedeni ile kulüplerin sezon bitiminde mevcut borçlarını bilmesi, yeni döneme girerken daha hazırlıklı olmalarını sağlayacaktır. Yine aynı şekilde ödemelerini yapmakta başarısızlığa düşen kulüplerin sonraki transferlerinde arabuluculuk görüşmelerinde gizlilik kuralının hakim olması avantaj sağlayacaktır.¹⁰⁸ Tüm bu avantajların en önemlisi olarak ise tarafların aralarındaki uyuşmazlığı dostane bir şekilde çözmesi sonucunda dar bir piyasa olan spor faaliyetlerinde kulüp ile sporcu ileride tekrar sözleşme akdedebilecektir.

Arabuluculuk müessesinden bahsedilebilmesi için uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olması ve arabuluculuk sürecinin zaruri olarak veyahut da tarafların iradesi ile başlatılması gereklidir. Spora ilişkin hangi uyuşmazlıkların arabuluculuğa elverişli olduğu irdelenmelidir. Zira Türk hukukunda arabuluculuk faaliyeti, tarafların serbestçe

¹⁰⁵Amerikadaki uyuşmazlıkların yaklaşık %80'inin arabuluculuk yolu ile çözüme kavuşturulduğu kayıtlara alınmıştır. KatieShonk (2022) How Mediation Can Help Resolve Pro Sports Disputes, Türkiye'de ise arabuluculuk önüne gelen iki milyon beş yüz bin uyuşmazlığın %72'sinin anlaşma ile sonuçlandırıldığı bildirilmiştir.

¹⁰⁶Resul Kurt, 'İş Yargısında Arabuluculuk' (2018) 135 (1) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 406, 419.

¹⁰⁷Peter Agardy, Mediation in Sports Disputes (2018); erişim: lexology; Gizem Ersen Perçin, 'Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri (2011) 31(2) Public and Private International Law Bulletin 177-201.

¹⁰⁸M Grabowski, 'Both Sides Win: Why Using Mediation Would Improve Pro Sports' (2014) 5 *Harvard Journal of Sports & Entertainment Law*189, 190, 200. Footnote 9 in that article refers to an article by another author with an ambitious title: "Mediation: A Revolutionary Process That is Replacing the American Judicial System."

tasarruf edebileceği bir uyuşmazlığın söz konusu olması halinde söz konusu olmaktadır.¹⁰⁹ Yukarıda detaylı olarak belirtildiği gibi spora ilişkin birçok uyuşmazlık türü bulunmaktadır. Bu uyuşmazlık türlerinden özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkların, tarafların tasarruf edebileceği uyuşmazlık türü olarak kabul edilmektedir. Zira özel hukuk uyuşmazlıklarında taraflar eşit olup uyuşmazlık üzerinde tasarrufta bulunma hakları vardır. Bu nedenle yukarıda da belirtilen spora ilişkin akdedilen sözleşmelerden doğan alacaklara ilişkin sözleşmenin tarafları arabulucuya başvurabilir. Bununla birlikte yine özel hukuk ilişkisi niteliğinde olan yayın hakkı, sponsorluk sözleşmeleri gibi ilişkilerden de doğan uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli olacaktır. Bununla birlikte spora özgü uyuşmazlık türü olan disiplin cezalarının kural olarak arabuluculuğa elverişli olmadığı kabul edilmektedir. Ancak disiplin uyuşmazlıklarının arabuluculuğa tabi olduğunu belirten spor disiplinleri de bulunmaktadır. Örneğin, Güney Avustralya'ya bağlı Sport SA tarafından kurulan Eyalet Spor Uyuşmazlıklar Mahkemesi (StateSportDisputeCentre), arabuluculuk hizmetlerinin kapsamına disiplin uyuşmazlıklarını da almıştır.¹¹⁰

4.2.1 CAS arabuluculuk yönetmeliği ışığında spor hukukunda arabuluculuk

Spor uyuşmazlıklarında kısa sürede daha dostane bir şekilde uyuşmazlıkların çözülmek istenmesi düşüncesi ile Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) tarafından 18 Mayıs 1999 tarihinde arabuluculuk kuralları kabul edilmiştir. Daha sonra CAS tarafından CAS Arabuluculuk Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. CAS Arabuluculuk Yönetmeliğinde CAS nezdinde arabuluculuk müessesesinden bahsedilebilmesi için uyuşmazlığın parasal bir konuda olması ve spora ilişkin olması gerektiği düzenlenmiştir. Konusu para olmayan disiplin, doping gibi uyuşmazlıklar CAS Arabuluculuk kurulunda görülemez. Arabuluculuğa elverişli bir konu hakkında uyuşmazlık halinde olan taraflar, tayin ettikleri üçüncü bir kişinin yardımı ile uyuşmazlığı çözebilecektir. Arabuluculuğa başvuru yapacak kimsenin hukuki işlem ehliyetine sahip olması yeterlidir. Başka bir ifade ile başvuru kısıtlaması olmayıp, sporcu, teknik adam, kulüp, kulübe bağlı herhangi bir çalışan ve hatta sponsor şirketler arabuluculuğa başvurabilir.

¹⁰⁹ Erdal, (n 68) 16.

¹¹⁰ Detaylı bilgi için; <https://www.sportsa.org.au/services/state-sports-dispute-centre/> (Erişim tarihi: 16.06.2022).

CAS arabuluculuğuna başvurmak isteyen taraf/tafalar, İngilizce veya Fransızca hazırlanacak uyuşmazlığın özetini içeren başvuru formunu, uyuşmazlık konusu sözleşmenin bir örneğini ve bu formun ekinde uyuşmazlığın çözümünde tarafların CAS Arabuluculuğunun yetkisini kabul ettiklerine dair sözleşmeyi sunması gerekmektedir.¹¹¹ Söz konusu arabuluculuk klozu tarafar arasındaki uyuşmazlık konusu sözleşmede yer alabileceği gibi asıl sözleşmeye bağlı ayrı bir sözleşmede de yer alabilir ve hatta uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra taraflar arasında yazılı olarak kararlaştırılabilir.¹¹² Belirtmek gerekir ki, tarafların uyuşmazlıklarını arabuluculuk yolu ile çözülmesini kararlaştırmaları, anlaşmaya varılamaması halinde diğer hukuki yollara başvurabilmesine engel teşkil etmeyecektir.¹¹³ Öyle ki, taraflar arabuluculuk görüşmesinde anlaşılmasını halinde eğer aralarında tahkim anlaşması varsa tahkim yoluyla ki bu durumda med-arb¹¹⁴ söz konusu olacaktır, tahkim anlaşması yoksa mahkeme yolu ile uyuşmazlık çözülecektir.

Geçerli bir başvuru ardından taraflar, CAS bünyesinde görev yapan ve Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) tarafından ilan edilen arabulucular¹¹⁵ arasından uyuşmazlığın çözümünde görevlendirmek istedikleri arabulucuyu seçebilir. Tarafların arabulucu seçimi konusunda anlaşamaması halinde CAS Başkanı tarafların görüşünü alarak arabulucuyu belirleyecektir.¹¹⁶ Görevlendirilen arabulucu, CAS yönetmeliğinde “kolaylaştırıcı” olarak tanımlanmıştır.¹¹⁷ Yönetmeliğe göre, Arabulucu, taraflara herhangi bir çözümü dayatmadan, uyuşmazlığa konu olan uyuşmazlığı tespit ederek uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözüme kavuşturulması amacıyla tarafların yapacakları müzakerede bir kolaylaştırıcıdır.

¹¹¹ CAS Arabuluculuk Yönetmeliği m.4.

¹¹² Bunlardan HMK'nın 412/2. maddesine göre, “Tahkim sözleşmesi, taraflar arasındaki sözleşmenin bir şartı veya ayrı bir sözleşme şeklinde yapılabilir.” denilmektedir. Hüseyin Afşın İlhan, Tahkim Sözleşmesinin Geçerliliği, Ankara, 2016, s. 6; Fatih Aydemir, Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi, İstanbul, 2017, s. 84 (Tahkim).

¹¹³ Erkan Küçükgüngör, ‘Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Arabuluculuk- Uzlaştırma Yoluyla Çözülmesi’ (2006)1 (22) Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi, 34.

¹¹⁴ Dünya’da med-arb kuralları ilk kez İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) tarafından çıkarılmıştır. Tarafların sözleşmede belirleyerek öncelikle arabulucuya başvuracakları ve uyuşmazlığın arabuluculuk yoluyla çözümlenememesi hâlinde tahkime başvurulabilecekleri kararlaştırılan bu sisteme dayalı davalar ISTAC nezdinde görülmeye başlamıştır. Med - Arb sistemi hakkında ayrıntılı bilgi için; Cemile Demir Gökyayla, ‘Arabuluculuk ve Tahkimi Bir Arada İçeren Uyuşmazlık Çözüm Yolu’ 2019 (77) 2, İstanbul Hukuk Mecmuası, 575-616.

¹¹⁵ ICAS tarafından 4 yılda bir hazırlanan ve en az 50 arabulucuyu barındıran arabuluculuk listesinde CAS bünyesinde yer alan hakemler olabileceği gibi CAS dışından seçilen kimseler de olabilir.

¹¹⁶ CAS Arabuluculuk Yönetmeliği m.7.

¹¹⁷ CAS Arabuluculuk Yönetmeliği m.10.

Arabuluculuk süreci, CAS yönetmeliğine göre 90 gün içerisinde sonuçlanmalıdır.¹¹⁸ Bu süreç arabulucu ve taraflar arasında imzalanan arabuluculuk sürecinin sona erdiğini içeren bir beyan ile sona erer. Sürecin tarafların anlaşamaması ile sonuçlanması halinde taraflar arasındaki uyuşmazlığı yukarıda bahsedildiği üzere başka hukuki yol ile çözebilecektir. Tarafların uyuşmazlığın çözümüne CAS tahkim yargılaması ile devam etmek istemesi halinde tahkim usulünde belirlenecek olan hakem, arabulucu dışında bir kimse olarak belirlenmelidir.

İki taraflı menfaat dengesini (win-win) sağlayan arabuluculuk usulü sonucunda verilen taahhütler taraflar açısından bağlayıcı değildir. Ancak taahhüt ettiği edimleri yerine getirmeyen tarafa karşı kanun yolları açık olup söz konusu arabuluculuk tutanağı kesin delil teşkil edecektir. CAS yapılanmasında arabuluculuk usulünün çok kullanılmadığı bilinmekle birlikte uygulamada med-arb usulünün yaygınlaşması ile birlikte uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözüme imkanının yaygın olacağı düşüncesindeyim.

4.2.2 Türk hukukundaki arabuluculuk düzenlemeleri ışığında spor hukukunda arabuluculuk

Türk Hukukunda alternatif çözüm yollarından biri olan arabuluculuğa ilişkin ilk düzenleme 22.06.2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmasının ardından bir yıl sonra yani 22.06.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6235 sayılı Hukuk Uyuşmazlıkları Arabuluculuk Kanunu ile söz konusu olmuştur. Kanun gerekçesinde¹¹⁹ de belirtildiği üzere arabuluculuk sisteminin amacı, taraflar arasındaki uyuşmazlığın dava sürecindeki zıtlaşmaların ve oluşabilecek gerginliklerin önüne geçilerek dostane bir şekilde çözüme kavuşturulmasıdır.¹²⁰

Arabuluculuk, 6235 sayılı Kanun ile sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında

¹¹⁸ Geçerli sebebin varlığı halinde 90 günlük süre CAS Başkanı tarafından uzatılabilir.

¹¹⁹ Kanunun gerekçesi için; www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss233.pdf

¹²⁰ Yasin Köse, 'Hukuk Sistemimizdeki Yeni Patika "arabuluculuk"' (2013) 8 (84) Terazi Hukuk Dergisi, 86-88.

iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretemediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi şeklinde tanımlanmıştır.

Ülkemizde arabuluculuk sisteminin kapsamı 6325 Sayılı Kanunun 1. maddesinin 2. Fıkrası uyarınca “*tarafların üzerindeserbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerdendoğanözel hukuk uyuşmazlıklar*” olarak sınırlandırılmıştır. Kanun metninde hangi tür uyuşmazlıklarda arabulucuya başvurulacağına ilişkin tahdidi bir yöntem seçilmemiş, bunun yerine uyuşmazlığın niteliğine ilişkin temel bir kural konulmuştur.¹²¹ Madde gerekçesinde “*Bu durum karşısında, kamu düzenine ilişkin olan ve dolayısıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmalarına olanak vermeyen hukukî ilişkilerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında, arabuluculuk kurumuna müracaat edilemeyecektir.*” ifadesiyle kamu düzenine ilişkin olan konularda arabulucuğa başvurulmasının önüne geçilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar niteliğine göre özel hukuk, kamu hukuku veya spora özgü *suigeneris* özellikte olabilir. Bu nedenle bir uyuşmazlık söz konusu olduğunda öncelikli olarak tespit edilmesi gereken husus bu uyuşmazlığın tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya özel hukuk uyuşmazlığı olup olmayacağıdır. Bu kapsamda tüm uyuşmazlık türleri kendi içerisinde ayrı ayrı ele alınmalıdır. Öncelikli olarak pek tabii taraflar arasında çıkan, devlet mahkemelerinin görevli olduğu uyuşmazlıklar kesinlikle arabuluculuğa tabi olmayacaktır. Zira bu uyuşmazlıklar kamu düzenine ilişkin olup HUAK m.1/2 kapsamında arabuluculuk sürecine tabii olmasının önüne geçilmiştir. Bunun yanı sıra uyuşmazlığın çözümünde Türkiye Futbol Federasyonunun görevli olduğu, özel hukuk uyuşmazlığı dışındaki uyuşmazlıklara da doğrudan arabuluculuğa tabi değildir açıklaması yapılamaz. Zira bazı uyuşmazlıklar vardır ki, her ne kadar özel hukuk uyuşmazlığına konu olmasa da tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunması mümkündür. Bu

¹²¹Özel hukuk gibi oldukça geniş ve sürekli gelişen ve değişen bir alanda bütün uyuşmazlık türlerini kanunda saymanın mümkün olmaması ve bazı hususların önüne geçilebilmesi için sayma usulünün kullanılmamasının Anayasa m.2 kapsamında “belirlilik” ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceğine ilişkin Anayasa Mahkemesi 94 /89 10.07.2013.

uyuşmazlıklara verilecek en güzel örnek “*Sportif Ceza*”lardır. Sportif cezanın tanımı koruma dönemi içerisinde olan futbolcuların haksız nedenle sözleşmenin feshi halinde TFF tarafından uygulanan bir yaptırım olarak yapılabilir. Her ne kadar ceza olarak nitelendirilse de sportif cezalar tam anlamıyla *suigeneris* bir yapıya sahiptir. Zira söz konusu uyuşmazlığın çözümünde TFF UÇK münhasır yetkili olup, verilen karar neticesinde tarafların icra edilmesi için başvuru yapması gerekmeksizin TFF tarafından futbolcu ve/veya kulüp aleyhine verilen yaptırım uygulamaya konur. Ancak tarafların yargılama sürerken veya UÇK kararı kesinleşmeden uzlaşması halinde UÇK kararını yürürlükten kaldırması mümkündür. Görüldüğü üzere sportif cezalara ilişkin yargılamalar özel hukuktan doğan uyuşmazlıklar olmamasına rağmen tarafların tasarrufta bulunabileceği uyuşmazlık türlerinden biridir. Bu yapısı ile arabuluculuğa tabi bir uyuşmazlık olarak değerlendirilebilir.¹²²

Uyuşmazlığın tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya özel hukuk uyuşmazlığı olması halinde başvuru şartı olarak aranacak ikinci önemli husus ise tarafların arabulucuya başvurma iradesidir. Ancak bu irade her zaman aranmaz. Keza yukarıda belirtildiği üzere ülkemizde dava şartı arabuluculuk mevcuttur. Tarafların sözleşmesinde genel mahkemeleri yetkili kılması veya sözleşmelerinde tahkim kaydının olmaması halinde dava şartı arabuluculuk gündeme gelecektir. Başka bir ifade ile alacağını tahsil etmek isteyen taraf, davasını ikame etmeden önce arabulucuya başvurmak ile yükümlüdür.

Dava şartı arabuluculuğa tabi uyuşmazlıklar, uyuşmazlığa uygulanacak özel kanun hükümlerinde düzenlenmiştir. İş Mahkemeleri Kanununun 3. maddesinde dava şartı arabuluculuğa tabi uyuşmazlıklar tahdidi olarak sayılmamış, *Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işverenaleceği ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olmasının* dava şartı olduğu belirtilmiştir.

¹²² Sportif cezalar, yalnızca TFF kurullarından biri olan UÇK tarafından verilebilir. Pek tabii bu kararın TFF Tahkim Kuruluna taşınabilmesi mümkündür. Taraflardan birinin sportif ceza verilmesi için UÇK’ya başvurusundan önce tarafların arabulucuya gitmesi halinde arabuluculuk görüşmesinde sportif ceza verilmesi beklenemez. Bu hususta görüşmelerde yapılacak şey, sözleşmenin haksız feshi nedeni ile karşı tarafın sportif ceza almasını talep eden tarafın zararının başka şekilde karşılanması hususunda tarafların uzlaşmaya varması olacaktır. Taraflar uzlaşma sağlanamazsa, yani zarar gören bu zararının karşılamayacağı düşüncesinde ise sportif ceza verilmesi için UÇK’ya başvurma hakkı devam edecektir.

Görüldüğü üzere kanun maddesinde iş kanununa tabi uyuşmazlıklar bakımından dava şartı arabuluculuk getirilmemiş, genel itibariyle tüm işçi-işveren davalarında arabuluculuğa tabi olacağını belirtmiştir. Yukarıda futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkin işçi - işveren ilişkisi olduğu detaylı açıklanmıştır. Bu bağlamda kulüp ile futbolcu arasında doğan alacak veya tazminata ilişkin davalarda arabulucuya başvurulması dava şartıdır. Arabulucuya başvurulmaksızın açılan davada dava şartı sağlanmadığı için usulden reddine karar verilmelidir.¹²³

Tarafların sözleşmesinde tahkim kaydının bulunması halinde ise ortada devlet mahkemesi nezdinde açılan bir dava söz konusu olmadığı için dava şartı arabuluculuk söz konusu olmayacaktır. Bu durumda tarafların arabulucuya başvurusu için sözleşmelerine uyuşmazlığın çözümünde arabulucuya başvurulacağı, arabuluculuk sürecinde tarafların uzlaşma sağlayamaması halinde tahkim yargılması ile uyuşmazlığın çözüleceği açıkça belirtilmelidir. Ancak belirtmek gerekir ki, taraflar sözleşmede yalnızca uyuşmazlığın çözümünde tahkim yargılamasını kararlaştırmış ise uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra yazılı bir arabuluculuk anlaşması ile arabulucuya başvurabilirler. Başvuru yapılabilecek arabulucu, adalet bakanlığına bağlı arabuluculuk portalından yapılacak başvuru ile atanabileceği gibi tarafların talebi ile alternatif çözüm yolları kurumları tarafından atanacak bir arabulucu ile de çözülebilir. Örneğin taraflar olası bir uyuşmazlık halinde tarafların öncelikli olarak ISTAC Arabuluculuk Kuralları kapsamında arabulucuya başvuracağını, arabuluculuk sürecinde uyuşmazlığın çözülmemesi halinde ISTAC Tahkim kurallarının uygulanacağı kararlaştırılabilir.

TFF tarafından arabuluculuk hizmeti veren ayrıca bir kurul öngörülmemiştir. Ancak TFF PFSTT'nin 31. maddesinde "Futbolla ilgili tüm uyuşmazlıklarda taraflar TFF'den uyuşmazlığın çözümü için arabuluculuk yapmasını talep edebilirler. Bu durumda, TFF diğer taraf ya da tarafları da dinleyerek ihtilafın halli için çaba gösterir." denilerek TFF'nin görevli olduğu uyuşmazlıklarda arabuluculuk sürecinin uygulanabileceği belirtilmiştir. Ancak sürecin nasıl işleyeceği tarafların arabuluculuk sürecinin başlatılması için nereye başvurabileceğine dair detaylara talimatta yer verilmemiştir.

¹²³İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. Maddesinin 2. Fıkrasında arabulucuya başvurunun dava şartı olduğu, başvurulmaması halinde usulden reddin sağlanacağı belirtilmiştir. Özlem Özekes, "İşe İade Taleplerinde Dava Şartı Olan (Zorunlu) Arabuluculuk" (2018)138(1) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 273-316.

4.3 Futbol Uyuşmazlıklarında Özel Düzenleme Türkiye Futbol Federasyonu

16 Mayıs 2009 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun¹²⁴ (TFF Kanunu) her türlü futbol faaliyetlerinden doğabilecek ihtilafların çözüm yollarını düzenlemiştir. İlgili kanununda hukuk kurulları ilk derece hukuk kurulları ve üst hukuk kurulu olmak üzere iki başlık altında düzenlenmiştir. 5894 sayılı Kanun'un 5. maddesinde TFF'nin ilk derece hukuk kurulları sayılmıştır. Bunlar; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), Disiplin kurulları¹²⁵, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kuruludur. Söz konusu yapı, 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu¹²⁶ ile değiştirilmeden muhafaza edilmiş; fakat ilk derece hukuk kurullarının görev süresi, bağımsızlığı, tarafsızlığı, göreve başlama usulü gibi hususlar, Kanun'a eklenmiştir. Böylece TFF'nin ilk derece hukuk kurullarının, bağımsız ve tarafsızlığı ile kurul üyelerinin nitelikleri, TFF'nin yetkisinden alınarak açıkça Kanun'da düzenlenmiştir.

Üst hukuk kurulu, ilk derece hukuk kurulları tarafından verilmiş olan kararlara karşı itiraz yolu olarak düzenlenmiş olup 7405 Sayılı Kanunla değiştirilen TFF Kanunu'nun Tahkim Kurulu başlığı altında 6. maddede düzenlemiştir. İlgili madde gereğince Tahkim Kurulu TFF'nin en üst hukuk kuruludur. Tahkim kurulunda verilen kararlar kural olarak nihaidir. Doğmuş veya doğacak ihtilafın çözümünde ilk derece hukuk kurullarının görevli bulunması halinde bu kurulların vereceği kararların incelenmesi münhasıran üst kurulun görevidir.

Üst kurula, 2011 yılında yapılan değişiklikle Anayasa ile yönetim ve disipline ilişkin uyuşmazlıklarda münhasırlık yetkisi tanınmıştır. Sporun geliştirilmesi ve tahkim başlıklı Anayasa m.59/3'te "*Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu*

¹²⁴ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun numarası: 5894, RG: 16.05.2009/ 27230.

¹²⁵ Disiplin kurulları kendi içinde yapılan spor faaliyetinin niteliğine göre üçe ayrılmaktadır. Bunlar İl Disiplin Kurulları Amatör Futbol Disiplin Kurulu (AFDK) Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK)'dır.

¹²⁶ Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanun, Kanun Numarası: 7405, Kabul Tarihi: 22.04.2022 RG 26.04.2022/ 31821.

kararları kesin olup bu kararlara karşıhiçbir yargı merciine başvurulamaz.” denilmek suretiyle Tahkim Kurulu kararlarının hiçbir yargı merciine başvurulmaksızın nihai karar verebileceği düzenlenmiştir. Anayasa’da yapılan bu değişiklik sporun kendine özgü yapısına¹²⁷ dayandırılmıştır. Spor faaliyetlerinin yönetimine ve disipline ilişkin kararların üst kurul olan tahkim kurulu dışında hiçbir yargı merciine başvurulamaması spor faaliyetlerinin yapısı gereğidir. Nitekim sporun yapısı gereği söz konusu sürecin süratli bir biçimde yönetilmesi gerekir. Spor müsabakalarının belirli bir zaman diliminde oynanmasının zorunlu olduğu göz önünde bulundurulduğunda müsabakalara ilişkin ihtilafların çok kısa bir sürede kesin ve nihai olarak karara bağlanması gereklidir. Söz konusu değişikliğin de ligin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması amacıyla yapıldığı belirtilmiştir.¹²⁸ 5894 sayılı Kanun’da ilk derece kurullarının sayılması ile yetinilmiş TFF’nin teşkilatının TFF Statüsünde belirleneceği belirtilmiştir.¹²⁹

4.3.1 Uyuşmazlık çözüm kurulu

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceleyen ve karara bağlayan TFF nezdindeki kurullardan biridir.¹³⁰ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı’nın 2. maddesinde UÇK’nın görevleri belirtilmiştir. İlgili maddeye göre Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Ayrıca tarafların iradesine bağlı olmaksızın yani münhasır olarak sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ihtilaflarda görevlidir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, TFF Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar veren ilk derece hukuk

¹²⁷ Aşağıda detaylı olarak anlatıldığı üzere sporun kendine özgü yapısı yani *lex sportiva*, spor faaliyetleri nedeniyle meydana gelen ilişkileri düzenleyen ve doğan uyuşmazlıkların ise sporun yapısına uygun bir şekilde çözülmesini sağlayan spora özgü bir sistemdir.

¹²⁸T.C. Anayasa Mahkemesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), 2019, 359. < Erişim: https://www.anayasa.gov.tr/media/6382/gerekceli_anayasa.pdf>

¹²⁹ 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun m.4’te düzenlenmiştir.

¹³⁰ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı m.2’te düzenlenmiştir.

kuruludur. UÇK'nın görev alanına giren uyuşmazlıkların varlığı halinde başvuru taraf UÇK'ya yazılı taleplerini içeren başvuru dilekçesi ile başvurabilir. Söz konusu dilekçe ekine talebinin %3 tutarındaki başvuru ücretinin tamamının yatırıldığını gösterir makbuzun eklenmesi zorunludur. Ayrıca başvuru dilekçesinde yer alması gerekli olan unsurlar Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatının 6. maddesinde belirtilmiştir. Zorunlu unsurları içeren dilekçe ekleriyle birlikte karşı tarafa tebliğ edilir.¹³¹ Karşı taraf dilekçenin kendisine tebliğinden itibaren yedi (7) gün içinde cevap vermek zorundadır. Cevap süresi bir defaya mahsus olmak üzere 7 gün uzatılabilir. Kurul, incelemesini kural olarak dosya üzerinden yaparak toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyu ile karar alınır. Kurul, gerekçeli kararlarını başvuru tarihinden itibaren en geç dört ay içinde vermek zorundadır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı Tahkim Kuruluna itiraz süresi kararın taraflara tebliğinden itibaren 7 (yedi) gündür. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, ilgilinin talepte bulunması ve telafisi imkânsız zararlar doğmasının kuvvetle muhtemel bulunarak talep edenin haklarının derhâl korunmasında zorunluluk bulunan hâllerde, yargılamanın seyrini ve futbolun kendine has yapısını da dikkate almak suretiyle ihtiyati tedbir kararı verebilir.

4.3.2 Disiplin kurulu

Disiplin Kurulları, kulüpler ve kişiler tarafından sergilenen tüm disiplin ihlallerini veya sportmenlik dışı davranışlarını ele alır ve karara bağlar. Hangi davranışların disiplin ihlali veya sportmenlik dışı hareket olduğu TFF Disiplin Talimatında düzenlenmektedir. Öyle ki, Disiplin Talimatı futbol müsabakaları ve organizasyonlar sırasında kulüpler ve bireyler tarafından işlenen tüm disiplin ihlalleri ve sportmenlik dışı davranışlar ve bu gibi kulüp ve kişilere uygulanacak disiplin cezaları TFF Yönetim Kurulu tarafından, genel kabul görmüş ulusal ve uluslararası uygulamalar ile FIFA ve UEFA Disiplin Talimatları

¹³¹ Tebligat esasları Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatının Tebligat başlıklı 14. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre TFF kayıtlarında faks numarası veya elektronik posta adresinin kayıtlı olmaması halinde, dava dilekçesi davalının dilekçede belirtilen adresine gönderilir. Bu adreste de tebligatın yapılamaması halinde tebligat, davalının TFF kayıtlarındaki posta adresine gönderilir ve davalıya ulaşım ulaşmadığına bakılmaksızın tebliğ edilmiş sayılır.

doğrultusunda çıkarılacak tüm talimatlar gözetilerek hazırlanmıştır. Bu bağlamda Kulüpler ya da futbolla ilgili gerçek kişilerin sportmenliğe, oyun kurallarına ve TFF kararları ile talimatlarına aykırı davranmaları halinde disiplin cezası ile cezalandırılması için karar verme yetkisinin Disiplin Kurullarına haiz olduğu söylenebilir.

Disiplin yargılaması, sevk yazısını içeren soruşturma evrakının Disiplin Kuruluna sunulması ile başlar. Disiplin Kurulu, soruşturma evrakını, savunması alınmak üzere disiplin talimatını ihlal ettiği iddia edilen kimseye gönderir. Savunma yazısı, sevk yazısının tarafa tebliğinden itibaren 48 saat içerisinde Disiplin Kurulu'na gönderilmelidir. Disiplin Kurulu, soruşturma evrakında öncelikli olarak idari tedbir ve savunmayı inceler. İnceleme neticesinde gerekli görülmesi halinde soruşturma evrakında yer alan sevk raporu düzenleyenlerin yazılı ve sözlü beyanlarına başvurur. İnceleme sürecinde tanıklara tebligat gönderilebilir. Disiplin kurulu kararlarını, soruşturma evraklarının tamamlanması ile birlikte hakemlerin ve diğer müsabaka görevlilerinin resmi raporlarına dayanarak verir. Zira söz konusu resmi raporlar karine olarak doğru kabul edilmektedir. Bununla birlikte işitsel ve görsel kayıtlardan yararlanabilir. Ancak bunlar yalnızca olayın disiplin yönüyle ilgili kanıt olarak kullanılabilir.

Disiplin Kurulu, soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren üç gün içinde karar verir. Kararlar hazır bulunan disiplin kurulu üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Oy sayılarının eşit olması durumunda, başkanın oyu belirleyicidir. Kararlar, kurulun oluşumunu, tarafların isimlerini, mevcut unsurların bir özetini yasal gerekçeleri, kararın dayandırıldığı hükümleri, alınan kararın şartlarını, itiraz yollarının bildirimini içerir. Disiplin Kurulu müsabaka esnasında meydana gelen olaylarla ilgili olarak hakem kararlarının hiçbirini değiştiremez veya bozamaz. Disiplin Kurulu, hakemin saha içerisindeki futbolculara ilişkin disiplin uygulamalarını (sarı kart ve kırmızı kart uygulamalarını) ve sonuçlarını ancak şahısta hata hallerinde ortadan kaldırabilir. AFDK ve PFDK kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde TFF Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Soruşturma merciileri de aynı süre içerisinde cezanın artırılması veya azaltılması talebi ile itiraz etme hakkına sahiptir. Ancak itiraz disiplin kurulu tarafından alınan kararların infazını durdurmaz. Ancak ilgililer itiraz merciinden infazın

durdurulmasını talep edebilir. Sürekli hak mahrumiyeti cezaları ise itiraz konusu yapılmamış olsa dahi Tahkim Kurulu tarafından resen incelenir.

Görüldüğü üzere TFF Disiplin Talimatında yer alan disiplin uygulamalarında Disiplin Kurulu'nun yetkisi münhasırdır Yani Disiplin Talimatında yer alan bir hükmün ihlali halinde disiplin yargılaması disiplin kurulunda başlayacaktır. Ancak disiplin talimatında yer alan hükmün ihlali halinde zarar gören kimsenin suç duyurusunda bulunma veya zararını tazmin etme hakkı saklıdır. Zira disiplin talimatı uyarınca disiplin kurulu, caydırıcı birtakım cezalar ile futbol müsabakalarında barışçıl ortamın sağlanmasını hedeflemekte olup zarar görenin zararının tazmininden sorumlu değildir. Disiplin kurulu tarafından verilen cezalar, cezaların kanuniliği ilkesi uyarınca talimatta sayılmıştır. Buna göre verilebilecek olan cezalar; ihtar, kınama, para cezası, ödüllerin iadesi, ihraç, müsabakadan men, soyunma odası ve yedek kulübesine giriş yasağı, stadyuma giriş yasağı, hak mahrumiyeti, lisansın askıya alınması, lisansın iptali, transfer yasağı, saha kapatma, müsabakaya girişin engellenmesi, seyircisiz oynama, hükmen mağlubiyet, puan indirme, bir alt lige düşürmedir.

4.3.3 Kulüp lisans kurulu

Kulüp Lisans Kurulu, lisans için başvuran kulüplerin sunduğu bilgi ve belgeler çerçevesinde ve TFF kulüp lisans talimatı doğrultusunda başvuru sahibi bir kulübe lisans verilip verilmemesine, lisansın geri alınmasına ve kulüp lisans talimatında öngörülen cezaların uygulanıp uygulanmamasına karar verir.¹³² Lisans, futbol organizasyonlarınca düzenlenen müsabakalara katılmak için gerekli prosedürün bir parçası olarak, lisans adayının tüm asgari kriterleri yerine getirdiğini teyit eden bir belgedir.¹³³

Kulüp Lisans Kurulu (KLL), TFF Başkanının teklifi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanacak bir Başkan, bir Başkan Yardımcısı olmak üzere yedi (7) asıl ve yedi (7) yedek üyeden oluşur. Kulüp Lisans Kurulu'nun yedek üyeleri arasından, TFF Başkanının teklifi üzerine, Yönetim Kurulu tarafından yedek üyeler arasından bir (1) Raportör üye

¹³²Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü m.59'te düzenlenmiştir.

¹³³Sıddıka Petek Akyüz Arslan, Futbola İlişkin Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi, 2016) 159.

atanabilir. Raportör üye Kurul toplantılarına iştirak eder, Kurul üyelerinin talep etmesi halinde yazılı veya sözlü görüş bildirir. Ancak Raportör üye, Kurul'un karar alma sürecinde oy kullanmaz.¹³⁴

İlgili talimatın 10. maddesinde Kulüp Lisans Kurulu'nun görevleri sayılmıştır. Buna göre Kulüp Lisans Kurulu;

1. Lisans adayı kulüplerin sunduğu bilgi ve belgeler ile Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü'nün hazırlayacağı raporları da incelemek suretiyle bu Talimat hükümleri ile eklerinde yer alan ilke, kriter ve esaslar çerçevesinde başvuru sahibi kulübe lisans verilip verilmemesine veya lisansın geri alınmasına karar vermek;
2. Bu Talimatta yazılı kriter ihlalleriyle ilgili yaptırım kararlarını vermek;
3. Türk futbolunda kulüp lisans sistemini yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak; bu amaçla kulüp temsilcileriyle toplantılar düzenlemek, konferans, seminer ve benzeri eğitim faaliyetlerinde bulunmak, gerektiğinde üniversitelerle ve uzman sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak;
4. Uygulamada karşılaşılan sorunlara yönelik olarak kulüp lisans sistemi konusunda istendiğinde görüş bildirmek;
5. Kanun, statü ve bu Talimatta belirtilen diğer yetkileri kullanmak; görev ve yetkisini haizdir.

Görev ve yetki alanları gözetildiğinde Kulüp Lisans Kurulu'nun TFF'nin kendi iç işleyişi ve organizasyonunu denetleyen bir kurul olarak değerlendirilmesi yanlış olmayacaktır. Öyle ki, kulüplere verilecek lisans veya lisansın geri alınması kararı TFF'nin iç işleyişi ile ilgili olup taraflar bu konuya ilişkin başvurularını yalnızca Kulüp Lisans Kurulu'na yapabilecektir.

4.3.4 Etik kurulu

Etik Kurulu, Türk futbolunun etik değerleri ve marka değerinin korunması ve toplumdaki saygınlığının zedelenmesinin önüne geçilmesi konusunda gerekli hukuki denetimleri yapar. Daha geniş bir ifadeyle, Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler,

¹³⁴ Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı m.9'te düzenlenmiştir.

aldatmaya yönelik, yaralayıcı ve sakatlama olasılığı bulunan kasıtlı davranışlarda bulunmak, anlaşmalı müsabakaların yanı sıra, arkadaşlık, hemşerilik, akrabalık, coğrafi yakınlık gibi olgular veya herhangi bir aidiyet hali nedeniyle sportif performansı olumsuz etkilemek, kayırmacılık yapmak, eylem ve işlemlerinde adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkeleri doğrultusunda hareket etmemek, görevlerini yerine getirirken dil, din, inanç, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayırım yapmak, öncelikli, ayrıcalıklı, taraflı ve eşitlik ilkesine aykırı muamele ve uygulamalarda bulunmak, herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef alan davranışlarda bulunmak gibi futbolun etik değerleriyle bağdaşmayan hareketlerin tümünden kaçınmak zorundadır.

Etik kuralları TFF Yönetim Kurulu tarafından düzenlemiştir. Etik davranış ilkelerinin ihlal edildiğiyle ilgili başvurular, yazılı veya elektronik posta yolu ile TFF Başkanlığı'na hitaben yapılır. Başvurularda doğru kimlik bilgileri ve açık iletişim adresinin yanı sıra T.C. Kimlik numarasına (yabancılar için pasaport seri numarasına) da yer verilir. Başvuru süresi, ihlâlin ve failinin öğrenildiği tarihten itibaren 7 gündür. Bu süre, herhalde, ihlâlin vuku tarihinden itibaren 3 ayı aşamaz. Şike ve teşvik primi ile ilgili hükümler saklıdır. Başvurular öncelikle usul yönünden disiplin müfettişleri tarafından incelenir. Bu talimatta belirtilen yazılı başvuru koşullarını taşımayan veya karalama amacı güden veya başvuru konusuyla ilgili yeterli bilgi ve belge içermeyen başvuruların esas bakımından incelenmesi için Etik Kurulu'na sevkı yapılmaz. Başvuru sahibinin kimlik bilgileri, yargı organlarınca ve Tahkim Kurulunca talep edilmesi hali hariç olmak üzere, gizli tutulur. Disiplin müfettişleri işbu talimat hükümlerini ihlal eden kişileri re'sen de Kurul'a sevk etme hak ve yetkisine sahiptir.

4.3.5 Tahkim kurulu

Tahkim Kurulu, 5894 sayılı Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kuruludur. Tahkim Kurulu, oldukça geniş bir yetki alanına sahiptir. Öyle ki; futbol federasyonu ile kulüpler, futbolcular, hakemler, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile kulüpler, futbolcular, teknik direktör ve antrenörler arasında çıkacak ihtilaflar ve Merkez Hakem Kurulu kararları hakkında Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlar ile Futbol Disiplin Kurulu tarafından verilecek kararlara karşı yapılacak itirazları, ilgililerin veya Türkiye Futbol

Federasyonu Yönetim Kurulu'nun başvurusu üzerine inceleyerek karara bağlamakla yetkili ve görevlidir.¹³⁵

Uyuşmazlığın çözümünde UÇK'yı yetkili kılan taraflar UÇK kararının kendilerine tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde itiraz mercii olarak Tahkim Kurulu'na başvurabilir. O halde Tahkim Kurulu'nun yetkili kılınması için bazı şartlara ihtiyaç vardır. Bunlar tarafların UÇK'yı yetkili kılmış olması, uyuşmazlık hakkında UÇK'da karar verilmiş olması ve nihayetinde yedi (7) gün içerisinde söz konusu karar Tahkim Kurulu'na taşınmalıdır. Bu şartlar dahilinde İlk Derece Hukuk Kurullarının vereceği kararlara karşı Tahkim Kurulu'nun yapacağı incelemenin “zorunlu tahkim” niteliğinde olduğu söylenebilir.¹³⁶

TFF Tahkim Kurul kararları kesindir. Yani kararlar idari veya yargısal mercilerin onayına tabi değildir. TFF resmi sitesinde yayımlanan Tahkim Kurulu Talimatı 2017 m.14'te “*bu kararlara karşı idari veya yargısal mercilere de başvurulamaz*” ifadesi yer almaktadır. Tahkim Kurulu kararlarının hukuki niteliği ve kararların nihai olmasına ilişkin aşağıda detaylı açıklamalara yer verilecektir.

4.4 Beyzbol Tahkimi - Ücret Tahkimi

Beyzbol ya da ücret tahkimi, genel itibari ile klasik tahkim anlayışından tamamen farklıdır. Söz konusu uygulamada sporcu ve kulüp, aralarında münakid sözleşmeden doğan veya doğacak ücrette anlaşamaz ise ücretin belirlenmesi için hakem belirleyebilir. Hakem heyeti, üç kişiden oluşur. Hakem heyeti genellikle duruşma yapar. Duruşmada uyuşmazlık konusu ücreti, sporcunun ücret teklifi ile kulübün ücret teklifinin orta noktasını tespit eder. Bu şekilde sporcu ve kulüp gelecek sezon için sporcuya tahsis edilecek ücrete ilişkin hakem heyetine bir öneride bulunur. Hakem heyeti tarafların önerilerini birbirlerine yaklaştırarak tarafların uzlaşmasını sağlar. Ancak taraflar

¹³⁵Erkan Küçükgüngör, ‘Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği’ (2001)50(2) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 137, 140.

¹³⁶Münci Çakmak, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Statüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999) 55.

uzlaşmaya yanaşmıyor ise bu önerilerden birini seçer.¹³⁷ Hakem heyeti, sporcunun iki teklifin ortalamasından daha fazla bir ücreti hak ettiği sonucuna varırsa sporcunun yaptığı teklifi; aksi halde kulübün yaptığı teklifi kabul eder.¹³⁸

Beyzbol tahkimini diğer uyuşmazlık çözüm yollarından ayıran en önemli unsur, heyetin yazılı bir karar vermesine gerek olmamasıdır. Hakem heyeti, uyuşmazlığın kendisine intikalinden itibaren kararını yirmi dört saat içinde yazılı veya sözlü olarak bildirebilir. Belirtmek gerekir ki, hakem tarafından teklif yapılmasına rağmen sporcu ve kulüp, ücrete ilişkin görüşmelere devam edebilirler. Yani taraf iradesi ile borcun sona ermesi mümkündür. Görüldüğü üzere beyzbol tahkiminde hakem uyuşmazlığın çözümünde yargılama yapmaksızın yalnızca ücrete ilişkin konularda kanaat üzerine hüküm tesis edilebilen bir yargılama türüdür. Beyzbol sporunun yaygın olarak yapıldığı Amerika'da yaygın bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Fakat böyle bir çözüm yolunun, *resjudicata* etkisi olmadığı için tahkim olarak nitelendirilmesi doğru değildir. Bu anlamda beyzbola ilişkin uyuşmazlık çözüm yöntemi, arabuluculuğa daha yakın bir çözüm mekanizmasıdır.

4.5 Futbol Uyuşmazlıklarında Tahkim

Günümüzde ticari tahkimin oldukça popüler olmasına karşın ülkemizde, ticari tahkimden çok spor tahkimi söz konusudur. Tahkim, taraflar arasında akdedilecek tahkim sözleşmesi ile aralarında çıkan veya çıkabilecek belirli veya belirlenebilir uyuşmazlığın çözümünde devlet yargılamasının değil hakem veya hakemler vasıtasıyla çözüme kavuşturulmasını sağlayan alternatif uyuşmazlık çözüm yoludur.¹³⁹ Taraflar arasındaki tahkim sözleşmesi, tarafların uyuşmazlığı devlet yargılaması dışında, hakem veya hakemler aracılığı ile çözülmesini kararlaştırdıkları iki taraflı bir irade beyanıdır. Söz konusu irade beyanını

¹³⁷ Turgay Erkekli, Spor Hukukunda Tahkim Ve Uluslararası Tahkim Mahkemesi (C.A.S.), (Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı, Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi) 32.

¹³⁸ Ekşi (n 79) 15.

¹³⁹Nomer, Ekşi ve Öztekin Gelgel, 1 vd (n 6); Demir Gökyayla, 161 vd. (n 6); Esen, 69- 70 (n 6); Akıncı, 5 (n 6); ; Kuru, 722 (n 6); Yılmaz, 779 (n 6); Pekcanitez, Atalay and Özkes, 1064 (n 6); Doğan, 133 (n 6); Yavuz, 133 (n 6); Gary Born, *International Arbitration: Law and Practice* (Third Edition, KluwerLaw International 2020).

içeren sözleşmenin yazılı veya sözlü olması her ülkenin hukuk sisteminde farklılık arz etmekte olup Türk Hukukunda yazılı olması geçerlilik sebebidir.¹⁴⁰

Cumhuriyet dönemi sonrası Türk hukukunda ihtiyari tahkime ilişkin ilk düzenleme, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun (HUMK) 516-536. maddeleri arasında yer almıştır. Daha sonra 2001 yılında 4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu yürürlüğe girmiş ve yabancılık unsuru bulunan uyuşmazlıkları, milli tahkimden ayırmıştır. Milli tahkime ilişkin ise HUMK'tan sonra 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun (HMK) yürürlüğe girmiş ve yabancılık unsuru bulunmayan tahkim yargılamasını modern anlamda düzenlemiştir.

Tahkim yolu yeni bir uyuşmazlık çözüm yolu olmayıp yüzyıllardır muhtelif toplumlarca tercih edilen bir çözüm yoludur.¹⁴¹ Bu anlamda uyuşmazlıkların hakemler tarafından çözümlenmesi, bir teamül olarak uygulanagelmıştır. Tahkim yargısının yalnızca eski toplumlarda değil, modern devlet döneminde dahi bu derece tercih edilmesinin pek çok sebebi bulunmaktadır. Bu sebepler; tahkim sürecinin gizli olması, hakemlerin uyuşmazlık konusu alanlarda uzman olması, tahkim kararlarının icra edilebilir nitelikte olması, ekonomik olması ve pek tabii uyuşmazlığı kısa süre içerisinde çözüme kavuşturulması olarak sayılabilir. Tahkim yargılamasının bu özellikleri zamanla spor uyuşmazlıklarında da tahkimin önem kazanmasına sebebiyet vermiştir. Zira futbol uyuşmazlıklarında arabuluculuk başlığı altında yapılan spor sözleşmesi taraflarının devlet yargılaması dışında yargılama seçilmesi sebeplerine ilişkin açıklamalarımız burada da geçerlidir.

Tahkim sözleşmeleri her durumda geçerli olarak kabul edilmez. Tahkimin niteliği itibari ile bir usul sözleşmesi olduğu aşikardır. Bu nedenle adi bir sözleşmesinin geçerliliği için gereken genel şartlar tahkim sözleşmesinin geçerliliği için de gereklidir.¹⁴² Genel şartların yanı sıra tahkim sözleşmesinin özel şartları da bulunmaktadır. Bu özel şartlar genel

¹⁴⁰ Tahkim anlaşmasının yazılı şekilde yapılması gerektiği Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 4. maddesinin 2. fıkrasında ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 412. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir.

¹⁴¹Süleyman Yılmaz and Gökçe Filiz Çavuşoğlu, 'Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmelerinin Geçerliliği ve Asimetrik ve Patolojik Tahkim Klotları' (2020)3(69) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1475, 1477.

¹⁴²Yılmaz and Çavuşoğlu (n 136) 1479.

itibariyle, yazılı şekil, açık ve net tahkim iradesi, belirli veya belirlenebilir bir konu ve tahkime elverişlilik şeklinde sıralamak mümkündür.¹⁴³ Başka bir deyişle yazılı olmayan, net bir şekilde tahkim iradesi içermeyen, belirli bir konuya ilişkin olmayan ve nihayet tahkime elverişsiz konular üzerinde akdedilen tahkim anlaşması geçerli değildir.

Bu çalışmanın konusunu spor uyuşmazlıklarının tahkim usulü ile çözülmesi ve uygulamadaki tahkim yargılaması oluşturmaktadır. Tahkim sözleşmesinin şartları ve uygulama aşağıda detaylı olarak incelenecektir. Ancak Tahkim sözleşmesinin gerek genel gerekse de özel şartlarının incelenmesi için öncelikli olarak tahkime uygulanacak hukukun ve tahkim yerinin belirlenmesi gereklidir. Bu nedenle tahkime uygulanacak hukukun belirlenmesi irdelendikten sonra tahkim sözleşmesinin geçerliliği ve en nihayetinde uygulama üzerinde durulacaktır.

¹⁴³Pekcanitez, Atalay and Özekes, (n 6) 585; Aydemir (n 101) s.218 (Tahkim); Burak Huysal, *Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik* (1st edn, Vedat 2010) 12-13; Ekşi (n 79) 73; Ayrıca Bu Konu İle İlgili Bkz. Yılmaz ve Çavuşoğlu (n 136) 594-613.

İKİNCİ BÖLÜM
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLI
UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ
VE
TAHKİME ELVERİŞLİLİK

5. FUTBOL UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLU İLE
ÇÖZÜMLENMESİ

Yukarda anıldığı üzere, tarafların, aralarında ortaya çıkan veya ortaya çıkabilecek belirlenebilir uyuşmazlıkları mahkemelere başvurmaksızın tarafların belirleyeceği hakemler vasıtasıyla çözülmesi mümkündür. Ancak tahkime konu olacak uyuşmazlığın tahkime elverişli olması gerekmektedir. Tahkime elverişli bir uyuşmazlıkta, tarafların tahkim yargılamasını tercih etmesi halinde hukuka uygun bir yargılamadan bahsedilebilmesi için uyuşmazlığın çözülmesinde uygulanacak hukuk tespit edilmelidir. Çalışmanın bu aşamasında öncelikli olarak uyuşmazlıkta uygulanacak hukukun tespiti üzerinde durulacak, daha sonra ise tahkime elverişlilik ele alınacaktır.

5.1 Tahkimde Uygulanacak Hukuk

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesine koyacakları bir hüküm ile veya sözleşmeden ayrıca düzenlenecek yeni bir sözleşme ile taraflar arasındaki sözleşmeden doğan uyuşmazlığın tahkimde çözüme kavuşturulmasını isteyen taraflar, tahkim sözleşmesine koyacakları bir hüküm ile uyuşmazlığın esasına ve usule uygulanacak hukuku belirleyebilir. Böyle bir belirlemenin olmadığı durumda uygulanacak hukuk, taraflardan birinin bağlı olduğu yerleşim yeri hukuku olabileceği gibi tarafların bağlı olduğu hukuktan tamamen farklı üçüncü bir yer hukuku olabilir.¹⁴⁴

¹⁴⁴ C Şanlı, *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları* (7th edn, Beta 2019) 223; Akıncı, (n 6) 29.

5.1.1 Yabancılık unsuru içeren sözleşmelerde uygulanacak hukuk

Yabancılık unsuru, herhangi bir hukukî olay veya ilişkiyi, hâkimin mensup olduğu devletin hukuku dışında, en az bir hukuk düzeni ile daha ilişkili hale getiren unsurdur.¹⁴⁵ Ülkemizde yabancılık unsuru içeren hukuki ilişki veya uyuşmazlıklarda uygulanacak hukukun tespiti, kural olarak 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'da (MÖHUK) düzenlenmektedir. Ne var ki yabancılık unsuru, MÖHUK'ta düzenlenmemiştir. Bununla beraber Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 2. maddesinde yabancılık unsuru tanımlanmıştır. İlgili madde uyarınca aşağıdaki hâllerden herhangi birinin varlığı, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıdığını göstermektedir. Bu haller;

1. Tahkim anlaşmasının taraflarının yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması.

2. Tarafların yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin; a) Tahkim anlaşmasında belirtilen veya bu anlaşmaya dayanarak tespit edilen hâllerde tahkim yerinden, b) Asıl sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bir bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden, başka bir devlette bulunması

Yabancılık unsuru kişi bakımından ve yer bakımından olabilir. Kişi bakımından yabancılık unsuru, taraflardan en az birinin yabancı bir ülke vatandaşı, mukimi olması veya yabancı bir ülkede mutad meskenin bulunması halinde söz konusu olur. Yer bakımından yabancılık unsuru ise hukuki işlemin gerçekleştiği yer, tamamlandığı yer, sonuç doğurduğu yer veya bir sözleşme ise imza yeri ya da ifa yeri yabancı bir ülkenin bulunması halinde söz konusu olacaktır.

3. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşmeye taraf olan şirket ortaklarından en az birinin yabancı sermayeyi teşvik mevzuatına göre yabancı sermaye getirmiş olması veya bu sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışından sermaye sağlanması amacıyla kredi ve/veya güvence sözleşmeleri yapılmasının gerekli olması.

¹⁴⁵E Nomer, *Devletler Hususi Hukuku* (23th edn, Beta 2021) 5 vd.; Aysel Çelikel and Bahadır Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk* (17th edn, Beta 2021) s. 5 vd.; V Doğan, *Milletlerarası Özel Hukuk* (8th edn, Seçkin 2022) 25-27; Gülgören Tekinalp and Ayfer Uyanık Çavuşoğlu, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları* (11th edn, Vedat 2011) 22; Rona Aybay and Esra Dardağan, *Yasaların Uluslararası Düzeyde Çatışması (Kanunlar İhtilâfi)* (1st edn, Aybay 2001) 7 vd.; Cemal Şanlı, Emre Esen and İnci Ataman Fıganmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk* (9th edn, Vedat 2021) 59 vd.; M Aygün, "Güncel Gelişmelerin Işığında Çekten Doğan Yabancı Unsurlu Uyuşmazlıklara Uygulanacak Hukukun Tespiti", 2012(111)3, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 925, 928 vd.

4. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşme veya hukukî ilişkinin, bir ülkeden diğerine sermaye veya mal geçişini gerçekleştirmesidir.¹⁴⁶

Futboldan kaynaklanan uyuşmazlıklarda yabancılık unsuru, futbolcunun yabancı uyruklu olması, Türk futbolcu açısından kulübün tüzel kişiliğinin bağlı olduğu tüzel kişiliğin yabancı hukuk kurallarına uygun olarak oluşmuş olması, uyuşmazlık konusu sözleşmenin yabancı bir organizasyon kapsamında olması halinde söz konusu olabilir. Bu hallerden birinin varlığı halinde uyuşmazlığın yabancılık unsuru içerdiği söylenebilir.

Yabancı unsur içeren uyuşmazlık, yabancı unsurun temas ettiği hukuk düzenleri ile irtibatlı hale gelir. Başka bir ifadeyle, yabancılık unsurunun varlığı halinde sözleşmeye uygulanacak hukuk da değişkenlik gösterecektir. Yabancılık unsuru bulunan sözleşmelerde uygulanacak hukukun tespiti önem taşımaktadır. Taraflar, uygulanacak hukuku sözleşmede belirleyebileceği gibi sözleşmede belirlenmemesi nedeniyle hakemler tarafından tespit edilmesi söz konusu olabilir. Çalışmamızın bu kısmında uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukukun tespitine ilişkin açıklamalar yer alacaktır.

5.1.1.1 Tarafların uygulanacak hukuku sözleşmede belirlemesi

Tarafların serbest iradesi ile uygulanacak hukuku belirlemesi mümkündür. Öyle ki, Milletlerarası Özel Hukuk Usul Kanunu (MÖHUK) uyarınca söz konusu taraf iradesinin açık irade olmasına dahi gerek yoktur. Bu kapsamda sözleşmeden doğan ilişkiden doğan ihtilafın esasına uygulanacak hukuk, MÖHUK m.24/f.1, c.1 uyarınca sözleşmede açık olarak belirledikleri hukuk olabileceği gibi, m.24/f.1’de belirtilen “...sözleşme hükümlerinden veya halin şartlarından tereddüde yer vermeyecek şekilde anlaşılabilen hukuk seçimi.” ifadesi nedeniyle zımni irade sonucunda belirlenebilir hukuka da tabi olabilir.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Milletlerarası Tahkim Kanunu, Kanun Numarası: 4686, Kabul Tarihi: 21.06.2001 RG 05.07.2001/24453. Milletlerarası Tahkim Kanunu’nun 2. maddesinde düzenlenmiştir.

¹⁴⁷H Özdemir Kocasakal, “Sözleşmelere Uygulanacak Hukukun MÖHUK m. 24 Çerçevesinde Tespiti ve Üçüncü Devletin Doğrudan Uygulanan Kuralları”, 2010 (30) 1-2, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 27, 32 vd. (“Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk”) B Demirkol, *Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun’un 24. Maddesi Çerçevesinde Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk* (Vedat Kitapçılık 2011) 140.

Uygulamada genellikle yabancılık unsurunun varlığı halinde spora ilişkin uyuşmazlıkların CAS nezdinde çözüme kavuşturulduğu görülmektedir. Yargılamanın esasına uygulanacak hukukun taraflarca seçilen hukuk olarak tespit edileceği CAS statüsünde açık olarak düzenlenmiştir.¹⁴⁸ CAS Talimatı'nın R58. maddesi uyarınca: *“Jüri, uyuşmazlığa ilişkin kararını taraflarca kararlaştırılan uygulanabilir düzenlemelere ve hukuk kurallarına göre veya böyle bir seçimin yapılmadığı durumda, itiraz edilen kararı veren federasyon, dernek veya sporla ilgili organın bulunduğu ülkenin hukuku veya Jüri tarafından uygun addedilen hukuk kurallarına göre karar verecektir.”* Bu anlamda taraflar arasında uygulanacak hukuk bakımından bir anlaşma olmaması halinde uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukukun İsviçre kanunlar ihtilafı kurallarına göre tespit edileceği, bunun mümkün olmaması halinde ise İsviçre hukuku uygulanacağı talimatta açıkça belirtilmiştir.

Tarafların uygulanacak olan hukuku seçmesi halinde herhangi bir tartışma konusu olmayıp ihtilaf halinde seçilen hukuk uyarınca uyuşmazlık çözüme kavuşturulacaktır. Ancak üzerinde durulması gereken husus, seçilecek hukukun niteliğidir. Seçilecek hukuk kavramının bu noktada incelenmesi gereklidir. Tarafların uygulanacak hukuk seçiminde bir devletin hukukunu mu belirlemesi gerekir yoksa herhangi bir devletin hukuk sisteminden kaynaklanmayan kural veya prensipleri seçmesi mümkün müdür? Spor uyuşmazlığında tarafların aralarında akdettikleri sözleşmede “ihtilaf halinde uyuşmazlık CAS hükümleri uyarınca çözülecektir.” şeklinde bir hükmün olması nasıl değerlendirilmelidir? Burada ikili bir ayırım yapmak gerekir:

İlk durumda CAS hükümlerinin uygulanacağı ve fakat devlet mahkemelerinin yetkili kılındığı durumdur. Öğretide kabul edilen görüşe göre, MÖHUK'un 24. maddesinde belirtilen hukuk, bir devlet otoritesine tabi hukuk sistemidir.¹⁴⁹ Taraflar, uyuşmazlığın

¹⁴⁸ Taraflar arasındaki tahkim anlaşmasında tahkimin dili, esas ve usule uygulanacak hukuk ve hakemlerin seçimine kadar birçok konuda detaylı düzenleme yapılması mümkündür. CAS önüne gelen bir uyuşmazlıkta hakem heyetinin başkanın Amerikan vatandaşı ve ABD’de ikamet eden biri olamayacağı dahi sözleşmede kararlaştırılmıştır. Arbitration CAS 2002/O/401 International Association of Athletics Federations (IAAF) / USA Track&Field (USATF), award of 10 January 2003.

¹⁴⁹ Ergin Nomer and Cemal Şanlı, *Devletler Hususi Hukuku* (18th edn, Beta 2010) 307; G Tekinalp, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama ve Usul Hukuku Kuralları* (13th edn Vedat 2020) 339; Zeynep Derya Tarman, “5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) Uyarınca Yabancılık Unsuru Taşıyan Akdi Borç İlişkilerinde Hukuk Seçimi”, 2010(26)1, Bankacılık ve Ticaret

esasına bazı kural veya prensiplerin uygulanmasını talep etmesi halinde bunu hukuk seçimiyle yapamayacaktır. Bu durumda ancak uygulanacak hukukun emredici kurallarına aykırı olmamak kaydıyla uygulanması istenen kural veya prensiplerin sözleşmeye *incorporation* yoluyla dahil edilmesi mümkündür.¹⁵⁰

O halde tarafların sözleşmede CAS hükümlerinin uygulanmasını kararlaştırmaları, uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukukun zımni irade beyanı ile İsviçre Hukuku olarak belirlenmesi olarak değerlendirilmelidir. CAS talimatları ve statüsünün ise İsviçre hukukunda düzenlenen emredici hukuk kurallarına aykırı olmayan maddeleri uyuşmazlığın temelindeki sözleşmeye eklenmiş olduğu kabul edilmelidir. Zira FIFA Tüzüğü'nün (2015 baskısı) 66. maddesinde "CAS öncelikle FIFA'nın düzenlemelerini ardından İsviçre Hukuku kurallarını uygulayacaktır." hükmü yer almaktadır. Fulham vs Olympic Lyon arasındaki davada, CAS hakem heyeti, iki futbol kulübün bağlı olduğu FIFA'nın kurallarını da uyuşmazlığın esasına birincil norm olarak uygulamışken İsviçre Hukukunu tamamlayıcı olarak uygulamıştır.¹⁵¹

İkinci durumda ise CAS hükümlerinin uygulanacağı ve CAS Tahkiminin seçildiği ya da herhangi bir tahkim kaydının yer aldığı durumdur. Bu durumda tahkim mahkemesi, *lex fori* ile bağlı olmadığından¹⁵² taraflar arasında kararlaştırılan herhangi bir hukuku uygulayabilir. Seçilen hukuk, ister *softlaw* niteliğinde olsun, ister devlet hukuku olsun, taraf iradesi doğrultusunda uygulanabilecektir.

Aynı şekilde tarafların uyuşmazlık halinde uyuşmazlığın TFF statü ve talimatlarına uygun olarak çözüleceğinin kararlaştırılması uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukukunun uygulanması gerektiği şeklinde değerlendirilmelidir. Zira TFF statü ve talimatları devlet otoritesine bağlı hukuk sistemi olmayıp TFF bünyesinde oluşturulan kurallardır. Bu halde, Türk Hukuku'nda benimsenen işçinin korunması temel ilke nedeniyle işçi lehine

Dergisi, 152. Aksi yönde F Sargın, *Milletlerarası Unsurlu Patent ve Ticari Marka Lisansı Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk* (Turhan Kitapevi 2002) 194.

¹⁵⁰ Tekinalp (n 145) 339; Tarman (n 145) 147; Cemile Demir Gökyayla, *Milletlerarası Özel Hukukta Tek Satıcılık Sözleşmeleri* (1st edn, Seçkin 2005), 300, Vahit Doğan, *Uluslararası Ticarete Ödeme Aracı Olarak Akreditif* (4th edn, Savaş 2016) 155- 156.

¹⁵¹ CAS 2002/O/372 kararı. Keçeciler; (n 88) s.93.

¹⁵² Sibel Özel, *Tahkimde Uyuşmazlığın Esasına Uygulanan Hukuk, Tahkim ve Uygulanacak Hukuk*, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları IV, s.203

düzenlenen emredici kurallara aykırı olmayan TFF Statü ve talimatları uyuşmazlıkta değerlendirilmelidir. TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 19. maddesinde uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukukun tespitinin nasıl yapılacağı düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre, Tahkim Kurulunun, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, Federasyon Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verileceği belirtilmiştir. Ancak açıklamalarımız doğrultusunda esas alınacak maddi hukuk Türk maddi hukuku olup Türk hukukunda düzenlenen emredici hukuk kurallarına aykırılık teşkil etmeyen TFF Statüsü, Federasyon Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kuralları uygulama alanı bulacaktır.

5.1.1.2 Uygulanacak hukukun belirlenmemiş olması halinde uygulanacak hukuk

Uygulanacak hukuk belirlenmemesi halinde tahkim yargılamasını yürüten tek hakem veya hakem heyeti, uygulanacak hukuku tespit edecektir. Bu tespit nasıl yapılması gerektiği hususunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Zira Tahkim yargılamasında hakem mahkemesi, *lex fori* ile bağlı değildir. Nitekim hakem yargılaması devlet yargılaması gibi bir ülke kanununun uygulanmasına tabi değildir. Bu durumda hakemler, *lex arbitri* ilkesi uyarınca tahkim yeri hukuku kanunlar ihtilafı kurallarına¹⁵³ göre ya da kendi belirledikleri bir hukukun kanunlar ihtilafı kuralına göre hareket ederek uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuku tespit edecektir.¹⁵⁴ Bu ayırım öğretideki bir görüşe göre¹⁵⁵; doğrudan kanunlar ihtilafı sisteminin belirlediği hukukun uygulanması ve dolaylı kanunlar ihtilafı kuralları ile doğrudan maddi hukukun uygulanması şeklinde yapılmaktadır.

Tahkim yeri kanunlar ihtilafının uygulanması, tahkim yeri hukukunda düzenlenen devletler özel hükümleri uyarınca uyuşmazlığın esasında hangi hukukun uygulanacağı karara bağlanmasıdır. Ancak tahkim yerinin seçilmesi ile esasa uygulanacak hukuk

¹⁵³ Tahkim yeri hukukunda uygulanan kanunlar ihtilafı kuralları uyarınca esasa uygulanacak hukukun belirlenmesi 1957 yılında Amsterdam toplantısında kabul edilmiştir. Hakan Karan, Milletlerarası Ticarî Tahkimin Hukukî Mahiyeti ve Bu Alandaki Kanunlaştırmalara Etkisi, Prof. Dr. Mahmut Tefik Birsal'e Armağan, İzmir 2001, 210.

¹⁵⁴Süleyman Yasir Zorlu, "Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuka"Geçerlilik" Yaklaşımı", in eds. Sibel Özel ve Mustafa Erkan, Milletlerarası Özel Hukukta Sözleşmesel Meseleler, (On İki Levha 2018) 241-242.

¹⁵⁵Özel and Erkan (n 150) 203.

seçiminin tamamen farklı kavramlar olması ve aralarında bağlantı olmaması nedeniyle tahkim yeri kanunlar ihtilafı kurallarının uygulanmasından zaman içerisinde vazgeçilmiştir.¹⁵⁶ Günümüzde kabul gören görüş, kanunlar ihtilafı kurallarına başvurulmaksızın hakemlerin doğrudan maddi hukuk hükümlerini uygulamasıdır. Buna göre, taraflar arasındaki uyuşmazlık, uyuşmazlığın en sıkı ilişkili olduğu hukuk uyarınca çözülecektir. 17 Haziran 2008 Tarihli Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuka İlişkin Roma I Tüzüğü'nde¹⁵⁷ tarafların uygulanacak hukuku belirlememesi halinde, sözleşmenin en sıkı ilişkili hukuka uygun olarak yargılamanın yönetileceğini belirtilmiştir.¹⁵⁸

Ülkemizde yabancılık unsurunun bulunduğu sözleşmelerde uygulama alanı bulan MÖHUK'un hazırlanma sürecinde uluslararası gelişmeler, etkisini göstermiştir.¹⁵⁹ MÖHUK'ta yapılan düzenlemeye göre sözleşmelere uygulanacak hukukun belirlenmesi sözleşmenin niteliğine göre değişiklik göstermektedir. Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere spor kulüpleri ile çalışanları arasındaki sözleşmeler iş sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle çalışma konumuz olan futbol uyuşmazlıklarına uygulanacak olan hüküm Roma Tüzüğü'nün 8. maddesi olacaktır. İlgili maddenin hukukumuzdaki karşılığı MÖHUK'un 27. maddesidir. MÖHUK m.27/2 uyarınca tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde iş sözleşmesine, işçinin işini mutad¹⁶⁰ olarak yaptığı işyeri hukuku uyuşmazlığın esasına uygulanacaktır. Bu doğrultuda spor kulüpleri ile futbolcular veya teknik adamlar arasında akdedilen sözleşmelerde ihtilaf halinde uyuşmazlığa uygulanacak hukukun belirlenmemesi halinde kural olarak spor kulübünün bağlı bulunduğu yer hukuku uygulanacaktır; meğerki çalışanın mutad olarak spor kulübünün bağlı olduğu yer dışında hizmet vermesi kararlaştırılmış olsun.

¹⁵⁶Gary Born, *International Commercial Arbitration* (second edition, Kluwer Law International 2014) 2641.

¹⁵⁷Regulation (EC) No. 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the Law Applicable to Contractual Obligations (Rome I), O.J. L 177/6, 4 Temmuz, 2008. Bkz.; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0593&from=EN>

¹⁵⁸ Yirmi dokuz maddeden oluşan Roma I Tüzüğü, AT Anlaşması m. 249/2 uyarınca Danimarka dışında tüm üye ülkelerde uygulanacaktır. Aslı Bayata Canyaş, Roma I Tüzüğü ile Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun Uyarınca Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerinde Örtülü Hukuk Seçimi, 2011 (1) 1, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 110, 112

¹⁵⁹Vahit Doğan, "5718 Sayılı Kanuna Göre İş Akdine Uygulanacak Hukukun Tespiti" (2007) 9 (1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 148; Zeynep Derya Tarman, "Yabancılık Unsuru Taşıyan İş Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk" (2010) 59 (2) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 523.

¹⁶⁰Mutad işyeri kavramı hakkında detaylı bilgi için; İpek Sarıöz Büyükalp, 'Mutad İşyeri Kavramı ve MÖhuk m. 27/F. 3'ün Uygulanması Sorunu' (2018) 8 (2) Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 195-248.

5.1.2 Yabancılık unsuru içermeyen sözleşmelerde uygulanacak hukuk

Sözleşmenin taraflarının Türk vatandaşı veya Türk hukukuna uygun geçerli olarak kurulmuş tüzel kişiler olması halinde sözleşmeye kural olarak Türk hukuku uygulanır. Tarafların, sözleşmeye uygulanacak hukuk olarak yabancı bir hukuku seçebilmeleri için aralarındaki ilişkinin MÖHUK'a tabi olması gereklidir. Zira MÖHUK, ancak yabancılık unsuru içeren sözleşmelere uygulanabilecek bir kanundur. Fakat Yargıtay, farklı bir yaklaşımı benimsemiştir. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi'nin 03.11.2016 tarihli kararına konu olan dava ise eser sözleşmesinden kaynaklı alacaklı istemine ilişkindir. Kararın içeriğinde olaya özgü bir yabancılık unsurunun var olup olmadığı net olarak belirtilmemekle birlikte, verilen bilgiler yabancılık unsurunun bulunmadığına işaret etmektedir. Yukarıdaki karara paralel olarak Yargıtay, yabancı hukukun uygulanması ve tarafların bu konuda sözleşmeye hüküm koymaları için sözleşmenin yabancılık unsuru içermesi koşulu bulunmadığına ve tarafların seçmiş oldukları hukuk ile bağlı olacaklarına karar vermiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun konuya ilişkin vermiş olduğu kararda "Uyuşmazlığın doğduğu borç ilişkisinde, taraflardan birinin veya her ikisinin yabancı olması veya sözleşmenin yapıldığı yerin veya icra yerinin yabancı ülke olması veya sözleşme konusunun yabancı ülkede bulunması veya borç ilişkisinin yabancı ülkede doğması veya borç ilişkisine uygulanacak hukukun yabancı bir hukuk olması gibi, bir yabancılık unsurunun bulunması gereklidir." ifadelerine yer verilerek yabancı bir hukukun seçilmiş olmasının, hukuki ilişkiye yabancı unsur katan hususlardan biri olduğu ifade edilmiştir.

Bu noktada önemli bir sorun karşımıza çıkmaktadır. 7405 Sayılı Yasa ile değiştirilen TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 6. maddesine aşağıdaki ekleme yapılmıştır: *"Tahkim Kurulunun; futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları kesindir. Bunun dışındaki kararlarına karşı tebliğden itibaren bir ay içinde 12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 439 uncu maddesine göre iptal davası açabilir."*

Söz konusu düzenleme, TFF tahkiminin de alelade bir tahkim yargılaması olduğunu kabul ve HMK’da tahkim için öngörülen emredici hükümlerin burada da uygulama alanı bulacağını en azından zımni olarak düzenlemiş olduğundan olumlu bir düzenlemedir. Ne var ki bu düzenleme ile TFF Tahkim Kurulu’nun yetkisi yalnızca milli tahkim yargılaması ile sınırlandırılmıştır. Düzenlemenin mefhumu muhalifinden yabancılık unsuru içeren ve dolayısıyla Milletlerarası Tahkim Kanunu’na tabi olan uyuşmazlıkların TFF Tahkimine taşınamayacağı anlaşılmaktadır. Zira yabancılık unsuru içeren tahkim kararları HMK uyarınca değil; MTK uyarınca iptale konu olabilir. TFF Tahkiminin yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından görevsiz olduğu görüşü, söz konusu düzenleme getirilmeden önce de TFF Statüsü’nün 63. maddesinin 3. Fıkrasına dayanılarak birtakım yazarlarca da benimsenmekteydi.¹⁶¹ Fakat TFF Tahkimini, hem alelade bir tahkim kurumu olarak düzenleyip hem de yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıkların TFF Tahkimine taşınmasını engellemek, birbiriyle çelişen düzenlemelerdir. Nitekim yabancılık unsuru olsa dahi taraflar, TFF Tahkim Kurulunu yetkili kılmışlarsa, bu uyuşmazlığın TFF Tahkiminde görülmesinin önünde bir engel bulunmamalıdır.

5.2 Tahkim Yerinin Belirlenmesi

Profesyonel futbolcu sözleşmesine koyacakları bir hüküm ile veya sözleşmeden ayrıca düzenlenecek yeni bir sözleşme ile taraflar arasındaki sözleşmeden doğan uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözüme kavuşturulmasını isteyen taraflar, tahkim sözleşmesine koyacakları bir hüküm ile tahkim yerini belirleyebilir.

¹⁶¹ TFF Statüsünün 63/3. maddesinde yer alan “ulusal ihtilaflarda TFF, uluslararası ihtilaflarda ise FIFA’nın yetkilidir” ibaresi nedeniyle Yabancılık unsuru içeren ihtilaflarda TFF kurullarının yetkili olamayacağı yönünde görüşler mevcuttur. İlgili görüş için, Cemil Güner, Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk, (77)1, İstanbul Hukuk Mecmuası, 103, 118; Yılmaz (n 54) 371. Ancak yabancılık unsurunun varlığı halinde dahi taraflar aralarındaki sözleşmeye, ihtilaf halinde UÇK’ya başvurabileceklerini belirtmeleri mümkündür. Statü’de yer alan düzenleme sözleşmesel alacaklar bakımından değerlendirilemez. Keza uygulamada da TFF nezdinde yabancılık unsurunun bulunduğu dosyalara ilişkin uyuşmazlıklar görülmektedir. Uygulamada yataşanan bu karışıklığın düzeltilmesi için yabancılık unsuruna tabi futbol uyuşmazlıklarının çözümü özel olarak düzenlenmelidir.

Tahkim yerinin belirlenmesi birçok açıdan önem taşımaktadır. Öncelikle tahkim yeri, uygulanacak usul hukukunu tespit edecektir.¹⁶² Uygulanacak usul hukuku belirlenmesi neticesinde ise tahkime elverişlilik, delillerin ikamesi, mahkemelerin tahkim yargılamasına müdahalesi gibi konuların ve pek tabii esasa uygulanacak hukukun belirlenmesi söz konusu olacaktır.¹⁶³ Ayrıca tahkim yeri, tahkim yargılaması neticesinde verilecek kararın uygulanması aşamasında da önem arz edecektir. Zira tahkim kararının, kararın icra edileceği ülkeden başka bir ülkede verilmesi halinde kararın icra edilebilecek ülkede tanıma veya tenfiz süreçlerinden geçmesi gerekecektir.¹⁶⁴ Nihayet tahkim kararına karşı başvuru yolları da tahkim yeri hukukuna göre tayin edilecektir.

5.3 Tahkim Dilinin Belirlenmesi

Taraflar tahkim anlaşmasında, tahkim dilini, yani uyuşmazlık çözüm sürecinde tarafların yargılama ve dilekçe aşamasında kullanacağı dili seçmesi mümkündür. CAS Talimatlarında yargılamanın İngilizce, İspanyolca ve Fransızca olabileceği belirtilmiştir. Bu nedenle taraflar arasındaki sözleşmede tahkim dilinin kararlaştırılmamış olması halinde hakem veya hakem heyeti talimatta sayılan bu üç dilden birini tahkim dili olarak belirleyecektir. Ancak talimatta yer alan bu hüküm, tarafların yargılamanın İngilizce, Fransızca veya İspanyolca dışında bir dilde yapmasını karşılaştırmasına engel değildir.¹⁶⁵ Yani taraflar CAS nezdinde görülecek bir uyuşmazlığın Türkçe dilinde yapılacak bir tahkim yargılaması ile çözüme kavuşturması mümkündür. Bu durumun varlığı halinde taraflar ile hakem veya hakem heyeti arasındaki tercüme ile ilgili her türlü masraflar taraflarca karşılanacaktır.

¹⁶²L Berber Keser, *Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Tüzüğü Uygulaması* (1st edn, Seçkin 1999) 75.

¹⁶³Gillis Wetter, "Looking A head to the Next Ten Years" 1995 (85), *The International isation of International Arbitration, The LCIA Centenary Conference*,42, 85.

¹⁶⁴ B Şit, *Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi* (1st edn, İmaj 2005) 59.

¹⁶⁵ H Kocasakal, "Uluslararası Spor Yargısı", in:"Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu", Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, (Olimpiyatevi 2008) 55

6. LEX SPORTİVA KAPSAMINDA TAHKİME ELVERİŞİLİK

Bir tahkim sözleşmesinin geçerli olabilmesi için sözleşme konusunun da tahkime elverişli bir konu olması gerekir¹⁶⁶. Hangi tür uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu ve hangi hukuka göre tespit edilmesi gerektiği hususu ülkelerin hukukuna bırakılmıştır.¹⁶⁷ Bu nedenle tahkime elverişliliğin tespitinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu anlamda tahkime elverişliliği tahkim yeri hukuku uyarınca ele alınması gerektiği ulusal mahkemeler (*lex fori*) ve tahkim kurulları (*lex loci arbitri*) tarafından kabul görmektir.¹⁶⁸ Çalışmamızın bu kısmında Türk Hukuku kapsamında tahkime elverişlilik kavramı irdelenecek olup spor hukukunda tahkime elverişlilik uluslararası çerçevede ele alınacaktır.

6.1 Tahkime Elverişlilik Kavramının İrdelenmesi

Tahkime elverişlilik, bir uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümlenip çözülemeyeceğini ya da hangi uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenebileceğini ifade eden bir kavramdır.¹⁶⁹ Bir uyuşmazlığın tahkimde dava edilebilmesi için sözleşme konusunun tahkime elverişli olması gerekir. Tahkime elverişlilik, taraf iradesini aşmayan konularda söz konusudur. Başka bir ifadeyle tahkime elverişlilik, tarafların iradeleri ile etki edebilecekleri sözleşme konusundan doğabilecek uyuşmazlıkları devlet yargılaması dışında alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biri olan tahkimi öngörebilmeleridir.¹⁷⁰ Taraflar tahkime elverişli bir uyuşmazlığın çözümlenmesi için tahkim anlaşması yapabilirken, elverişli olmayan

¹⁶⁶Pekcanitez, Atalay and Özkes (n 6) 585; F Aydemir, *Tahkim Sözleşmesinin Kaynakları, Tanımı, Hukuki Niteliği ve Yapılış Türleri* (1st edn, On İki Levha 2017), 218; Huysal (n 140) 12-13; Ekşi, (n 79) 73.

¹⁶⁷Julian Lew, Loukas Mistelis ve Stefan Kröll, *Comparative International Commercial Arbitration*, 2003, Kluwer Law International, 190; Domenico Di Pietro, “Arbitrability Under the New York Convention”, (2009) *Arbitrability: International & Comparative Perspectives*, (Mistelis, Loukas A./Brekoulakis, Stavros L., Ed.), Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 91-92

¹⁶⁸Hilmi Bolatoğlu, ‘Rekabet Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliğine İlişkin Hukuki Çerçeve’ (2017)7(2) *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 305–318.

¹⁶⁹N Ekşi, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Tahkim* (1st edn, Beta 2013) 73.

¹⁷⁰ Tahkim yargılamasının alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olmadığı, onun aslında mahkeme dışı bir uyuşmazlık çözüm yolu olduğu ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının arabuluculuk (mediation), pazarlık (negotiation) gibi yargılama dışı yöntemleri kapsadığı yönünde görüşler de mevcuttur. Bkz N Ekşi, *Tahkim Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usulleri ve Bu Usuller Tüketilmeden Tahkime Başvurulmasının Sonuçları* (1st edn Beta 2015) 3.

konular hakkında anlaşma yapsalar dahi söz konusu uyuşmazlık, tahkim yargılamasına konu olamayacaktır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 408. maddesinde "Taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir." denilmek suretiyle taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklar ve iki tarafın iradesine tabi olmayan hallerin tahkime elverişli olmadığı düzenlenmiştir. İlgili hükmün tersi yorumuyla taraflar, aynı haklardan doğan uyuşmazlık ve taraf iradesine tabi işlerden doğan uyuşmazlıklar dışındaki uyuşmazlıklarını tahkim yargılamasına taşıyabilir. Paralel düzenleme, 4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 1. maddesinin 4. fıkrasında da yapılmıştır.

Taşınmazlarda aynı hakların doğumu, devri ve sona ermesi, resmi şekle bağlı kılınmıştır. Taşınmazlar üzerindeki tasarruf ve tasarruf vaadine konu hukuki işlemler resmi şekilde yapılacağı düzenlenmiş ve ayrıca kamu düzenine ilişkin işlemler olarak kabul edilmiştir. Aynı hakların devrine ilişkin işlemler de tasarruf işlemi olduğundan kamu düzeni doğrultusunda değerlendirilmelidir. Uygulamada da bahsedilen durumdan ötürü HUMK'un 518. maddesi değişikliğe uğratarak karşılığı olan HMK m.408'deki tahkime elverişlilik şartına, taşınmazların aynına ilişkin uyuşmazlıklara konu olmaması gerektiği de dahil edilmiştir.¹⁷¹

Taraf iradesine tabi işler kavramından anlaşılması gereken ise tarafların irade serbestisine¹⁷² sahip oldukları konulardır. Türk Borçlar Kanunu'nun 26. maddesinde düzenlenen "sözleşme özgürlüğü" hükmünün gerekçesinde de açıklandığı üzere sınırları 27. maddede düzenlenmiştir. TBK'nın 27. maddesi gereğince "*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmelerin kesin olarak hükümsüz*" olduğu belirtilmiştir. O halde tarafların irade serbestilerinin olmadığı konuların genel olarak kanunun emredici hükümlerinde belirtilen konular veya ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız

¹⁷¹ Aydın Aybay, 'Tapu Kütüğüne İşlenmiş Şerhin Terkini Davası ve Tahkim Şartı' (2010) 7 (1) Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 121, (jurix.com)

¹⁷² Hakan Pekcanitez and Ali Yeşilirmak, *Pekcanitez Usûl- Medeni Usul Hukuku* (15th edn, On İki Levha 2017) 2633.

sözleşmelerin olduğu söylenebilir. Bütün bunlara ek olarak korunmasında toplumsal menfaat bulunan hallerde uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı kabul edilmektedir. Bu anlamda konut kiralarından doğan uyuşmazlıklar, işçi alacaklarından doğan uyuşmazlıklar, tüketici uyuşmazlıkları gibi zayıf tarafın korunması saikiyle emredici nitelikte düzenlenen kanunların uygulama alanı bulacağı uyuşmazlıkların, tahkime elverişli olup olmadığı tartışması irdelenmelidir.

Kanunlar tarafından özel olarak düzenlenerek hakları koruma altına alınan ve devlet yargılamasında ihtisas mahkemeleri kurulan tüketici ve iş uyuşmazlıkları 6352 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun "amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde "üzerinde serbestçe tasarruf edilebilen uyuşmazlıklar" kapsamında değerlendirilmektedir. Zira hem tüketici hem de iş mahkemelerinde dava şartı olarak arabuluculuk müessesesi getirilmiş olup tarafların dava açmadan önce dava konusu taleplerini müzakere ettiği ve karşı tarafın teklifi üzerine taleplerini şekillendirdiği en nihayetinde ilam niteliğinde belge olan tutanağı imzalaması mümkün hale gelmiştir. Elbette arabuluculuk süreci, tahkim yargılamasından farklı olarak tarafların her zaman müzakere masasından kalarak görüşmeyi sona erdirebilmelerine imkan vermekte olduğundan arabuluculuğa tabii olan her uyuşmazlığın tahkime de elverişli olduğunu belirtmek hatalı olacaktır. Ancak arabuluculuk sürecine dahil olabilen ve "üzerinde serbestçe tasarruf edilebilecek özel hukuk ilişkileri" olarak adlandırılan sözleşmeden doğan alacak taleplerinin tasarrufa tabi ilişkiler olduğu ve tahkime elverişli olduğu yönünde yorum yapılabilir.

Tarafların tasarrufuna tabi olmasına rağmen işçi işveren ilişkilerinin tahkime elverişli olmadığı görüşü, işçi işveren ilişkisini düzenleyen hizmet sözleşmelerinde tahkim kaydının varlığının kamu düzenine aykırılık olarak değerlendirilmesinden ileri gelmektedir. Zira korunması gerekli menfaatin varlığı halinde kamu düzeni söz konusu olacaktır. Belirtmek gerekir ki, uygulamada taraflar arasındaki güç dengesinin genellikle sosyal veya ekonomik faktörler ile bozulduğu görülse de bununla sınırlı değildir. Sorun doğasından kaynaklanan rekabet ortamındaki fiziksel faktörler, tecrübesizlik, sosyal

yaşamda dengesizlik yaratan faktörler arasında sayılabilir.¹⁷³ Tüm bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda menfaati korunması gerekli olan tarafın haklarının kamu düzeni kapsamında korunması gerektiği kabul edilmektedir.¹⁷⁴

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi bir kararında¹⁷⁵ “... taraflardan birinin kendi şartlarını diğerine dikte etmesine yol açan bir sözleşme özgürlüğü; özgürlük olmaktan çıkıp bir ayrıcalık halini kazanır” demek suretiyle sosyal veya ekonomik bakımdan dengesizliğin varlığı halinde ortaya çıkacak sözleşmede sözleşme özgürlüğü olmadığı açıkça ifade etmiştir. Bu durumda sözleşmede yer alan tahkim kaydının da taraf iradesini yansıtmadığı söylenebilecektir. Tam da bu noktada Yargıtay, işçinin elinden İş Mahkemesine başvuru hakkının alınmasını kamu düzenine aykırılık olarak görmektedir. Yargıtay¹⁷⁶ yerleşik içtihatlarında İş Mahkemelerinin yetkisini düzenleyen hükümlerin kamu düzenine ilişkin olduğu, işe iade davaları dışında, tahkim sözleşmelerinin geçerli olmadığını hüküm altına almıştır. Bu kapsamda bu sözleşmelere konulacak tahkim kayıtları da geçersiz olacaktır. Yargıtay’ın konuya ilişkin görüşü aşağıdaki gibidir.

İş sözleşmesinin düzenlenmesinde; işçi işveren karşısında ekonomik açıdan zayıf ve işin ifası sırasında da işverene hukuken bağımlıdır. İş sözleşmesinin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda olduğundan tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez.¹⁷⁷

Yukarıda detaylı olarak açıkladığımız üzere¹⁷⁸ İş Kanunu’nun 4. Maddesinde sporcuların İş Kanunu kapsamında olmadığı belirtilmiş olup hizmet akti olan profesyonel futbolcu sözleşmesi esas itibari ile TBK hükümlerine tabidir. İş Mahkemeleri Kanunu’nun 5. maddesinde İş Mahkemelerinin görevi düzenlenmiştir. İlgili maddenin a bendinde TBK’da düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçi ve işveren arasında çıkabilecek her

¹⁷³T Niedermaier, The Athlete as the “Weaker” Party, 2015(41) Arbitration Law, Juris Legal Information, 147.

¹⁷⁴Pekcanitez and Yeşilirmak, (n 160) 2633.

¹⁷⁵ Yargıtay 13. HD, 1734/ 2495, 18.03.1996. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

¹⁷⁶ Yargıtay 9. HD. 27325/32857 yine aynı şekilde Yargıtay 9. HD. 5846/5621, 22.03.2004 kararı İş Mahkemesi’nin yetkisinin kamu düzenini ilgilendirdiğini ifade etmiştir. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

¹⁷⁷ Yargıtay 9. HD, 21367/14609 02.10.2017. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022); Yargıtay 22. HD, 27462/21049, 26.09.2016. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

¹⁷⁸ Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği başlığı altında detaylıca açıklanmıştır.

türlü uyuşmazlıkta iş mahkemelerinin görevli olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda hizmet sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıklarda münhasıran İş Mahkemelerinin görevli olduğu görülmektedir.¹⁷⁹

İş Mahkemeleri Kanunu'nun gerekçesi¹⁸⁰ gözetildiğinde iş mahkemelerinin işçi ve işveren arasındaki tüm ihtilafları çözmekle görevlendirilerek tam bir ihtisas mahkemesi olması ve işçi ve işveren arasında iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda istikrarlı kararların verilmesi sağlanarak, uzmanlık sebebiyle kısa sürede daha güvenilir sonuçlar elde edileceği ve yargı yoluna başvuranların hakları daha iyi korunması amaçlanmıştır. Görülmektedir ki sözleşme ilişkisinin tarafı olan sporcunun hizmet sözleşmesinden doğan haklarının da iş sözleşmelerine sağlanan korumadan faydalanması gerektiği ve bu nedenle iş mahkemelerinin görevli olması gerektiğine yer verilmiştir. İş mahkemelerinin görevli olmasının bir sonucu olarak mahkeme nezdinde sporcu ile spor kulübü arasındaki uyuşmazlıklarda sporcu lehine inceleme yapılmaktadır.¹⁸¹

Türk hukukunda işçi işveren ilişkisini düzenleyen hizmet sözleşmelerinde tahkim kaydının varlığı yukarıda da belirtilmiş olduğu üzere kamu düzeni bağlamında değerlendirilmiştir.¹⁸² Hizmet sözleşmesi niteliğinde olan futbolcu ile kulüp arasında akdedilen profesyonel futbolcu sözleşmeleri de taraflar arasında çoğunlukla güç dengesini bozan faktörlerin olması nedeni ile kamu düzeni çerçevesinde

¹⁷⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2408/998, 14.9.2021 tarihli kararında hizmet sözleşmeleri ile iş sözleşmeleri arasında fark olmadığını şu şekilde vurgulamıştır. “iş sözleşmesinin, niteliği itibarıyla iş görme, ücret ve bağımlılık unsurlarını ihtiva eden bir sözleşme olduğu kabul edilmelidir. Ayrıca 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 393. maddesinde düzenlenen hizmet sözleşmesi kavramının da İş Kanunu'nda düzenlenen iş sözleşmesi kavramından herhangi bir farkı bulunmamaktadır. Bu sebeple TBK'da düzenlenen hizmet sözleşmesi de iş mevzuatına dâhil olan ve iş görme, ücret ve bağımlılık unsurlarını kendi bünyesinde barındıran bir tür sözleşme olup anılan sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlıklar da İş mahkemelerinin görev kapsamına dâhildir” (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022)

¹⁸⁰Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sayısı: 491) s. 13.

¹⁸¹ Sporcu ile spor kulübü arasındaki ilişkinin iş ilişkisi olarak değerlendirilmesi gerektiği Yargıtay kararlarında sabittir. Konuya ilişkin; Yargıtay 9. HD. 24584/21216, 22/11/2018. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022). Güçlü karşısında güçsüzün korunması hukukun genel ilkelerinden olup, futbolcuyu koruyan bakış açısının uygulanması gereklidir.

¹⁸² Futbolcuları İş Kanununa tabi olmaması nedeniyle sözleşmeye konulacak tahkim anlaşmasının geçerli olduğu yönünde görüşler mevcuttur. Merve Yakın, Yerli Ve Yabancı Profesyonel Futbolcu Alacaklarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu ile Çözümü, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2011) 61. Ancak futbolcuların iş kanununa tabi olmamasının işçi statüsünde olmayacakları şeklinde yapılan değerlendirmenin hatalı olduğunu düşünmekteyim. Bu nedenle tahkim anlaşmasının geçerliliğinin denetlenmesi için diğer unsurların da göz önünde bulundurulması gerekir.

değerlendirilmektedir. Belirtildiği üzere bu sözleşmelerin, hizmet akdi olması nedeni ile sporcu ile spor kuruluşları arasında güç dengesini bozan birçok faktör söz konusudur. Bu faktörler arasında ekonomik güç kendini sıklıkla göstermektedir. Ayrıca sporcuların genel olarak genç olması ve mesleki tecrübe kazanma süreçlerinde çoğunlukla spor temsilcilerinden fikirlerine bağlı olmaları halinde de taraflar arasında dengesizlik kendini göstermektedir. Bu kapsamda İş Mahkemelerinin görevini ortadan kaldırmaya yönelik yapılan bir tahkim anlaşması kamu düzenine aykırı bir anlaşma olarak değerlendirilebilmektedir¹⁸³.

Ancak belirtmek gerekir ki, hizmet sözleşmelerini özel olarak düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20 ila 21. maddelerinde iş sözleşmenin sona ermesinden sonra gerçekleşecek arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması halinde iş mahkemesinde dava açabileceği gibi tarafların anlaşması halinde özel hakeme (tahkim) götürülebileceği düzenlenmiştir. İlgili hükümler irdelendiğinde iş sözleşmenin feshinin geçersizliğinin tespitinde, geçersiz feshe ilişkin tazminat taleplerinde ve işe iade taleplerinde med-arb sistemi¹⁸⁴ öngörülmüştür. Kanunda yapılan düzenleme tersi yorum ile İş Kanunu'nda düzenlenen diğer dava konularının tahkime elverişli olmadığı belirtilmiştir şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda İş Kanun'un 20 ila 21. maddesinde sayılan haller dışında örneğin sözleşmesel alacak talebine yönelik uyuşmazlığın doğması halinde iş sözleşmesinde tahkim kaydı olsa dahi görevli mahkeme İş Mahkemeleri olacaktır. Zira Anayasa'da yer alan yargı yerinin bağımsız mahkemelerde olması ilkesi sonucunda tahkim yargılamasının ihtiyari olması ve bu itibarla tahkim yargılamasını öngören

¹⁸³ Ancak bu hususta belirtmek gerekir ki, TBK'nın 27. Maddesinde sayılan hallerin kümülatif olarak ele alınması gerektiği, bu kapsamda kanunda açıkça yasaklanmayan bir hükmün yer aldığı sözleşmenin kamu düzenine aykırı kabul edilerek geçersiz kabul edilmemesi gerektiği yönünde görüşler mevcuttur. Hüseyin Hatemi and Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (4th edn, Vedat 2011) 73-74, Hüseyin Hatemi, "BK. 19-20 ve TBK. 27'nin Karşılaştırılması", 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan), İstanbul, 3-4 Haziran 2011, 97. Bu görüş neticesinde iş mahkemelerinin görevinin ortadan kaldırılamayacağına ilişkin emredici kanun hükmü bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda, iş mahkemelerinin görevini ortadan kaldıran tahkim anlaşması geçerli olarak kabul edilmeli, kamu düzenine aykırı olarak değerlendirilmemelidir. Bu görüşlere katılmaktayım. Bu kapsamda hizmet sözleşmeleri ve iş sözleşmelerinde tahkim kaydının geçersiz olarak kabul edilebilmesi için kanun koyucu tarafından emredici bir hüküm konulması gerekmektedir. Emredici hükme rağmen yapılan tahkim anlaşması, kamu düzeni kapsamında geçersiz olacaktır.

¹⁸⁴ İş Kanunu m.20'de "Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir. Taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir." demek suretiyle arabulucudan sonra tahkim yoluna gidilmesinin yolunu açmıştır.

normlar dar yorumlanmalıdır¹⁸⁵. Görüldüğü üzere dar yorum yöntemi ile kanunkoyucunun İş Kanunu'nda yalnızca sözleşmenin geçersiz feshine ilişkin uyuşmazlıklarda tahkim kaydını koymuş olması sözleşmesel alacaklarda konulacak tahkim kaydının geçerli olmamasına yol açmaktadır. İş mahkemelerinin görevini sınırlandıran İş Kanunu'nun 20. ve 21. hükümleri, diğer iş kanununda düzenlenen dava türlerine ve pek tabi Türk Borçlar Kanunu'na tabi hizmet sözleşmelerine uygulanmayacaktır.

İş Kanunu'nun bazı maddelerinde özel hakemin öngörülmesi kanun gerekçesinde de belirtildiği üzere İş Mahkemelerinin iş yoğunluğunun azaltılması amacı ile getirilmiştir. Tahkime elverişliliğin yalnızca haksız fesih halinde açılacak tazminat ve işe iade davalarında olduğunun kabulü kanun gerekçesinde belirtilen mahkemelerin yükünü azaltma gayesini yerine getiremeyeceği gibi tahkim yolunun elverişli olmasının önüne geçecektir. Nitekim uyuşmazlığın bir kısmının tahkimde görülmesi diğer kısmının ise İş Mahkemelerinde görülmesi uygulamada karışıklığa yol açacak ve tahkimin uygulanabilirliğine zarar verecektir¹⁸⁶. İşçi alacağının tahkime elverişli olmadığı yönündeki tek hukuki dayanağın kamu düzeni olması göz önünde bulundurulduğunda, tahkim yargılamasının gerçekten kamu yararını zedeleyecek nitelikte olduğunun kabulü mümkün değildir. Hukukumuzda zayıf konumda olanın korunmasının kanun kapsamında güvence altına alındığının başka örneği olan tüketicilerdir. Ancak hukukumuzda tüketicilerin zorunlu tahkim yoluna başvurarak uyuşmazlıkların çözülmesi amaçlanmıştır. Burada tüketicilerin, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'da öngörülen tüketici lehe maddelerin tahkim heyetince uygulanmasının kamu yararını zedelemesi yönünde yorum yapılması mümkün değildir. TKHK'nın 68. Maddesinin 5 fıkrasında, tüketicilerin alternatif uyuşmazlık çözüm mercilerine başvurmasının mümkün olduğu belirtilerek ihtiyari tahkim yolunun da önü açılmıştır.

¹⁸⁵Müjgan Tunç Yücel, "Fesih Bildirimine İtirazda Özel Hakem Kararının Kapsamı, İşe Başlatmama Halinde Tazminata Miktar Belirtilmeden Karar Verilmesi" başlıklı ve 22.3.2004 tarih ve E.2004/5846, K.2004/5621 sayılı Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Karar İncelemesi' (2004) 14 (3) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 275, 282.

¹⁸⁶Ömer Ekmekçi, "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi" 2007 (5), Sicil İş Hukuku Dergisi, 19-30. Ekmekçi, iş mahkemelerinin yükününün azaltılması amacıyla öngörülecek tahkim yargılamasının iş sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkları kapsayacak bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Spor faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olup olmayacağı hususu ise *lex sportiva* gibi başkaca olgular kapsamında ele alınmalıdır. Aşağıda bu husus detaylı olarak ele alınacaktır.

6.2 *Lex Sportiva* Kavramının İrdelenmesi

Lex Sportiva tanımı üzerinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Birtakım yazarlar¹⁸⁷ *lex sportiva*'yı mevcut farklı spor organizasyonları tarafından yayınlanan tüm kural ve düzenlemelerin birleşimi olarak ele almaktadır. Yani bu tanıma göre *lex sportiva* kaynağı ne olursa olsun spor faaliyetlerini düzenleyen tüm kuralların derlemesidir. Bir diğer görüşe göre¹⁸⁸ ise spor organizasyonları tarafından yayınlanan tüm kuralların geniş bir kaynağa sebebiyet vermesi nedeniyle *lex sportiva*'nın basitçe tüm CAS içtihadına karşılık geldiğini yönündedir. Üçüncü görüş¹⁸⁹ ise *lex sportiva*'yı CAS içtihatlarından ve uluslar ötesi kural ve düzenlemelerden oluşan "uluslararası spor hukuku" olarak görülmesidir.¹⁹⁰ Üçüncü görüş önceki iki görüşün bir kombinasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak *lex sportiva* kavramı sporun ulusal niteliklerinin yanı sıra uluslararası nitelikte olması ve hukukun belirli kalıplarının dışında taraflara görev ve yükümlülükler tanınması nedeniyle ortaya çıkmıştır.¹⁹¹ Zira sporun uluslararası niteliği müsabakalarda verilen kararların yeknesak olmasını gerekli kılmış, bu gereklilik ise ortak kuralları gerektirmiştir. *Lex sportiva*'nın en önemli özelliklerinden biri devletin bu özerkliği tanıyarak federasyonların kararlarına özerk bir alan tanınmasıdır. Başka bir ifade ile devletler bir anlamda, yargı ve yürütme yetkilerini sınırlayarak, spor kuruluşlarına bu konuda yetki tanımıştır.¹⁹² Tüm bu açıklamalar ışığında *lex sportiva* kavramının tanımı, spor faaliyetleri nedeniyle meydana gelen ilişkileri ve bu ilişkilerin tarafı olan gerçek ve tüzel kişiler arasında doğabilecek uyuşmazlıkların önlenmesi amacıyla kural ve

¹⁸⁷Loquin et al., Tribunal arbitral dusport, chronique des sentences arbitrales, Chronique JDI 2001, 266

¹⁸⁸J Nafziger, *International Sport Laws* (2nd edn, Transnational Publishers) 409

¹⁸⁹Latty, *La Lex Sportiva – Recherche sur le droit du transnational*, Leiden: Martinus Nijhoff, 2007, p. 46

¹⁹⁰(CAS 2002/O/372; para 65 at fn.15). CAS içtihatları büyük ölçüde çeşitli spor düzenlemelerine dayandığından, tarafların savunmalarında CAS içtihatlarına güvenmeleri, spor düzenlemelerinden türetilen ve bunlara uygulanabilen belirli genel ilkeleri kapsayan belirli bir içtihat organının seçimi anlamına gelmektedir.

¹⁹¹Kadir Gürten and Ege Erenel, 'Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği' (2012) 3 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

¹⁹²K Foster, "Is There a Global Sports Law?" 2013(2)1, Entertainment Law, 3.

düzenlemelerin yapılması, doğan uyuşmazlıkların ise sporun yapısına uygun bir şekilde çözülmesini sağlayan spora özgü bir sistemdir.

Spor uygulamasının meşruiyeti, gönüllü anlaşma veya sporcular ve kendi yetki alanına giren diğer kişiler tarafından spor federasyonlarının yargı yetkisine boyun eğmesinden gelir. Bu nedenle, sporu yöneten özel küresel kurumlar tarafından yaratılmıştır ve kaynağına sahiptir. Uluslararası spor federasyonlarının adeti ve uygulamasıdır. Bu durumun ya davadan muafiyet olarak ya da ulusal mahkemelere uymakla yükümlü oldukları bir direktif olarak, ulusal hukuk sistemlerinden özerklik sağladığı iddia edilmektedir. Küresel spor hukuku, kendi küresel forumuna (Spor Tahkim Mahkemesi) ve benzersiz bir hukuk sistemine sahip özel bir yönetim sistemidir.¹⁹³

Öyle ki, söz konusu sistem içerisinde uygulanacak hukuk kuralları belirlenir, ihlal halinde karar verilir (*self-reflexive*) ve verilen kararlar icra edilir. Lex sportiva kapsamında sporun hem biçimsel kuralları hem de hakkaniyete uygun kurallar yer almaktadır. Genel olarak lex sportivanın amacı spor federasyonlarının genel standartlarının olmasıdır. Özellikle disipline ilişkin verilecek cezalarda küresel spor uygulamasına uygun adil yargılamanın yapılması, yarışmalardaki rekabetin korunması için verilecek kararlarda da yeknasaklık aranması gereklidir. Spor hukuku, yıllar içinde, özellikle uyuşmazlıkların tahkimde çözülmesi yoluyla, ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının uymak zorunda olduğu yazılı olmayan kuralların oluştuğunun kabulü gerekir. Bu kapsamda lex sportiva, bir nevi lex mercatoria olarak değerlendirilebilir.

Lex sportivanın bir diğer amacı spor faaliyetlerinin aksamasının önüne geçilmesidir. Bunun önde gelen örneği olarak Mendy v Association Interantionale de Boxing Amateur (AIBA) kararı verilebilir.¹⁹⁴ Söz konusu kararda Hakemlerin hata yapabileceğini, ancak

¹⁹³ Cem Özcan, “Küresel Bir Hukuk Düzeni Olarak Lex Sportiva” (2017) 82 (1) İzmir Barosu Dergisi, 177. vd.https://www.researchgate.net/publication/305308468_Lex_Sportiva_and_Lex_Ludica_the_Court_Of_Arbitration_for_Sport's_Jurisprudence

¹⁹⁴ CAS OG Atlanta 1996/006 kararı. Söz konusu karar uyarınca bir boksör, oyun kuralları uyarınca yasak olan kemer altı darbe nedeniyle oyundan diskalifiye edilmesinin ardından vuruşun açıkça kemerin üzerinde olduğunu ve bu nedenle diskalifiyenin yanlış olduğu gerekçesiyle federasyona başvurmuş ancak federasyon başvuruyu reddetmiştir. Bunun üzerine boksör, Spor Tahkim Mahkemesi'ne başvurmuştur. CAS yapmış olduğu inceleme neticesinde sporun tamamen teknik kurallarından kaynaklanan uyuşmazlıklarında görevli olmadığını belirterek kararı incelemeyi reddetmiştir. CAS'ın bu kararının arkasındaki düşünce ise “Oyun yargılama nedeniyle yapılan itirazlarla sürekli olarak kesintiye uğratılmamalıdır” şeklindedir.

bu oyunun bir parçası olduğunu ve oyuncular bunu bir risk olarak kabul etmek zorunda olduğunu belirtmiştir. Ancak sporculardan kabul edilmesi beklenen riskin de bir sınırı bulunmaktadır. Kararda, sporcuya verilen cezada hukuki bir hata olması halinde yani genel hukuk kurallarına aykırılık halinin, hakemler tarafından verilen keyfi bir karar veya kötünietin olması halinde teknik bir kuralın dahi gözden geçirilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir.¹⁹⁵

CAS uygulamalarında görüldüğü üzere, sportif faaliyetlerinin duraksamasına sebebiyet vermeden meydana gelen uyuşmazlıkların hızlı bir şekilde sonuçlanması ve sporda rekabetin bozulmaması için yeknesak kuralların oluşması için lex sportivanın varlığı büyük önem taşımaktadır.

6.3 Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Bakımından Tahkime Elverişlilik

Spor faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıklar, kaynağına göre, kamu hukukundan kaynaklanan, özel hukuktan kaynaklanan ve spora özgü uyuşmazlıklar olarak üçe ayrılmaktadır. Çalışmamızın bu aşamasında uyuşmazlıklar alacağa ilişkin uyuşmazlıklar ile alacağa ilişkin olmayan uyuşmazlıklar olarak ayrı ayrı tahkime elverişlilik kapsamında ele alınacaktır.

6.3.1 Alacağa ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği

Spor uyuşmazlıklarında alacağa ilişkin davalar genel olarak sözleşmeden doğan alacak davaları ve iş ilişkisinden kaynaklanan tazminat davalarıdır. 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'da ise uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözülebileceği hakkında açık bir hüküm bulunmamaktadır.¹⁹⁶ Bu nedenle genel hükümlerdeki düzenlemeler dikkate alınmalıdır. Yukarıda detaylıca belirtilmiş olduğu üzere İş Kanunu'nda sözleşmenin haksız feshinden kaynaklanan tazminat taleplerinin özel hakem tarafından çözüme kavuşturulması mümkündür. İş Kanunu'nda yapılan bu

¹⁹⁵ RG 96/006, Digest Cilt 1. s.413 para. 13-14.

¹⁹⁶ Ayrıca 27/5/1988 tarih ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 28 inci Maddesinde; bu Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun profesyonel futbolla ilgili hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

düzenleme TBK kapsamındaki hizmet sözleşmelerini de hayli hayli karşıladığı kabul edilmelidir. Bu kapsamda feshe ilişkin taleplerin tahkime elverişli olduğu yönünde kuşku bulunmamaktadır.

Sözleşmeden kaynaklanan alacaklara ilişkin uyuşmazlıklar, üzerinde serbestçe tasarruf edilebilecek özel hukuk ilişkilerdendir. Bu uyuşmazlıkların sırf işçinin menfaatinin korunması amacıyla tahkimde görülememesinin önüne geçilmelidir. Zira futbolcu için önemli olan alacağına en hızlı şekilde ulaşma gayesidir. Bu gayenin altında yatan sebep ise futbolcunun futbol faaliyetini icra edebileceği sürenin kısıtlı olması ve futbol sistemimizde ligden düşme sisteminin olmasıdır. Öyle ki, futbolcunun sözleşme imzalarken Kulübün ödeme gücü olmasına rağmen muacceliyet tarihinde bu gücünün olmamasının muhtemeldir. Bu nedenle tahkim yargılaması futbolcunun menfaatini pek tabii korumaktadır. Spora ilişkin kuralların lex sportiva kapsamında genel hukuk kurallarından ayrılması, futbol uyuşmazlıklarının uzman kimseler tarafından çözüme kavuşturulmasını gerekli kılmıştır. Nitekim taraflar da, uyuşmazlığın çözümünde spora ilişkin uyuşmazlıkları ve spora uygulamasını bilen hakemlerin uyuşmazlığı daha etkili çözeceğini düşünmektedir.¹⁹⁷ Bu kapsamda spora ilişkin sözleşmelerden doğan işçi alacaklarının tahkime elverişli olduğu kabul edilmelidir. Kaldı ki, kamu düzenine aykırı bir tahkim yargılamasının mevcudiyeti halinde Futbolcu'nun iptal davası ile hakem kararını iptal etmesi mümkündür. Bu kapsamda Futbolcu'nun menfaati korunmaya devam edecektir.

6.3.2 Alacak dışında kalan uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği

Spor faaliyetlerinin aksamaması için birtakım kararların ivedilikle alınması önem arz etmektedir. Örneğin bir disiplin ihlali neticesine verilebilecek puan silme cezasının ilgili sezon içerisinde verilmesi, doping nedeniyle müsabakalardan diskalifiye edilmenin müsabaka sonuçlarından önce gerçekleşmesi gerekebilir. Bu nedenle uyuşmazlıkların devlet yargılaması dışında hızlı karar alabilecek alternatif bir uyuşmazlık yolu ile çözülmesi gerekmektedir. Ayrıca spor uyuşmazlıklarında sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar dışındaki uyuşmazlıkların genel olarak spor faaliyetlerinin disiplin ve

¹⁹⁷Kocasakal, Spor (n 161) 98.

yönetimine ilişkin olduğu görülmektedir. Disiplin ve yönetime uyuşmazlıklarında verilen kararların benzer olması beklenir. Başka bir ifadeyle, herkese aynı uygulamanın yapılması, uyuşmazlıkların çözümünde içtihat meydana gelmesi beklenir. Bu nedenle spor uyuşmazlığında ihtisaslaşan bir yargılamanın kabul edilmesi makuldür.

Sözleşmesel alacak dışında kalan uyuşmazlıkların tahkim usulü ile çözüme kavuşturulmasının bir diğer nedeni ise FIFA Statüsü'nün 59. maddesidir. Öyle ki ilgili maddede, federasyonların çıkan ihtilaflarda devlet mahkemelerine intikal etmemesi tavsiye edilmektedir. FIFA'ya üye federasyonların FIFA Statü ve Talimatlarını uygulama zorunluluğu gözetildiğinde spor faaliyetlerinin yönetim ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıklarında devlet mahkemeleri dışında tutulması gereklidir.

Uyuşmazlıkların ivedilikle çözüme kavuşturulma ihtiyacı ve bu uyuşmazlıkların spesifik özellikler taşıması *lex sportiva* kapsamında bu uyuşmazlıkların doğrudan tahkime elverişli olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Genel olarak spor faaliyetinin bağlı olduğu federasyon bünyesinde disiplin ve yönetime ilişkin kararların verilmesi öngörülmektedir. Zira ivedilikle verilecek kararın yine aynı şekilde ivedilikle uygulanması gerekmektedir. Yukarıda belirtildiği üzere *lex sportiva* sistem içerisinde uygulanacak hukuk kuralları belirlenmesi, ihlal halinde karar verilmesini ve verilen kararların icra edilmesini sağlayan bir sistemdir. Bu kapsamda kararın verilmesi ile uygulanması aynı bünye içerisinde sağlanabilir.

Ülkemizde futbol faaliyetlerinde yönetime ve disipline ilişkin kararlar TFF bünyesinde kurulan kurullar uyarınca verilmektedir. Verilen kararlara karşı itiraz yolu öngörülmuş olup taraflar TFF Tahkim Kurulu'na başvurabilir. TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesin ve nihai olup karara karşı yargı merciine başvurulamaz. Kararlara karşı yargı yolunun kapatılması Anayasa'nın 59. maddesinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda FIFA'ya üye olan TFF'nin FIFA'ya uyum sağlamak amacıyla disiplin ve yönetime ilişkin uyuşmazlıklarının yargı sürecini FIFA'dan daha sıkı düzenlenmiştir. Nitekim FIFA kararları kendi bünyesinden tamamen bağımsız bir yargı organı olan CAS tarafından irdelenmektedir. CAS tarafından verilen kararlara karşı ise iptal davası yolu açıktır.

6.4 Futbolcular Dışında Kalan Çalışanlar ile Spor Kuruluşlarının Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Tahkime Elverişliliği

6.4.1 Genel olarak

Spor kuruluşlarının spor faaliyetlerini profesyonel ve gereği gibi yerine getirebilmesi için akdettikleri tek sözleşme pek tabii profesyonel futbolcu sözleşmesi değildir. Spor faaliyetlerinin sürekli olarak devam edebilmesi için spor kulüplerinin futbolcu dışında işçi bulundurması gerekir. Zira yukarıda belirtilmiş olduğu üzere futbolcuların eğitim ve sağlığı için gerekli teknik adam ve sağlık çalışanın bulundurulması spor kulüplerinin yükümlülüklerinden biridir. Futbolcular dışında takımların müsabakalara hazırlanması ve antrenmanların yapılması amacı ile teknik adam sözleşmeleri, takımın sağlık ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla doktor ve masörler ile sağlık çalışanı sözleşmeleri yapılmaktadır.

Sporcular dışında kalan çalışanlar ile akdedilen sözleşmeleri kısaca tanımlamak gerekirse, Spor kulüplerinin, futbolcuların antrenman ve eğitimlerinin sağlama yükümlülüğünü yerine getirebilmesi amacıyla ve TFF talimatları uyarınca kadrosunda bulundurma zorunluluğu¹⁹⁸ olduğu takım çalıştırıcıları ile imzalanan sözleşmelere teknik adam sözleşmesi denmektedir.¹⁹⁹ Sağlık Ekibi Çalışanı Sözleşmesi ise bir tarafta TFF nezdinde lisansı olan sağlık çalışanın, kulübün takımında yer alan futbolcuların; kamplar, antrenmanlar, seyahatler ve müsabakalar sırasındaki tüm sağlık kontrollerini yaptığı diğer tarafta ise spor kulübünün belirli bir ücreti ödemeyi üstlendiği, TFF nezdinde tescil edilen sözleşmelerdir.

Sporcular dışında kalan çalışanlar, profesyonel futbolcu sözleşmesinden farklı olarak İş Kanunu'na tabidir. Nitekim bu kimseler doğrudan spor faaliyetinde bulunmamakta yalnızca spor faaliyetlerinin gereği gibi yerine getirilmesine katkıda bulunmaktadır.

¹⁹⁸ Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Talimatında bulunan EK-2'de Profesyonel ve amatör takımları bulunan tüm kulüplerin hangi sayılarda ve lisanslara sahip teknik adamları, futbol sezonu başından itibaren kadrolarında bulundurmamak zorunda olduğu belirtilmiştir.

¹⁹⁹O Ümit, *Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulamaları Sorunları*, (1st edn, Beta 2013) 15.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi teknik adamların sporcu olarak kabul edilmemesi hususunu aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

Sporla doğrudan uğraşan sporcunun 4857 sayılı Kanun kapsamında kalmadığı açıktır. Ancak doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyla aktif spor yapması için hazırlayan antrenör ile aktif görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi de bulunan teknik sorumlunun sporcu sayılmaması ve 4857 sayılı Kanun kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu sebeple antrenör veya teknik sorumlu ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının iş mahkemesinde görülmesi gerekir.²⁰⁰

Yargıtay kararında da belirtildiği üzere doğrudan aktif spor yapmayan kimselerin İş Kanunu m.4/g kapsamında değerlendirilmemesi gerekmektedir. O halde sporcular dışında kalan ve spor kuruluşu ile sözleşme ilişkisi içerisinde olan kimseler işçi olarak kabul edilerek ve 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olmalıdır.

6.4.2 Tahkime elverişlilik

İş Kanununun istisnai hüküm niteliğindeki 4/g maddesinde yer alan “sporcular” kavramı işçi lehine yorum ilkesi gereğince dar yorumlanmalıdır.²⁰¹ Bu nedenle sporcu statüsünde olmayan teknik adam, antrenör, sağlık çalışanı gibi kimseler ile spor kulüpleri arasında yapılacak sözleşmeler iş sözleşmesi olarak kabul edilmelidir. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi²⁰² bu hususu aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

Sporla doğrudan uğraşan sporcunun 4857 sayılı Kanun kapsamında kalmadığı açıktır. Ancak doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyla aktif spor yapması için hazırlayan antrenör ile aktif görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi de bulunan teknik sorumlunun sporcu sayılmaması ve 4857 sayılı Kanun kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu sebeple antrenör veya teknik sorumlu ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının iş mahkemesinde görülmesi gerekir.

²⁰⁰ Yargıtay 13. HD, 18934/7228. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁰¹ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, 11-10, 23.05.1960 ve, 3-44, 10.05.1974. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁰² Yargıtay 13. HD 18934/7228. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında sabit olduğu üzere sporcular dışında kalan ve spor kuruluşu ile sözleşme ilişkisi içerisinde olan işçiler 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olacaktır. Bu nedenle bu kimseler ile yalnızca İş Kanunu m.20 ve 21'de öngörülen durumlar hakkında tahkim sözleşmesi yapılabileceği söylenebilir. Zira İş Kanunu'nda TBK'dan farklı olarak hangi durumlarda tahkime başvurulabileceği açıkça düzenlenmiştir. Yukarıda detaylıca anlatıldığı üzere İş Kanunu yalnızca haksız fesih halinde tazminat ve işe iade davalarında²⁰³ özel hakem yolunu öngörmüştür. Yine de yukarıda belirtildiği üzere, Yargıtay kararlarında²⁰⁴ işçinin işveren karşısında ekonomik açıdan zayıf olduğu ve bu nedenle iş sözleşmesinin kuruluşunda ve devamında işverene hukuken bağımlı olduğu vurgulanmaktadır. Bu kapsamda işverenin denetimi altındaki işçinin tahkim anlaşmasında iradesinin olmadığı gerekçesiyle tahkim anlaşmasının Borçlar Kanunu gereğince batıl olduğu belirtilmektedir. Bu görüş, İş Kanunu'na tabi teknik adamlar bakımından uygulanma alanı bulmaktadır. Yani teknik adam sözleşmeleri tahkime elverişli olarak kabul edilmemektedir. Ancak spor uyuşmazlıklarının tahkim yolu ile çözüme kavuşturulması süregelen bir uygulamadır. Bu nedenle spor uyuşmazlıklarında da yalnızca tazminat davalarında tahkime başvurulması işçi konumundaki teknik adamın menfaatine olmayacaktır. Bu hususta kanuni düzenlemeler ile teknik adamların tahkim yoluna başvurabilmesinin önü açılmalıdır. Ayrıca Dairemizin kararlılık kazanan uygulaması gereği iş sözleşmesinin kurulması ve devamı sırasında düzenlenen tahkim sözleşmesi geçersizdir. Ayrıca teknik adam sözleşmelerine konulan tahkim kaydı neticesinde teknik adamların hem tahkime hem de iş mahkemesine başvurabileceği görüşü bulunmaktadır. Yargıtay kararlarında, İş Mahkemelerinin görevinin kaldırılmayacağı yönündeki görüş aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

İş güvencesine yönelik hükümler dışında, İş Kanunu'nda işçilik alacakları ile ilgili olarak tahkim yoluna gidilmesine yönelik bir düzenleme olmadığından, antrenör veya teknik direktör ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için, bu kişilerin bağlı buldukları federasyonun yönetmelik

²⁰³ Spora ilişkin sözleşmeler yukarıda açıklandığı üzere belirli süreli iş sözleşmeleridir. Belirli süreli iş sözleşmelerine ilişkin işe iade davası açılması mümkün değildir.

²⁰⁴ Yargıtay 9. HD, 21367/14609, 02.10.2017. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022); Yargıtay 22. HD, 27462/21049, 26.09.2016. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz.

Gerek özel hakem, gerekse genel mahkemelerde görülen sporcu ile kulübü arasındaki alacaklara ilişkin uyuşmazlıklarda, 4857 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması olanağı bulunmamaktadır. Ancak antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, özel yasal düzenlemeler dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum bulunmamaktadır.²⁰⁵

Yargıtay kararları, TFF Talimatlarında 2019 yılında yapılan değişiklikten öncesine aittir. Yani kararın verildiği dönemde TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflar arasındaki sözleşmeye dayalı uyuşmazlıkların çözümü bakımından münhasır yetkilidir. Kararda yer alan “*bağlı buldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi*” ifadesi, İş Kanunu’na tabi çalışanların *incorporation* yoluyla tahkim yolunun öngörülmesinin, iş mahkemelerinin yetkisini kaldırmayacağını belirtmektedir. Uygulamada söz konusu karar, tahkim anlaşmasına rağmen iş mahkemelerinin yetkisinin devam ettiği yorumu yapıyor olsa da Yargıtay’ın yapmış olduğu inceleme tahkim anlaşmasına yönelik değil, incorporationa ilişkindir. Incorporation, diğer adıyla atıf yoluyla tahkim, taraflar arasında kurulan bir sözleşmede tahkim şartı içeren başka bir belgeye yollama yapması halinde söz konusu olur.²⁰⁶ Hukukumuzda genel olarak incorporation yolu ile tahkimin kabul edilmesi, atıfta bulunulan belgenin net olmasına ve belgede taraf iradesinin şüpheye mahal bırakmamış olmasına bağlanmaktadır. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede tarafların TFF Statü ve Talimatlarına atıf yapılması taraf iradesinin doğrudan varlığı olarak değerlendirilmemelidir. Keza Yargıtay da bu doğrultuda, hukukumuzda atıf yoluyla tahkim görüşlerine uygun olarak karar vermiş ve İş Mahkemelerinin görevinin ortadan kalkmadığını belirtmiştir.

Kararlarda işçi alacakları bakımından çıkan uyuşmazlıklarda tarafların tahkim anlaşması yapması halinde tahkim anlaşması geçersiz sayılmamıştır. Yani işçi alacağına ilişkin

²⁰⁵ Yargıtay 9. HD,24584/21216. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022). Yargıtay 7. HD, 25226/15746. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁰⁶ MTK m. 4/ f. 2/ c. 3 uyarınca “Asıl sözleşmenin bir parçası hâline getirilmek amacıyla tahkim şartı içeren bir belgeye yollama yapılması hâlinde de geçerli bir tahkim anlaşması yapılmış sayılır.”

uyuşmazlıkların tahkime elverişli olması bakımından bir noksanlık olduğu kanaatine varılmamıştır. Bu doğrultuda İş Kanunu'na tabi olan ve spor uyuşmazlıklarının bir süjesi işçilerin uyuşmazlıklarını tahkim yolu ile çözüme kavuşturamayacağına ilişkin bir kanının mevcut olmadığı görölmektedir. Yargıtay'ın görüş bildirdiği bu uyuşmazlıkta, taraflar arasındaki sözleşmede tahkim yolunun, atıf yoluyla değil doğrudan tahkim klozuyla seçilmesi söz konusu olsaydı, Yargıtay'ın yine de İş Mahkemelerinin görevinin ortadan kalkmadığı yönünde bir karar vermeyeceğini düşünmekteyim. Bu durumda Yargıtay tarafından yapılacak inceleme doğrudan tahkim kaydının geçerli olup olmadığı yönünde olacaktır.

Yargıtay'ın bu kararı, tahkim anlaşmasına rağmen mahkeme yoluna başvuru hakkının saklı olacağı şeklinde değerlendirilebilmektedir. Bu durumda zayıf konumda olan işçinin iradesinin varlığının bir an için sakatlanmış olması ihtimaline karşı olarak tahkim kaydının devlet yargılamasının görevini bertaraf edemeyeceği sonucu çıkarılabilir. Bu noktada ifade etmek gerekir ki, geçerli bir tahkim anlaşmasının mevcut olduğu durumlarda, futbolcunun uyuşmazlığın çözümü için doğrudan tahkime gitmesi halinde tahkim kurulu yetkili olacaktır. Nitekim futbolcunun tahkim iradesini sözleşmenin sonunda koruduğu görölmektedir. Tahkim kurulunun yetkili kılınmasıyla birlikte daha sonrasında devlet yargılamasında aynı konu ile dava ikame eden futbolcuya karşı derdestlik iddiasında bulunulabilmelidir. Aynı şekilde sözleşmede tahkim yargılaması öngörülmesine rağmen iş mahkemelerine başvurmak isteyen futbolcu, tahkim yargılamasına hiç başvurmadan devlet yargılamasına gidebilir. Bu düşüncenin kabulü halinde, devlet yargılamasında tahkim itirazı kabul edilmemelidir. Böylelikle sözleşme ilişkisinde zayıfın korunması ilkesi gereğince futbolcunun devlet yargılamasına başvurma hakkı elinden alınmamış olacaktır. Bu durumda söz konusu bu hakkın her iki tarafa da tanınıp tanınmayacağı sorunu karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir kabul halinde taraflar arasındaki tahkim anlaşmasına rağmen, İş Mahkemesi'ne başvurma hakkının yalnızca işçi konumundaki kimselere tanınması gerektiği düşüncesindeyim. Tahkim anlaşmasına rağmen iş mahkemesinin görevinin bertaraf olmayacağı ve yalnızca işçinin iş mahkemesine başvuru hakkının saklı olduğu durumda asimetrik tahkim klozunun varlığı söz konusu olacaktır. Spor kulübüne sporcuya tanınan imkanın tanınmaması asimetrik tahkim klozu olarak kabul edilebilir. Kısaca açıklamak gerekir ise asimetrik tahkim

kayıtları, temelde taraflara vermiş olduğu haklar neticesinde tarafların eşitlik halinin bozulması sonucunu doğuran kayıtlardır. Türk hukukunda da asimetrik tahkim anlaşmalarını doğrudan yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak asimetrik tahkim klotları doktrin görüşlerinde ve Yargıtay tarafından genel olarak kabul edilmemektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararında “*Ayrıca akit taraflardan sadece birisine tahkim yoluna başvurma hakkı tanıyan bu hükümden çıkan bir başka anlam da, kurtarma-yardım alacağıının tayinine ilişkin uyuşmazlıkta, sözleşmenin diğer tarafına mahkemeye başvurma hakkının tanınmış olduğudur. Yukarıda açıklandığı üzere aynı uyuşmazlık için hem tahkim hem de mahkemeye gitme yolunun kararlaştırılmış bulunması halinde tahkim şartı geçersiz olduğundan, somut uyuşmazlıktaki tahkim şartı bu nedenle de geçersizdir*” hükmü ile İstanbul Denizcilik İhtisas Mahkemesi kararını bozmuştur. Görüldüğü üzere kararda tahkim kaydının geçerliliği bakımından iki unsur incelenmiştir. Öncelikle sözleşmenin taraflardan birinin hak arama hürriyetinin kısıtlanmış olması nedeniyle bu kaydın geçersizliği kabul edilmiş, hükmün devamında ise aynı uyuşmazlık için hem tahkim hem de mahkemeye gitme yolunun kararlaştırılmış olmasının tahkim iradesinin mutlak olması ilkesine aykırı olması nedeniyle kaydın geçersizliğine karar vermiştir²⁰⁷. Sporun kendine özgü yapısı ve evrensel spor uygulamasına benzer uygulamaların benimsenmeye çalışılması göz önünde bulundurulduğunda spora ilişkin uyuşmazlıklarda asimetrik tahkim klotunun kabul edilebileceği söylenebilir. Nitekim işçi ile işveren ilişkisinde güçsüzün korunması ilkesi kapsamında söz konusu eşitliğin işçi lehine esnetildiği görülmektedir.

6.5 Karşılaştırmalı Hukukta Futbolcu ile Kulüp Arasındaki Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği

Spor Kulübü nezdinde bulunan bir kimsenin işçi statüsüne sahip olup olmadığının tespiti için bir tür kontrol testine tabi tutulması gerektiği İsviçre Hukukunda kabul edilmektedir. Bu test kapsamında işçinin bir işi kimin hesabına yapıp yapmadığı tespit edilmelidir. Öyle ki, spor kulübünde üstün yetkileri olsa dahi spor kulübü hesabına iş yapan yöneticiler de

²⁰⁷Yargıtay 11. HD, 3257 /1675, 15.02.2011. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

işçi konumundadır.²⁰⁸ Oyun kuralları ve dopinge ilişkin oyundaki rekabeti koruyan kuralların tarafların işçi olup olduğuna bakılmaksızın federasyon bünyesinde incelenmesi gerektiği İsviçre hukukunda benimsenmiştir. Ancak diğer uyuşmazlıklar bakımından; İsviçre iç hukukunda emredici kurallara karşı olarak, iş sözleşmesinde açıkça uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözülebileceğinin kararlaştırılmış olsa da İsviçre Usul Kanunu'nun 347. maddesi uyarınca tahkim anlaşması geçersiz olacaktır. Ancak sözleşmeden doğan ve emredici hukuk kurallarına ilişkin olmayan uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözülebileceği belirtilmiştir.²⁰⁹

Alman Hukukunda, tahkim anlaşmasının geçerli olarak kabul edilmesi için hukukumuzda benzer olarak yazılı tahkim şartının varlığı gerekmektedir. Tahkim anlaşmasının atıf yoluyla yapılabileceği yine hukukumuzda benzer olarak alman hukukunda da kabul edilmekteyse de Alman Federal Mahkemesi, spor uyuşmazlıklarında tarafların tahkim yoluna başvurulması için tarafların açık rızasını içeren tahkim anlaşmasının olması gerektiğini açıkça ifade etmiştir.²¹⁰ Söz konusu karar, Alman sürat patencisi Pechstein'in CAS önündeki davayı kaybetmesi üzerine yapılan tartışmalar üzerine verilmiştir.²¹¹ Alman usul hukuku incelendiğinde maddi meseleleri ilgilendiren hususlarda tahkime başvurulabileceği söylenebilir. Maddi meseleden anlaşılması gereken geniş yorumlanmalıdır. Yani her türlü parasal menfaatin söz konusu olduğu spor hukukuna özgü uyuşmazlık tahkim yoluyla çözüme kavuşturulabilir. Ancak iş hukukuyla ilgili anlaşmazlıkların, genel olarak hak ihlallerinin tespiti, sosyal hakların yerine getirilmesi gibi, tahkime elverişli olmadığı kabul edilmektedir.²¹² Almanya'da 2008 yılında elli Alman spor kuruluşu bir araya gelerek DIS-Sport'u kurmuştur. DIS-Sport dopinge ilişkin ihlalleri, spor müsabakalarında ortaya çıkan anlaşmazlıkları, transfer anlaşmazlıkları, lisans ve sponsorluk sözleşmesine ilişkin anlaşmazlıkları ve üyelik anlaşmazlıklarını karara bağlar.²¹³

²⁰⁸ Court of Appeal in Walker v CrystalPalace Football Club Ltd [1910] 1 K.B. 87.

²⁰⁹Andras Gurovitsand Victor Stancescu, Switzerland, The Sports LawReviews, Law Business Research Ltd. (Fourth Edition 2019) 218.

²¹⁰ Alman Federal Mahkemesi (BGH) – KZR6/15 numaralı, 07.06.2016 tarihli kararı.

²¹¹ Detaylı bilgi için bkz: “Is the Pechstein Saga Coming to an End? German Federal Court of Justice Ruling on Claudia Pechstein v International Skating Union” 2016(18)1; Business Law International.

²¹² Alexander Engelhard, Germany, The Sports Law Reviews Law Business Research Ltd., (Fourth Edition 2019) 95.

²¹³ Erişim için; DIS - German Sportschiedsgericht: www.dis-sportschiedsgericht.de

60/2003 sayılı İspanyol Tahkim Kanunu'nda taraflar arasında doğan veya doğacak uyuşmazlıkların çözümünde tahkim yolunu öngörmesi halinde uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözülebileceği kararlaştırılmıştır. Kanunun bu düzenlemesinden yola çıkılarak spor uyuşmazlıklarının tahkim yolu ile çözülebileceği kabul edilmektedir. Ad-hoc tahkimin yaygın olmadığı İspanya uygulamasında, doğrudan spor uyuşmazlıklarının tahkim yolu ile çözülebilmesi için İspanya Ulusal Olimpiyat Komitesi bünyesinde İspanya Spor Tahkim Mahkemesi kurulmuştur.²¹⁴ Yine aynı şekilde İtalya'da iş sözleşmesinden kaynaklanan ekonomik uyuşmazlıklar dahil olmak üzere oyun kuralları, doping, spor disiplini gibi konular tahkime konu edilebilmektedir. Ancak ekonomik uyuşmazlıkların tahkime konu edilebilmesi için 2 Mart 1981 yılında çıkarılan 91/1981 numaralı Kanunun 4. maddesi uyarınca yazılı tahkim anlaşmasının bulunması gereklidir.²¹⁵

Kıta Avrupa sisteminde genel olarak, spora ilişkin uyuşmazlıkların, özellikle sporun kendine özgü disiplin yapısı, oyun kuralları gibi konulardan doğması halinde münhasır tahkim yetkisini kabul etmiştir. Genel olarak kendi spor tahkim merkezlerini kuran ülkeler, sonucu ekonomik olan uyuşmazlıkların çözümünde de tahkim yargılamasını esas kabul etmiştir. Ancak bu durumun istisnası, işçinin haklarının korunması amacıyla düzenlenen emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla tahkim yolu ile çözülebilmesidir. Başka bir ifadeyle, tahkime konu edilen uyuşmazlık o ülkenin emredici hukuk kurallarına aykırı ise söz konusu tahkim anlaşması geçersiz kabul edilecektir. Aynı şekilde tahkim yargılaması sırasında ülke hukukuna aykırı karar verilmesi halinde kararın iptali söz konusu olabilecektir.

²¹⁴Jordi Lopez Batetand Yago Vazques Moraga, Spain, The Sports LawReviews, Law Business Research Ltd. (Fourth Edition 2019) 190.

²¹⁵Edoardo Revello, Marco Vittorio Tieghi, Antonio Roccaand Federico Venturi Ferriolo, Italy, The Sports Law Reviews Law Business Research Ltd. (Fourth Edition 2019) 125.

7. TAHKİM KAYDININ ZAMAN BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Uyuşmazlık konusunun kamu düzeninden olması halinde söz konusu uyuşmazlığın tahkime elverişli olmadığı görülmektedir. İş sözleşmelerinde kamu düzeni, sözleşme imzalanırken veya ifa edilirken işçinin ekonomik gelir elde etme kaygısı ile gerçek iradesinin yansıtılmadığı düşüncesi ile gözetilmektedir.²¹⁶ İşçi ile işveren arasındaki menfaat dengesinin özellikle iş ilişkisinin kurulması ve ilişki süresi boyunca olmadığı görüşü dikkate alındığında tahkim anlaşmasının yapılma tarihi anlaşmanın geçerliliği bakımından önem arz etmektedir. Sözleşmenin sona ermesi ile hizmet sözleşmelerinin esaslı unsurunu oluşturan bağlılık unsurunun ortadan kalkması menfaatler arası dengenin sağlanabileceği veya en azından tarafların iradesinin tahkim sözleşmesine yansıtılabileceği kabul edilmektedir.²¹⁷ Bu görüşün en temel dayanağı Anayasa Mahkemesi kararı ile İş Kanunu m.20’de yapılan değişikliktir. Anayasa Mahkemesi’nin 19/10/2005 tarihli ve E.:2003/66, K.:2005/72 sayılı Kararı ile İş Kanunu 20. maddesinde yer alan “toplu iş sözleşmesinde hüküm varsa” ifadesi kaldırılmıştır. İlgili hükümde “taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede özel hakeme götürülür.” ifadesi ise geçerliliğini sürdürmektedir. Bu düzenleme, işçi ile işveren arasında akdedilen sözleşmede bulunan tahkim kaydının geçersiz olacağı, ancak sözleşme sona erdikten sonra yapılacak tahkim anlaşmasının geçerli olacağı şeklinde yorumlanmaktadır. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi vermiş olduğu bir kararında²¹⁸, iş sözleşmesi sona erdikten 4

²¹⁶ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 20.09.2011 tarihli ve 2011/215 E., 2011/955 K. sayılı kararında “İş sözleşmesinin kurulması veya devamı sırasında yapılan özel hakem sözleşmesi, veya iş sözleşmesindeki hakem kaydı işçinin serbest iradesini yansıtmaması nedeniyle geçersiz olduğundan, uyuşmazlığın özel hakemce görülme olanağı bulunmamaktadır.” hükmüne yer vermiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi benzer şekilde 03.11.2008 tarihli ve 2008/5830 E., 2008/29774 K. sayılı kararında “Ekonomik açıdan zayıf olan işçinin sözleşme sırasında kararlaştırılan özel hakem anlaşmasını özgür iradesiyle imzaladığı kabul edilemez. Özel hakem anlaşması 21.07.2005 tarihinde yapılmış ve fesih 03.10.2007 tarihinde yapıldığına göre, verilen görevsizlik kararı ve özel hakem anlaşması geçersiz olduğundan...” hükmünü kurmuştur. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi E. 1734, K. 2495, T. 18.03.1996 tarihli kararında “... taraflardan birinin kendi şartlarını diğerine dikte etmesine yol açan bir sözleşme özgürlüğü; özgürlük olmaktan çıkıp bir ayrıcalık halini kazanır” demek sureti ile menfaati korunması gerekli olan tarafın haklarının kamu düzeni kapsamında korunması gerektiğini açıkça ifade etmiştir. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²¹⁷ Pekcanitez and Yeşilirmak, (n 160) 2633. Zeynep Şişli, “Bireysel İş Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözüm Yolları”, 2013(1) Tartışma, Bireysel İş Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları Sempozyumu, İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları, 99; Yücel (n 180) 286; Asiye Şahin Emir; İş Sözleşmesinde Yer Alan Tahkim (Özel Hakem) Şartının Geçerlilik Sorunu, 928.

²¹⁸ Yargıtay 22. HD, 12705/5291 23.03.2012.(Erişim adresi: www.kazanci.com.tr, Erişim tarihi: 16.06.2022).

gün sonra imzalanan ibraname başlıklı belgede yer alan sözleşmenin feshi ve işe iade istemi ile dava açılması halinde söz konusu uyuşmazlığın çözümü için özel hakeme başvurulması yönündeki tahkim şartını geçerli kabul ederek bu görüşü benimsemiştir. Tahkim şartı yer aldığı sözleşmenin geçerlilik şartlarından bağımsız olarak geçerlilik denetimine tabidir. Yani sözleşmenin sona ermesi itibari ile bir ay içerisinde yapılacak ibra sözleşmelerinin geçerli olmaması tahkim sözleşmesinin geçerliliğini etkilemeyecektir. Ancak ibra sözleşmesinin geçerliliğinin sözleşme devam ederken ve sona ermesinden itibaren bir ay içerisinde yapılamaması işçi iradesinin sözleşmenin sona ermesinden bir ay sonra orta çıkmasına dayandırılmaktadır. Tahkim anlaşmasının geçerliliği için de bir aylık sürenin beklenip beklenmeyeceği bu hususta tartışma yaratabilecek mahiyettedir. Yukarıda gösterilen yargıtay kararında sözleşmenin sona ermesinden dört gün sonra yapılan tahkim kaydı geçerli olarak kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararı incelendiğinde, İş Kanunu'nun 20. Maddesindeki “toplu iş sözleşmeleri” ifadesinin iptal nedeninin, toplu iş sözleşmesinin sendika üyesi tüm işçileri kapsayacak nitelikte olması buna bağlı olarak da tahkim kaydında taraf iradesinin bulunmaması olduğu görülmektedir. Bu kapsamda toplu iş sözleşmesi dışında kalan yani bireysel iş sözleşmelerinde yer alan tahkim kaydı başından itibaren geçerli olacaktır.²¹⁹

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıklar, futbolcunun sözleşmeden doğan alacak talepleri olabileceği gibi futbolcunun veya kulübün haksız feshinden kaynaklanan tazminat talebi de olabilir. Ancak bahsi geçen haksız fesihden kaynaklanan tazminat taleplerine İş Kanunu değil Türk Borçlar Kanunu uygulanacaktır. Türk Borçlar Kanunu'nda İş Kanunu'nda açıkça belirtildiği gibi tahkim yargılamasını öngören bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle her uyuşmazlıkta tarafların tahkim iradesinin mevcut olup olmadığı kendi içerisinde irdelenmelidir. Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere spor uyuşmazlıklarında tahkim yargılamasının öngörülmesi süregelen bir uygulamadır. Sporcuların ve Spor Kulüplerinin kısa süre içerisinde alanında uzman kimseler tarafından aralarında çıkan uyuşmazlığın çözümüne kavuşturmasında menfaati bulunmaktadır. Bu kapsamda yapılacak yargılama, kamu düzenine aykırılık teşkil

²¹⁹Nuri Çelik “İş Sözleşmesinde Kararlaştırılan Özel Hakem Anlaşmasının İradeyi Sakatlayan Bir Durumun Varlığı İspatlanmadıkça Geçerli Sayılması” (2007) 9 (Özel Sayı) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 17-30.

etmeyecektir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi içerisinde yer alan tahkim kaydı dile sözleşme sona erdikten sonra yapılacak tahkim anlaşması geçerli olarak kabul edilmelidir.

8. HİZMET AKİTLERİNDE TAHKİMİN ÖNEMİ

Tahkim yargılamasının tercih edilmesi için birçok avantaj söz konusudur. Tahkimin avantajları kısaca şu şekilde sayılabilir; hızlı olması, bağlayıcı olması, esnek olması, gizlilik esasının hakim olması, icra edilebilir kararların veriliyor olması.²²⁰ Öncelikli olarak Ülkemizde mahkemelerin iş yükü göz önünde bulundurulduğunda tahkimin en önemli ve ülkemizde yaygın olarak kabul edilmesinin nedeninin yargılama sürecinin hızı olması gösterilebilir. Tarafların hızlı olarak göreceği yargılama sürecini, uyuşmazlığın konusundaki uzman kişileri hakem seçerek çözüme kavuşturması, sürecin nerede ve hangi usul kuralları ile uygulanacağını belirleyebilmesi de tahkimin esneklik özelliğinden kaynaklanmaktadır. Tahkim yargılamasının hiç kuşkusuz en önemli özelliği, tahkim sonucunda hakemlerin vermiş oldukları kararların tıpkı geleneksel çözüm yolu gibi bağlayıcı ve icra edilebilir olmasıdır. Bu özelliği sayesinde hızlı bir şekilde sonuçlanan yargılama sürecinin icrası da hızlı sonuçlanmaktadır.

Türk yargılamasında uzun süredir spora ilişkin uyuşmazlıklar tahkim yolu ile giderilmektedir. Tahkim yargılamasının kamu düzenini ilgilendiren konularda elverişsiz olduğu yönünde kararlar ve görüşler bulunmasına rağmen ülkemizde uzun süredir uygulanan tahkim yargılamasının spor uyuşmazlıklarında işçi konumunda diyebileceğimiz tarafa büyük avantajlar sağlamaktadır. Öncelikle tahkimin en büyük dezavantajı olarak gösterilen masraf hususunu ele alacak olursak, tahkimin daha masraflı olduğu iddiası her zaman gerçeği yansıtmayacaktır. Devlet yargılamasının daha az masraflı olduğu ileri sürülmektedir. Ancak sporcunun veya kulüp çalışanının Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde tahkim yoluna başvurması halinde birinci derece tahkim yargılaması olan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na başvuru harcı olarak talebinin %3'ünü²²¹ öder iken devlet yargılamasında bu oran %6,831'dir.²²² Devlet yargılamasında dava açılırken talebin %6,831'in dörtte birinin alınıyor olması harcın o kadarla sınırlı kaldığı anlamına gelmemektedir. Dava neticesinde aleyhine hüküm tesis edilen taraf ayrıca

²²⁰ Detaylı bilgi için; LoukasMıstelis, Çeviren Bahar Ceyda Süral, 'Milletlerarası Tahkim: Kurumsal Yaklaşımlar ve Uygulamalar 2006' 2007 (70), Türkiye Barolar Birliği Dergisi 163,186.

²²¹ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı m.19'de düzenlenmiştir.

²²² Harçlar Kanunu (1) Sayılı Tarifede oranlar belirtilmiştir.

ödenmeyen harcı (yani kalan $\frac{3}{4}$ 'ü) ödeyecektir. Bu durumda devlet yargılaması daha masraflı olacaktır.

Tarafların uyuşmazlığı UÇK dışında kurumsal veya ad-hoc tahkime taşınması halinde ise yalnızca belirli bir meblağa kadar devlet mahkemeleri tahkim yargılamasından daha masrafsız olduğu kabul edilebilir niteliktedir. Ad-hoc tahkim masrafları için net bir tablo yapılamamakla birlikte belirli meblağın üzerindeki uyuşmazlıklarda kurumsal tahkimin seçilmesi yine işçi lehine olacaktır.²²³ Tahkim yargılamasında öngörülmeven sürekli ödemelerin olma ihtimali de daha az olacaktır. Devlet yargılamasında bilirkişi ücretlerinin bir hayli masraflı olmaya başlaması ve spor hukukunda uzman bilirkişilerin çok bulunmaması nedeniyle dosyanın birden çok kez bilirkişiye gitmesi de göz önünde bulundurulduğunda işçinin ödeyeceği ücretin harç ile sınırlı olmadığı görülmektedir. Oysaki spor uyuşmazlıklarının tahkim yargılamasında görülmesi halinde çoğunlukla dosya bilirkişiye gönderilmeden yani dosya üzerinden karar verilmektedir. Bu nedenle iş sözleşmenin sona ermesinden sonra alacağını talep etme hakkını kullanmak isteyen işçi uyuşmazlık konusu meblağa göre daha az masraflı yolu tercih edebilmelidir.

İkinci olarak iş ve sosyal güvenlik alanından uzman hakimlerden oluşan İş Mahkemelerinde “işçi lehine yorum” ilkesi gereğince uyuşmazlığı çözmek isteyen işçinin devlet mahkemesine başvurabilmesinin engellenmesinin dezavantaj olduğu²²⁴ görüşü mevcuttur. Bu hususta hakem belirleme hürriyetine²²⁵ sahip olan işçinin iş ve sosyal güvenlik alanında uzman hakem talep etme veya uzman olmayan hakemin reddini talep etme hakkının bulunması halinde tahkimin dezavantaj oluşturmayacağını düşünmekteyim. Zira “işçi lehine yorum” ilkesi yalnızca mahkeme içtihatlarında mevcut olan bir ilke olmayıp uyuşmazlığa uygulanacak İş Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerinin özünde yer almaktadır. Uyuşmazlığın tek hakem ile çözülmesinin kararlaştırılmış olması ve işçi ile işveren arasında hakemin seçilmesinde uzlaşma

²²³ İstanbul Tahkim Merkezi kurumsal tahkim merkezleri arasında en az masrafı gerektiren tahkim merkezidir. Tarafların uyuşmazlığı tek hakem ile çözümlenmeyi kararlaştırması halinde 100.000,00-TL ve üzerindeki davalarda ISTAC, devlet mahkemelerinden daha az masraflı olmaktadır.

²²⁴ Yücel (n 180) 282.

²²⁵ Bu hususta her ne kadar Türkiye Futbol Federasyonu bünyesindeki tahkim kurullarının mevcut olması nedeni ile hakem belirleme özgürlüğünün mevcut olmadığı savunulsa dahi hakem olma şartının spor hukuku alanında çalışan ve beş yıllık kıdemli hukukçu olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durum devlet mahkemesi yerine tahkimi seçen sporcu aleyhine bir durum yaratmayacaktır.

sağlanamamış olmasında dahi konusunda uzman bir hakemin atanacak olması beklenmektedir. Bu husus kurumsal tahkim merkezlerinde divan kurulu üyelerinin araştırmasıyla sağlanırken ad-hoc tahkimde devlet mahkemesine başvurularak uyuşmazlığın çözümünde görevli hakemin belirlenmesi istenmektedir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, alacağına hızlı bir şekilde kavuşmak isteyen sporcunun tahkim yoluna başvurabilmesi sporcuya avantaj sağladığı yadsınamaz bir gerçektir. Nitekim ihtiyari yargı yolu olan tahkimin en büyük avantajlarından biri uyuşmazlıkları hızlı bir şekilde çözmesidir. Tahkim yargılamasının menfaati korunan tüketici veya işçilerin dahil olduğu uyuşmazlıklarda uygulanmasının temel nedeni iş mahkemelerinin iş yükünü azaltmak olduğu belirtilmiştir. Günümüzde iş mahkemelerinin iş yoğunluğu nedeniyle uyuşmazlıkların üç yıla kadar sürdüğü görülmektedir. Yargı yolunun istinaf ve temyiz yolu olarak devam etmesi nedeniyle bu süreç daha da uzun hale gelmektedir.

Zayıf konumda olan sporcu veya spor kulübü çalışanının uyuşmazlığı tahkim yolu ile çözmek istemesi halinde tahkim kaydının işçi aleyhine değil aksine yararına olduğu sabittir. Spor faaliyetlerini devam ettirmek isteyen spor kulüplerinin de yargılamanın hızlı bir şekilde sona ermesinde yararı bulunmaktadır. Nitekim değişen ekonomik koşullar içerisinde borç ve alacak dengesinin sağlanması, Kulüplerin gelir dengesine uygun olarak gelecek sezon transfer yapabilmesi için yargılamanın hızlı olması kulüp yararına olacaktır. Yine aynı şekilde masrafların dava neticesinde aleyhine hüküm tesis edilen tarafa yükleneceği gözetildiğinde devlet yargılamasından daha az masraflı tahkim yolunun tercih edilmesi dava neticesinde kulüplere de fayda sağlayacaktır. Görüldüğü üzere tahkim hem işçi hem de işveren açısından avantajlı bir yargılamadır.

Yargıtay kararlarında kabul edilen tahkim anlaşmasının yalnızca iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra yapılabilir olduğu yönündeki kabuller, uygulamada tahkim yolunun elverişliliğini ortadan kaldıracaktır.²²⁶ Nitekim alacağına hızlı bir şekilde kavuşmak isteyen işçinin karşısında süreci uzatmak isteyen işverenlerin olması mümkün olacaktır. Kendisi için avantajlı olduğunu düşünerek sözleşmenin başında ve ifası sırasında tahkim

²²⁶ Buğra Aydın, "Bireysel İş Uyuşmazlıkları ve Tahkim" (2016) 21 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 839, 852.

anlaşması yapan işçinin bu taraf iradesinin yok sayılması özel hukuk ilişkisine zarar verilecektir. Bu nedenle sporcu ile spor kuruluşları arasında yapılan hizmet sözleşmeleri neticesinde tahkim yoluna başvurulabilmesinin yaygınlaştırılması, spor uyuşmazlıklarının tahkimde görülmesinin kamu düzenine aykırılık oluşturmayacağı yönünde içtihat oluşması gerekmektedir.

9. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'da açıkça ortaya konulduğu gibi, Türkiye Futbol Federasyonunun kurulmasının amacı, öncelikle futbol faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası kurallara uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Kuralsız gerçekleştirilen futbol faaliyetinin toplumsal yaşam ve kamu düzeni açısından sorunlara yol açacağı kuşkusuzdur. Ortaya çıkması olası sorunların önlenmesi amacıyla futbol faaliyetlerinin, belli kurallarla disiplin altına alınması gerekmektedir. Bu kapsamda Türkiye Futbol Federasyonu, futbol faaliyetlerinin disiplin içerisinde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli teşkilatlanmayı gerçekleştirmek, Türkiye futbolunu temsil etmek amacıyla kurulan bir tüzel kişiliktir.²²⁷

9.1 Türkiye Futbol Federasyonu Tarihsel Gelişimi

Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında Şehzadebaşı'ndaki Letafet Apartmanı salonunda yapılan toplantıda “*Futbol Heyet-i Müttehidesi*” adıyla Türkiye’de futbol faaliyetlerini yürütmek, futbolun gelişmesini ve yurt genelinde yayılmasını sağlamak, bu konularda her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak amacıyla kurulmuştur²²⁸. Kurulmasını takiben Türkiye, 21 Mayıs 1923 tarihinde futbolun uluslararası federasyonu olan FIFA'nın 26. üyesi olmuştur.²²⁹ 1925 yılında Futbol Heyet-i Müttehidesi adı, Türkiye Futbol Federasyonu olarak değiştirilmiştir.²³⁰ Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olarak futbol faaliyetlerini yürüten TFF, FIFA üyeliğinin gerektirdiği özerkliğin sağlanabilmesi için kanuni örgütlenme sürecine dahil olmuştur.

TFF'nin kanunla örgütlenme süreci ilk olarak 3461 sayılı kanunla, 1988 yılında başlamıştır. Zira 1988 yılına kadar futbolun gelişmesi için özerkleşmenin gerekliliği sıklıkla tartışılmıştır. En nihayetinde 3461 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat

²²⁷Nadi Günal and Erkan Küçükgüngör “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı” 1998(3), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1035, 1065.

²²⁸ Türkiye Futbol Federasyonu tarihçesi için bkz : www.tff.org

²²⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. (Çevirimiçi) <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=294>

²³⁰ Türkiye Futbol Federasyonu, Türk Futbol Tarihi, Cilt I-II, 1992, s.22.

ve Görevleri Hakkındaki Kanun" ²³¹ ile TFF, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir spor örgütü olmaktan çıkarılarak ayrı bir spor örgütü durumuna getirilmiştir. Bu kanun ile TFF, profesyonel futbol etkinliklerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve özel hukuk hükümlerine bağlı ve tüzelkişiliğe sahip bir spor örgütü olarak tanımlanmıştır.

3461 sayılı Kanun'un yenilikler, kamuoyuna "Futbolun özerkleştirilmesi" olarak takdim edilmiştir.²³² Ancak Kanun düzenlemesi TFF'nin bağlı olduğu FIFA tarafından TFF'nin özerk kabul edilmesi için yeterli olmamıştır. Zira Kanun uyarınca sadece profesyonel futbolun TFF yönetimine bağlı olması amatör futbolun hala Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kapsamında olması özerklik kavramı ile uyumsuzdur. Bu dönemde amatör ve profesyonel futbolun farklı yönetimlere dahil olması Türk Futbolunun gelişmesi noktasında bir engel olarak görülmüştür. 3461 sayılı Kanunda TFF'nin özerk olduğunun belirtilmemesi özerklik kapsamında eleştirilerin doğmasına sebebiyet vermiştir. Tartışmaların temelinde kanunda belirtilen "özel hukuka tabi" olmanın özerklik olarak değerlendirilemeyeceği görüşü yer almaktadır.²³³

3461 sayılı kanunda yapılan eleştirilerin giderilmesi için 3813 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun"²³⁴ düzenlenmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bu dönemde Türk Futbolunun özerkliğinin kazanması için büyük adımların atıldığı söylenebilir. Nitekim amatör futbolun da TFF yönetimine devredildiği, 3813 Sayılı Kanun'un 1. maddesinde TFF'nin "özerk" olduğu açıkça düzenlenmiştir. 3813 Sayılı Kanun'daki en önemli gelişmelerden bir diğeri de kulüplerin futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı yayın ve reklam konularında, ticari ve mali haklarının düzenlenmesidir. Kanun uyarınca futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı eser yayınları ile her türlü reklam konusunda ticarî ve malî hakları düzenlemek ve denetlemek Yönetim

²³¹ 07.06.1988 gün ve 19835 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

²³² Taner Ayanoglu "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği" 2008 (4), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 43,47.

²³³ İlhan Özay, Futbolda Özelleştirme, İHİD Sayı1-3, Yıl 11, 1990, 31-37; Berk Kahraman, 'Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk İdare Teşkilatı İçindeki Yeri', 2006(2), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, s.3-4.

²³⁴ 3813 Sayılı kanun teklifi T.B.M.M. Genel Kurulunda görüşüldükten sonra 17.06.1992 tarihinde kabul edilmiş, 3 Temmuz 1992 tarih 21273 sayılı Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Erişim: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21273.pdf>

Kurulunun görevleri arasında düzenlenmiştir.²³⁵ İlgili düzenleme TFF'nin mali özerkliğinin sağlanmasında büyük bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Mali özerklik, 3461 sayılı kanunu mülga eden 5894 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun"²³⁶ uyarınca sağlanmıştır. Kanununun 10. maddesi'nde "TFF'nin mali durumu ve kâr zarar hesapları yıllık dönemler halinde spor sektöründe uluslararası denetim tecrübesi bulunan bağımsız bir denetim kuruluşu tarafından denetlenir." denilmek suretiyle mali denetim devletin kontrolünden tamamen çıkarılmıştır. Bu düzenlemenin temelinde FIFA'nın ulusal federasyonlara, federasyonların hukuk kurallarına uygun olmak koşuluyla ve FIFA talimatlarına uyulması amacıyla vermiş olduğu tavsiyeler bulunmaktadır. FIFA'nın TFF'ye vermiş olduğu tavsiye de futbol yönetiminin tamamen özerk olmasının koşulunun siyasi erkin denetiminden tamamen arındırılması olduğu yönündedir.²³⁷

9.2 Türkiye Futbol Federasyonu Özerklik Kavramı

Sporun sürekli gelişmesi ve eğlence sektöründen büyük bir ekonomik pazara dönüşmesi nedeniyle TFF'nin kanunlaşma sürecinde kanunlarda sürekli değişiklik yapılmıştır.²³⁸ Yapılan değişikliklerin temeli yukarıda defalarca belirtildiği üzere FIFA talimatlarına uyumlu olmak amacıyla yapılmıştır. FIFA tavsiyelerine uygun olarak devlet erkinden bağımsızlaşma süreci uzun yıllar boyunca devam etmiştir. Örneğin, Federasyon Başkanının seçilme süreci özerkleşme kapsamında değişikliğe uğrayan hususlardan biridir. 3461 sayılı Kanun döneminde genel kurulun seçtiği üç adaydan birinin Başbakan tarafından Federasyon başkanı olarak seçileceği düzenlenmiş, 3813 sayılı Kanun ile Başkan ve başkanvekilleri, Genel Kurula katılan üyelerin oy çoğunluğu ile seçileceği belirtilerek bağımsızlaşma adımları atılmıştır. Ancak 3813 sayılı Kanun uyarınca başkanın ölümü veya istifası halinde, üç ay içinde tekrar seçim yapılması şartıyla, spordan

²³⁵ 3813 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinde detaylı olarak belirtimiştir.

²³⁶ 5894 Sayılı kanun teklifi T.B.M.M. Genel Kurulunda görüşüldükten sonra 05.05.2009 tarihinde kabul edilmiş, 16 Mayıs 2009 tarih 27230 sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Erişim: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/05/20090516-2.htm>

²³⁷Özelçi, 162 (n 1).

²³⁸ 3813 Sayılı Kanun döneminde 2000 yılında 4563 sayılı Kanun R.G., T. 20.04.2000; sy.24026; 2004 yılında 5175 sayılı Kanun, RG T.10.10.2004; sy.25488; 5340 sayılı Kanun R.G. T.05.05.2005; sy.25806; 5719 sayılı Kanun R.G. T. 04.12.2007; st.26720 değişiklikleri yapılmıştır.

sorumlu Devlet Bakanı tarafından başkan vekillerinden birisi seçime kadar Başkan olarak atacağı belirtilerek özerkleşmenin tam olarak sağlanamamıştır. Günümüzde ise seçimler Kanunda değil Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü uyarınca düzenlenmiş, devlet erkinden tamamen uzaklaştırılmıştır. Peki yapılan tüm değişiklikler neticesinde TFF'nin özerk olduğu hiç kuşkusuz söylenebilir mi? Bu hususta hala tartışmalara neden olan özerklik kavramının irdelenmesi gerekir.

1992 yılından itibaren TFF'nin özerk olduğu kanun hükmü altına alınmıştır. Ancak kanunda federasyonun özerk olduğunun belirtilmesi federasyonun özerk olması için yeterli değildir. Öncelikle özerklik kavramından anlaşılması gereken, başka bir kişi ya da durumdan bağımsız karar verme, kendi kendini yönetebilme yetisidir. Bu tanımdan yola çıkarak özerk federasyonlar, organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlar olarak tanımlanabilir. Yani özerk bir federasyondan bahsedilebilmesi için federasyonların kendi kararlarını alabilmesi, kararlarını kendilerinin, zedeleyici denetim olmaksızın, uygulayabilmeleri ve çıkacak uyuşmazlıkları kendisinin çözümleyebilmesini sağlayacak şekilde düzenleme yapılması gereklidir.²³⁹

9.3 Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Niteliğın İrdelenmesi

5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Kanunu'nun amaç kısmında yer alan düzenleme uyarınca; her türlü futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilâtlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilât, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek TFF'nin amacı olarak belirlenmiştir.

TFF'nin tarihsel gelişiminde de belirtildiği üzere ilk yasalasma sürecinden itibaren TFF özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilik olarak tanımlanmıştır. Kanunda TFF'nin açıkça

²³⁹ 2008 Yılı Spor Şurası Spor Hukuku ile İlgili Ön Komisyon Raporunda detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

tüzel kişiliğin niteliğini belirtmemesi birtakım tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmalar, TFF'nin özel kanuna tabi kılınması ile idari telışkatlanmadan ayrıldığı görüşünün ortaya çıkması ile başlamış, Yargıtay ve Danıştay nezdinde çelişkili kararlar verilmiştir. Halen TFF'nin hukuki niteliğinin ne olduğu hususunda görüş birliğine varılamamıştır.

Bilindiği üzere tüzel kişilik, tabi oldukları hukuk düzenine göre kamu tüzel kişiliği ve özel hukuk tüzel kişiliği olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. TFF'nin tüzel kişiliğinin irdelenmesi, TFF bünyesindeki kurulların verdiği kararların tespiti açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle TFF'nin hukuki niteliğinin doğru bir şekilde saptanması amacıyla öncelikli olarak tabi olduğu hukuk sistemi bakımından tüzel kişiler arasındaki farklar irdelenmelidir. Tüzel kişiliğın irdelenmesinin ardından yargı kararları ışığında desteklediğim görüş üzerinde durulacaktır.

9.3.1 Özel hukuka tabi tüzel kişilik ve kamu tüzel kişiliği arasındaki farklar

Tüzel kişiler, ortak bir gayenin devamlı bir surette gerçekleştirilmesi amacıyla örgütlenmiş bulunan kişi ya da mal topluluklar olarak tanımlanabilir.²⁴⁰ Kendi içerisinde tabi oldukları hukuk sistemine göre tüzel kişiler, özel hukuk tüzel kişisi ve kamu tüzel kişisi olarak ikiye ayrılmaktadır. Özel hukuk tüzel kişileri, genel itibariyle özel hukuk kuralları çerçevesinde bir hukuki işleme kurulmuş olan ve bu kurallar çerçevesinde faaliyet gösteren tüzel kişiler tanımlanmaktadır.²⁴¹ Özel hukuk tüzel kişilerinin kurulmalarında sınırlı sayı ilkesi geçerlidir. Başka bir ifadeyle özel hukuk tüzel kişileri yalnızca kendilerini kuran gerçek kişilerin serbest iradeleriyle kanunun öngördüğü şekilde kurulabilirler. O halde geçerli bir özel hukuk tüzel kişisinden bahsedilebilmesi için ilgili özel hukuk kurallarınca tüzel kişilik kurulmasının öngörülebilir olması, gerçek

²⁴⁰ Ramazan Çağlayan "Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kıstasları" 2016(7), Uyuşmazlık Çözüm Mahkemesi Dergisi, 373,398.

²⁴¹ Kemal Oğuzman and Özer Seliçi, *Kişiler Hukuku Dersleri* (20th edn, Filiz 2021) 180; B Köprülü, *Medeni Hukukta Tüzel Kişiler* (Fakülteler Matbaası, 1967) 2; A Egger, Çevirmen Volf Çernis, İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, *Kişinin Hukuku-İkinci Kısım Tüzel Kişiler* (Adalet Bakanlığı 1948); Hü Hatemi, *Medeni Hukuk Tüzel Kişileri* (Sulhi Garan Matbaası 1979) 35.

kişi iradesinin tüzel kişi kurma amacına yönelmesi ve bu iradenin yasal geçerlilik koşullarına uygun olarak yapılması gereklidir.²⁴²

Kamu tüzel kişileri ise devlet tarafından kanunla veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak idare tarafından kurulan, kamu yararının gerçekleşmesi için çalışan, kamu gücü ve ayrıcalıklarına sahip olması dolayısıyla özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinden üstün konumda olan tüzel kişiler tanımlanmaktadır.²⁴³ Yani kamu tüzel kişisinden bahsedilebilmesi için öncelikli olarak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle veyahut kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulması gerekir.²⁴⁴ Bu şarta ek olarak kamu tüzel kişisi, kamu gücü ayrıcalık ve yükümlülükleri ile donatılmış olmalıdır. Yani özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinden üstün olmalıdır.

Yapılan tanımlar ışığında özel hukuk tüzel kişisi ile kamu tüzel kişisi arasındaki farklar şu şekilde sıralanabilir²⁴⁵;

Özel hukuk tüzel kişileri gerçek kişilerin iradesi ile kurulabilir iken, kamu tüzel kişileri kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle veyahut kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulabilir. Aynı şekilde sona erme şekilleri de özel hukuk tüzel kişilerinin iradeye tabiyken kamu tüzel kişilerinin kanun veya cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yani idari bir işlem ile sona erdirilebilir.²⁴⁶

Kamu tüzel kişileri, özel hukuk tüzel kişilerine kıyasla üstün konumdadır. Bu üstünlük kamu tüzel kişilerinin kamu gücü ayrıcalığına sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

²⁴²Serkan Açar, ‘Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi’ 2006(65), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 283.

²⁴³Oğuzman and Seliçi, (n 236) 185 vd., Ergun Özsunay, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*,(İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1982) 33.

²⁴⁴ Anayasa m.123 düzenlemesi aynen şu şekildedir; İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.

²⁴⁵ K Gözler, “Kamu Tüzel Kişiliği Ne İşe Yarar? K. Begüm İsbir’in Kamu Tüzel Kişiliği İsimli Doktora Tezinin Düşündürdükleri”, Ed. Burak Öztürk in Prof. Dr. Metin Günday Armağanı (1st edn, Ankara Atılım Üniversitesi Yayınları 2000) 477, 483.

²⁴⁶ Nitekim İdare Hukukundaki hakim ilkelerden biri olan “yetki ve yöntemde koşutluk-parallelizm” ilkesi gereğince bir kararın ortadan kaldırılması, işlemin yapılışında izlenen yöntem kurallarına uyularak gerçekleştirilir. T Akgüner, *İdare Hukuku* (9th edn, Der 2020) 900.

Ayrıcalıklı yetkiye sahip olması nedeniyle kamu tüzel kişileri icrai nitelikte karar alarak bu kararların uygulanması için harekete geçebilirler. Kamu tüzel kişilerinin kamu yararını gerçekleştirmek gibi bir amacı vardır. Oysaki, özel hukuk tüzel kişileri, gelir elde etme ve paylaşma amacı gütmeye saikiyle veya iktisadi anlamda kazanç amacı gütmeyen belirli bir amacı gerçekleştirme amacıyla kurulabilir.

9.3.2 Türkiye Futbol Federasyonunun hukuki niteliği

Günümüzde halen TFF'nin tüzel kişiliğinin ne olduğu yönünde görüş birliği bulunmamaktadır. Genel olarak TFF'nin özel hukuk tüzel kişisi olduğu yönündeki görüşler, TFF'nin GSGM'den ayrılmasıyla birlikte tüzel kişiliğinin değiştiğini savunmaktadır. Gerçekten de, TFF'nin özel hukuka tabi kılınması TFF'nin idari teşkilattan ayrıldığı yönünde görüşlerin doğmasına sebebiyet vermiştir. Öyleki, Danıştay'ın, Türkiye Futbol Federasyonu'nun kanunlaşma süreci ile idari teşkilatlanmanın dışında kaldığı yönünde "... 3461 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle, Türkiye Futbol Federasyonu'nun genel idarenin dışında yer alan bir özel hukuk tüzel kişiliğine dönüştüğü ... anlaşılmaktadır." ²⁴⁷ şeklinde hüküm kurmuştur.

Yine aynı şekilde Danıştay 10. Dairesi, bir kararında TFF'nin kamu niteliği taşımadığını açıkça "... 6. İdare Mahkemesi'nce, (...) Yasanın bu kuralları karşısında Türkiye Futbol Federasyonu'nun genel idarenin dışında kalan ve kamu kurumu niteliği taşımayan bir özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle idari işlem niteliği bulunmayan 1996-1997 sezonu Yayın Talimatına ..." ²⁴⁸ olarak ifade etmiştir.

Danıştay benzer bir kararında²⁴⁹ 3461 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle yani TFF'nin GSGM'den ayrılmasıyla özel hukuk tüzel kişiliğe dönüşmüş olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Yargıtay²⁵⁰ ise Federasyonun özel hukuk hükümlerine bağlı olduğu gerekçesiyle federasyonun kanunla kurulan bir dernek statüsünde olduğu yönünde karar vermiştir.

²⁴⁷ Danıştay 10. Dairesi, 2924/547, 20.02.1991. (www.kazancı.com.tr)

²⁴⁸ Danıştay 10. Dairesi, 972/2081, 27.5.1997. (www.kazancı.com.tr)

²⁴⁹ Danıştay 10. Dairesi, 2924/547, 20.02.1991. (www.kazancı.com.tr)

²⁵⁰ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 04.07.1995 tarihli kararı. Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi'nin 04.07.1995 tarihli kararı için bkz. Seyfullah Edis, Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Hasan Petek, Durmuş Tezcan, "Yenilik

Ancak bu yönündeki görüşlere katılmak da mümkün değildir. Nitekim yukarıda detaylı olarak belirtildiği üzere Türk Hukukunda özel hukuk tüzel kişilerinin kurulmasında sınırlı sayı ilkesi geçerlidir.²⁵¹ Türkiye Futbol Federasyonu kanunda öngörülen şekillerde kurulan bir tüzel kişilik değildir. Kanun'da TFF'nin özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliği olması özel hukuk tüzel kişisi olarak değerlendirilmemelidir. Zira bu kavramlar birbirinden tamamen farklı olduğu gibi TFF bünyesindeki kurulların vereceği kararların niteliği de bu kavramın nitelendirilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir. Danıştay'ın özel hukuk hükümlerine tabi olmanın federasyonun idare olma özelliğini ortadan kaldırmayacağını aşağıda ifade edilen hüküm ile belirtilmiştir;

3461 sayılı yasanın 1.maddesinde, Türkiye Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine tabi olduğunun hükmüne bağlanmış olmasının salt bu nedenle federasyonca veya federasyon bünyesinde yer alan kurullarca tesis edilen işlemlerin idari işlem olması niteliğini ortadan kaldırmayacağı da açık bulunmaktadır.²⁵²

TFF'nin kanunla kurulması, tüm gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması²⁵³, disiplin cezası verilebilmesi²⁵⁴ gibi birtakım kamu gücü ayrıcalıkları ile donatılmış olması TFF'in kamu tüzel kişisi olduğunu göstermektedir. Nitekim Ayrıca TFF'nin özerk olması da onun kamu tüzel kişisi olduğunu gösterir. Çünkü "özerklik" niteliğinin bir özel hukuk kişisi için bir anlamı yoktur.²⁵⁵ Yargıtay²⁵⁶, sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğunu ve spor faaliyetlerinin niteliklerinden doğan sebeplerle Devletin spor yönetimine ilişkin yetkilerini özerklik yoluyla devrettiğini, ilgili spora dair kamu hizmeti yürüten tüzel kişi olan ve

Doğurucu İşlemden Rücu Etmek Mümkün mü?", 2004, Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce'ye Armağan, DEÜ Yayınları, 29-44.

²⁵¹Özel hukuk tüzel kişilerinin türleri konusunda bakınız. Ertaş ve Petek (n 4) 98 ;Konumuzun dışında kalmakla beraber bir değerlendirme niteliğinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun (TFF) özel hukuk tüzel kişisi olarak özel statüde (dernek benzeri) bir yapıda olduğunun ifade edildiğini belirtmek gerekir: "TFF kural olarak, dernek şeklinde faaliyet gösteren kulüplerin üzerinde yer alan, özel hukuk hükümlerine tâbi, Kanunla kurulan özel statüde (dernek benzeri) bir üst yapılanmadır". Bkz. Hasan Petek and Evrim Erişir, "Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukukî Niteliği", 2008 (3) 19, Terazı Aylık Hukuk Dergisi, 205.

²⁵² Danıştay 10.Dairesi, E.1991/1149, K.1911/2286 numaralı ve 17.06.1991 tarihli kararı. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁵³ 5794 Sayılı Kanun m.15'te açıkça düzenlenmiştir.

²⁵⁴(5894 Sayılı Kanun m.11'te açıkça düzenlenmiştir.

²⁵⁵Kemal Gözler and Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku*, (Cilt I, 23th edn, Ekin 2021) 213-214

²⁵⁶ YCGK, 592/512, 27.06.2019. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

Federasyonların özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, kurumun ve yürüttüğü faaliyetin kamusal niteliğini ortadan kaldırmayacağını bazı kararlarında açık bir şekilde belirtmektedir.

İlgili Yargıtay kararında; federasyonun dayanağını kanundan alması, karar ve işlemlerinin denetiminin Spor Genel Müdürlüğü (SGM) bünyesindeki Tahkim Kurulu tarafından yapılması, Devlet tarafından federasyonlara mali yardım yapılması, yapılan yardımların amaca uygun harcanıp harcanmadığının denetiminin Genel Müdürlükçe gerçekleştirilmesi, faaliyet alanlarının kamu hizmeti niteliğindeki spora ve bu husustaki faaliyetlerin eksiksiz yürütülmesine ilişkin olması gibi gerekçelerden hareket ederek bağımsız federasyonların kamu tüzelkişisi olduklarının kabul edilmesi gerektiği yönündeki görüşünü hükme esas kılmıştır.²⁵⁷

Yakın zamanlı Danıştay kararında TFF'nin kamu tüzel kişisi olduğu yönünde karar verilmiştir. İlgili kararın aşağıdaki hükmü haizdir.

*Kanunda TFF'nin özel hukuk hükümlerine tâbi olduğunun belirtilmesi onu özel hukuk tüzel kişisi hâline getirmez. Kanunla bir kamu kurumunun bazı faaliyetleri özel hukuka tâbi kılınabilir. Ancak bir kurumun bazı faaliyetlerinin özel hukuka tâbi kılınması o kurumu kamu kurumu olmaktan çıkarmaz. TFF bir kamu tüzel kişisidir ve yürüttüğü faaliyet itibarıyla da hizmet yerinden yönetim kuruluşu, yani bir kamu kurumudur.*²⁵⁸

TFF görevleri ve yetkileri yönünden incelendiğinde de; haklarını, sorumluluklarını ve borçlarını doğrudan etkileyen tek taraflı, idari ve icrai nitelikte işlemler yapabilmesi, işlemlerini kamu gücünü kullanarak yerine getirmesi, ayrıca futbol seyircileri bakımından kamu düzenini doğrudan ilgilendiren konularda kararlar alması ve kararlarla ilgili yaptırımları belirleme yetkisinin bulunması, bu kuruluşun bir kamu kurumu olduğunu göstermektedir.²⁵⁹

²⁵⁷ YCGK, 592/512, 27.06.2019. "...atletizm sporcusu olan katılan hakkında sanığın başvurusu üzerine, Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğunun ve adı geçen Federasyonun da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığı kabulü gerekmektedir..." (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁵⁸ Danıştay 13. Dairesi, 2626 /2652, 06.07.2021. (www.lexpera.com)

²⁵⁹ Rekabet Kurulu, 15-29/430-125, 09.07.2015.

9.4 Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların Hukuki Niteliği

Yukarıda detaylı olarak belirtilmiş olduğu üzere Türkiye Futbol Federasyonu'nun tüzel kişiliğinin kamu tüzel kişiliği olduğu kabul edilmektedir. Peki Türkiye Futbol Federasyonu'nun kamu tüzel kişiliğine sahip olması TFF bünyesindeki kurulların vermiş olduğu kararların idari nitelikte olduğunu gösterir mi? Türkiye Futbol Federasyonu'nun 3461 sayılı Kanun sonrası döneme kadar yani GSGM'den ayrılmadan önce kamu tüzel kişisi olduğu tartışmasız olarak kabul edildiği dönemde verilen kararlar idari karar olarak değerlendirilmiştir. Öyle ki, futbolcuya gösterilen sarı kartın aynı anda tebliğ edilerek uygulanan bir idari işlem olduğu, TFF nezdinde çıkarılan statü ve talimatların idare içerisinde düzenleyici işlem olarak değerlendirildiği Danıştay kararları bulunmaktadır.

TFF nezdinde verilen kararların niteliğinin tespiti için öncelikli olarak TFF Tahkim Kurulu'nun yetkisi irdelenmelidir. 5894 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu TFF'nin en üst hukuk kuruludur ve TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai karar organıdır. Bir kamu tüzel kişisi olan TFF'nin bünyesinde kurulan Tahkim Kurulunun TFF statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklarla ilgili vermiş olduğu kararların, yine kendi bünyesinde kamusal niteliğinden kaynaklanan kamu gücünü kullanılarak yerine getirilmesi bu kararların idari nitelikte kararlar olduğu izlenimi yaratabilir.

Öte yandan verilen karar aynı zamanda tahkim kararıdır. Tahkim yargılaması kural olarak hakem veya hakem kurulunun nihai kararını vermesi ile sona erer. Hakem kararları ise mahkeme hükümleri gibi yargısal nitelikte olan kararlardır.²⁶⁰ 5894 sayılı Kanun'da TFF'nin özel hukuk hükümlerine tabii olduğu vurgulanmıştır. Bu kapsamda verilen kararların HMK kapsamında hakem kararı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öyle ki, HMK

²⁶⁰HMK'nın m.440 gerekçesinde tahkim yargılaması sonucunda verilen hakem kararı, icra edilebilir bir karar olduğu açıkça belirtilmiştir. Öğretide, hakem kararlarının, ilâm kavramı içinde yer alıp almadığıyla ilgili iki görüş bulunmaktadır. Birinci görüş, hakem kararlarını ilâm kavramı içinde değerlendirirken Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz ve Sema Taşpınar Ayvaz, *İcra ve İflâs Hukuku* (7th edn, Yetkin 2021) 376; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı* (8th edn, On İki Levha 2021) 265; Süha Tanrıver, *İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi* (1st edn, Yetkin 1996) 44; ikinci görüş, hakem kararlarının, mahkemelerin nihaî kararlarına eş olmadığını ifade etmektedir Mustafa Serdar Özbek, "Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlâmlı İcrada İcranın Ertelenmesi", 2018 (1), Türkiye Noterler Birliği Dergisi, 9, 67.

kapsamında verilen hakem kararları, mahkemeden icra edilebilirlik şerhi alınmasına gerek olmaksızın²⁶¹, Türkiye’de verildikleri anda icra edilebilir niteliktedir²⁶². HMK’nın439. maddesinin 4. fıkrasında hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmayaacağı belirtilerek hakem kararlarının mahkeme tarafından verilen ilamla aynı icra gücüne sahip olduğu açıkça belirtilmiştir.²⁶³ Zira mahkeme ilamlarında da asıl olan mahkeme kararının kesinleşmesi beklenmeksizin icra yoluna başvuralabilmesidir.

Hakem kararlarının hukuki niteliğinin ilam hükmünde olduğu hususu tartışmasız kabul edilmektedir. Ancak Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların hukuki niteliği hususunda halen tartışmalar mevcuttur. Kararların hukuki niteliği irdelenirken TFF Tahkim Kurulu’nun vermiş olduğu kararların, hakem kurulu kararı olması nedeniyle doğrudan ilam niteliğinde olduğu anlamına gelmediği göz önünde bulundurulmalıdır. Bilindiği üzere TFF Tahkim Kurulu, TFF’nin en üst hukuk kuruludur. Yani TFF bünyesindeki diğer tüm kurulların vermiş olduğu kararlar nihai olarak TFF tarafından karara bağlanacaktır. Bu doğrultuda TFF Tahkim Kurulu’nun vermiş olduğu tüm kararlar aynı nitelikte midir sorusunun cevabı irdelenmelidir.

9.4.1 Disiplin ve yönetime ilişkin kararların hukuki niteliği

Yukarıda detaylı olarak açıkladığımız üzere²⁶⁴ Tahkim Kurulu, TFF bünyesindeki Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri ve diğer yetkililer hakkında Yönetim Kurulu tarafından

²⁶¹N Ekşi. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim* (6100 sayılı HMK md. 407-444) (1st edn, Beta 2013) 197-198; Sema Taşpınar Ayvaz, “Hakem Kararlarına Karşı Kanun Yolları Konusunda HMK Hükümlerinin Uygulanması”, *İç Tahkim ve Uygulamaları XLII. Çözüm Arama Konferansı Ankara 2013*, 47, 50; Seyhan Selçuk, ‘Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası’ 2019(1)140, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 115, 119.

²⁶²Hakem kararlarının kesinleşmesine gerek olmaksızın icra edilebilmesi HMK ile gelen bir yeniliktir. Zira Mülga HUMK m. 536’ya göre, hakem kararının icra edilebilir hale gelmesi için, söz konusu kararların temyiz süresi geçtikten sonra mahkeme tarafından tasdik edilmesi gerektiği düzenlenmiş iken HMK’de bu husus yeniden düzenlenmiştir.

²⁶³Pekcanitez and Yeşilirmak (n 160) 2790. Ayrıca bkz, Ceyda Süral, “Hakem Kararlarının İcrası ve İptal Davası”, in Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 2014(16), *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1377, 1383.

²⁶⁴Başlık 4.3. altında Türkiye Futbol Federasyonu ve bünyesindeki kurullar üzerinde durulmuştur.

verilen kararları, Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurullarının kararları, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları, Kulüp Lisans Kurulu kararları, Etik Kurulu kararları, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve talimatları uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip diğer kurulların verdikleri hukuki sonuç doğuran kararları, Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatlarını inceleyerek karar verme yetkisine sahiptir.²⁶⁵ Tahkim Kurulu'nun yetki alanında olan yukarıda sayılan uyuşmazlık çözüm kurulu kararları dışında kalan kararlar sporun disiplin ve yönetimine ilişkin kabul edilmektedir. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun disiplin ve yönetime ilişkin karar verme yetkisi Anayasa'nın 59. maddesinin 3. fıkrasından kaynaklanmaktadır. İlgili maddede spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir. Bu doğrultuda yönetim ve disipline ilişkin kararlar taraf iradesine bakılmaksızın Tahkim Kurulu'nda görülecek ve Tahkim Kurulu nezdinde nihai karar verilecektir.

Disiplin Kurulu, Etik Kurulu, Kulüp Lisans Kurulu ve Yönetim Kurulu tarafından verilen kararların incelenmesi sonucu verilecek Tahkim Kurulu kararlarının özelliklerini sınırlı olmamak kaydıyla şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Söz konusu kararlar sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlardır.
2. Tahkim Kurulu nezdinde gerçekleşen tahkim zorunlu tahkimdir.
3. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar, kesin ve nihaidir.
4. Tahkim Kurulu kararları, idari veya yargısal makamların onayına tabi değildir.
5. Verilen kararlara karşı idari veya yargısal makamlara başvuru yolu kapalıdır.
6. Tahkim Kurulu kararları verilmesiyle birlikte derhal uygulanır.²⁶⁶ Bu özelliği onaya tabi olmamasından kaynaklanmaktadır.

Zorunlu tahkimin varlığı bu kararların HMK kapsamında hakem kararı olmasını engellememektedir. Zira hukukumuzda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66.

²⁶⁵ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü m.62'te düzenlenmiştir.

²⁶⁶ Örneğin, disiplin kurulu tarafından verilen müsabakadan men cezasının Tahkim Kurulu kararıyla onanması halinde TFF bünyesinde gerekli işlemler derhal başlatılarak, futbolcu müsabakalardan men edilecektir. Aynı şekilde disiplin kurulu tarafından sporcuya veya spor kulübüne verilecek para cezası lisansa engel borç olarak kaydedilecektir. Bu yaptırımlar, kararın verilmesiyle doğrudan ve derhal uygulanır.

maddesinde düzenlenen tüketici hakem heyetleri, zorunlu tahkim yargılamasına örnek teşkil etmekte olup²⁶⁷ hakem kararı niteliğine haizdir.²⁶⁸ Ancak HMK'da düzenlenen hakem kararlarının icrasına ve hakem kararlarına karşı iptal davası açılabilmesine ilişkin düzenlemeler Tahkim Kurulu kararları ile örtüşmemektedir. Zira Tahkim Kurulu kararlarının icrası, TFF tarafından re'sen yürütülmektedir. Gerçekten, TFF Disiplin Kurulu tarafından verilen veya Disiplin Kurulu tarafından verilmesiyle birlikte Tahkim Kurulu nezdinde kesinleşen kararlar, derhal uygulanır. Bu karar, müsabakadan men yaptırımını olabileceği gibi belirli bir miktar paranın ödenmesi de olabilir. Kararın verilmesinden sonra kararlara karşı idari veya yargısal makamlara başvuru yolunun kapalı olması nedeniyle iptal davası açılması mümkün değildir. Bu nedenle Tahkim Kurulu kararları HMK kapsamında hakem kararı olarak değerlendirilemeyeceği düşüncesindeyim.

Tahkim Kurulu kararlarının yukarıda sayılan özellikleri irdelendiğinde verilen kararların idare içerisinde verilen idari yaptırım²⁶⁹ niteliğinde olduğu düşünülebilir. Zira idari yaptırımlar hukuk kurallarına aykırılık sebebiyle verilebilen ve zorlayıcı bir etkiye sahip olan işlem ve uygulamalardır.²⁷⁰ Hukuk kuralları kavramı, kurum veya kuruluşun iç

²⁶⁷ Aydın Zevkliler and Murat Aydoğdu, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (1st edn, Seçkin 2004) 426; İbrahim Ermenek "Yargı Kararları Işığında Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Bu Alanda Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri" 2013(17)2, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 563, 580; Aslı Aras, *Tüketici Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, (Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış) 2009) 57; Gülen Sinem Tek, "Tüketici Mahkemelerinin Görevi, Yetkisi ve Tüketici Mahkemelerinde Yapılan Yargılamanın Usulü", 2015(1) Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi, 136; Yahya Deryal, *Tüketici Hukuku* (1st edn, Seçkin 2008) 208

²⁶⁸ TKHK m.70/2'de "Tüketici hakem heyeti kararları 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre taraflara tebliğ edilir. Tüketici hakem heyetinin kararları, İcra ve İflâs Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir." denilmek suretiyle kararların niteliği açıkça belirtilmiştir.

²⁶⁹ Detaylı Bilgi için; İdari yaptırım kavramı için bkz. İlhan Özay, *İdari Yaptırımlar* (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1985) s. 35; Y Oğurlu, *İdari Yaptırımlar Karşısında Hukuki Koruma* (1st edn, Seçkin 2000) s. 32 vd.; R Çağlayan, *İdari Yaptırımlar Hukuku* (1st edn, Asil 2009) 22 vd.; M Karabulut, *İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi* (1st edn, Turhan 2008) 8 vd.; Burcu Erdinç, "İdari Yaptırımların Kavramsal Çerçevesi" 2012(2), Ankara Barosu Dergisi, 241, 242 vd.; Tahir Muratoğlu, "Yargısal Faaliyetler Bağlamında Tesis Edilen Disiplin Yaptırımları ve Bu Yaptırımların Hukuka Uygunluğu" 2014(19) 30-31, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 77

²⁷⁰ Öğretide, idari yaptırım kararı kişiyi cezalandırıcı nitelikte, hakim kararı olmaksızın idarece res'en uygulanan bir idari işlem olarak tanımlanmaktadır. İdari işlem ise idarenin veya idare adına hareket eden özel hukuk kişilerinin kamu gücü kullanarak ve kişilerin rızalarına bakılmaksızın gerçekleştirdikleri, icrai nitelikli ve tek taraflı işlemlerdir. Detaylı Bilgi için; E Ethem Atay, *İdare Hukuku* (1st edn, Turhan Kitabevi 2006) 345-348; C Erkut, *İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği* (1st edn, Danıştay Matbaası 1990) 2., Disiplin cezaları açısından bkz. Onur Karahanoğulları, "Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri" 1999(8)3, Çağdaş Yerel Yönetimler, 56, Guidio Zanobini, *İdari Müeyyideler*, Çeviren: Yılmaz Günel, (1st edn, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi) 27. Turgut

düzenine ilişkin kuralları da kapsamaktadır. Bu bağlamda TFF'nin kendi bünyesinde oluşturduğu talimatlarına aykırılık nedeniyle vermiş olduğu kararlar, onaya tabi olmaksızın uygulanması özelliği göz önünde bulundurulduğunda idari yaptırım olarak adlandırılabilir. Ancak idari yaptırımlara karşı Anayasa'nın 125.maddesi uyarınca yargısal yolu açıktır.²⁷¹ Söz konusu yargı yolunun sınırları Anayasa'nın 125. maddesinde çizilmiştir. İlgili hüküm uyarınca idari yaptırımların iptali için başvuru yargılamada, yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Anayasa tarafından belirlenen sınırın amacı, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak yargı kararlarının önüne geçilmesidir. Her ne kadar idari yaptırımların yargı denetimine tabi olması sınırlandırılmış dahi olsa bu yönde bir kanun yolunun açık olması TFF kararlarının idari yaptırım olarak adlandırılmasının önüne geçmektedir. Zira Anayasa'nın 59. maddesinin 3. fıkrasında Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğu açık bir şekilde vurgulanmıştır. Bu kararların idari işlem, en nihayetinde idari yaptırım olduğunun kabulü Anayasa'nın 59. maddesi ve 125. maddesi arasında çelişki olduğunu gösterecektir. Bu nedenle TFF kararlarının idari işlem olarak değerlendirilmesi doğru olmayacaktır.

TFF ilk derece kurulları ve Tahkim Kurulu kararlarının nihai amacı sportif faaliyetlerin sürekliliğinin ve TFF bünyesinde disiplinin sağlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda TFF uygulanması gereken hukuk kurallarını belirleyerek Yönetim Kurulu onayıyla yürürlüğe alınmasını sağlar, kuralların ihlali halinde soruşturma başlatır, ihlalin tespiti ile birlikte karar verir ve en nihayetinde verilen kararı icra eder. Verilen kararlar neticesinde TFF nezdinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun, kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın iadesi hakkındaki hükümleri saklı kalmak koşulu²⁷² ile yargı merciine başvuru yolu kapalıdır. Hukukumuzda TFF Tahkim Kurulu'nun sporun yönetimine ve disipline ilişkin verebileceği bu kararlar dışında bu imkanlarının tanındığı bir karar yapısı bulunmamaktadır. Kararların *lex sportiva* kapsamında *suigeneris* kararlar olarak ele alınması gerektiği ve sportif kararlar

Tan, "İdari Yaptırımlar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesindeki Güvenceler" (Hukuk Kurultayı 2004, Ankara Barosu Yayını 2004) 310-311.

²⁷¹ Anayasa Mahkemesi'nin 22 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanan 2005/108 E., 2006/35 K. numaralı kararında idarenin kamu gücünü kullandığı işlemlerin idari yargılamaya tabi olduğu vurgulanmıştır.

²⁷²Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı m.14'te düzenlenmiştir.

olarak adlandırılması gerektiği kanısındayım. Bu kapsamda sportif kararlar, TFF talimat veya statülerine aykırılık nedeniyle, kişilerin rızasına bakılmaksızın, her türlü idari ve yargı denetimine kapalı, TFF'in Anayasa'dan almış olduğu kamu gücüne dayanarak vermiş olduğu icra edilebilir nitelikteki kararlardır.

9.4.2 Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarının incelendiği tahkim kurulu kararlarının hukuki niteliği

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve takiben Tahkim Kurulu'nun vereceği kararlarda ise durum tamamen farklıdır. Nitekim UÇK yargılamasında kural olarak zorunlu tahkim söz konusu olmayıp²⁷³ verilecek kararlar da disiplin ve yönetime ilişkin değildir. Genel olarak verilen kararlar sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların çözümüne ilişkindir. Verilen kararların icrası için tarafların cebri icra yoluna başvurma hakkı²⁷⁴ olduğu gibi TFF nezdinde transfer yasağı uygulanmasını talep edebilirler.²⁷⁵ Bu kapsamda bu kararların, verilmesiyle birlikte re'sen uygulanmadığı, tarafların talebi üzerine uygulama alanı bulunduğu görülmektedir.²⁷⁶

²⁷³ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasır yetkili olduğu iki uyuşmazlık türü bulunmaktadır. Bu uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Çözüm Talimatı'nın 2. maddesinin 2. fıkrasında sportif cezalar ve yetiştirme tazminatı ihtilaflar olarak belirtilmiştir. Söz konusu ihtilaflar esasen sözleşmeye uyulmamasından ileri gelmesine rağmen spor disiplinini de ilgilendirmekte olduğundan TFF UÇK kapsamında münhasır yetki korunmuştur. Ancak UÇK'nın münhasır yetkisinde hukuki yarar bulunmadığına dair görüşler bulunmaktadır. Detaylı bilgi için; Hasan Petek, "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshinde Sportif Cezalar" 2017(1) İzmir Barosu Dergisi.

²⁷⁴ UÇK tarafından verilen para alacağına ilişkin karar, cebri icra organları ile icra edilebileceği gibi TFF'ye yapılacak yazılı başvuru ile transfere engel olarak kaydedilerek icra edilebilir. Alacaklı'nın kararın icrasındaki bu başvuru hakları seçimlik hak olarak değerlendirilmemelidir. Zira PFSTT m.12 uyarınca taraflar icra yollarından birini seçtikten sonra bu karardan feragat ederek kararın icra yöntemini değiştirebilir. İlgili hüküm "Transfer yasağına maruz kalan borçlular, alacaklılarının para alacaklarına ilişkin kesinleşmiş kararları, cebri icra organları nezdinde takip etme yoluna gittiklerini bu durumu teyit eden resmi belgeleri ile birlikte TFF'ye yazılı olarak bildirdikleri takdirde bu alacaklar cebri icra organları nezdindeki takipten feragat edilmediği sürece transfer yasağına neden olmaz." şeklinde olup seçimlik hakkın tükenme ilkesi ile uyuşmadığı açıkça ortadadır.

²⁷⁵ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı m.12/3'te "Kesinleşen Kurul kararları, TFF tarafından derhal uygulanır." hükmü yer almaktadır. Ancak söz konusu hüküm uygulama kapsamında eksik ve yetersizdir. Zira UÇK'nın para alacaklarına ilişkin vermiş olduğu kararlar TFF tarafından derhal uygulanmamakta olup tarafların yazılı talebine bağlıdır. Örneğin Profesyonel Futbolcu Statü ve Transfer Talimatı m.12'de düzenlenen transfer yasağı hükmünün 4. fıkrası uyarınca transfer yasağı uygulanabilmesi için, Sosyal güvenlik Kurumu ve Vergi Daireleri haricindeki alacaklıların TFF' ye yazılı talepte bulunmaları zorunludur.

²⁷⁶ UÇK kararlarının re'sen uygulanmamasına ilişkin tek istisna sportif ceza kararlarıdır. Sportif cezalar, halen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu nezdinde muhasıran görülen uyuşmazlık türüdür. Sözleşmenin haksız feshi halinde açılabilen bu davalarda, verilen karar futbolcuya müsabakadan men ya da kulübe transfer yasağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kararı uygulayacak merciinin yine TFF olması nedeniyle verilen kararlar re'sen uygulanmaktadır. Ancak bu kararlar yukarıda açıklanan sporun yönetimine ve disipline

UÇK kararlarına karşı yedi (7) gün içerisinde Tahkim Kurulu'na başvuru yapılabilir. Tahkim Kuruluna süresi içerisinde başvuru yapılmaması halinde UÇK kararı veya başvuru yapıldıktan sonra Tahkim Kurulu'nun verdiği kararlar nihai karar olacaktır. Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı yargı yolu açıktır. Zira söz konusu kararlar sporun disiplin ve yönetimine ilişkin olmayıp Anayasa m.59 kapsamında yargı yoluna kapalı kararlardan değildir.²⁷⁷ Açıklamalar neticesinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun sportif cezalar ve yetiştirme tazminatı dışında kalan kararlarını ve bunlara ilişkin verilen Tahkim Kurulu kararlarının özelliklerini sınırlı olmamak kaydıyla şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Söz konusu kararlar sözleşmeden kaynaklanan alacağa ilişkin kararlardır.
2. Tarafların sözleşmeden doğan uyuşmazlıklarını Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nda çözüme kavuşturmak istemesi halinde Tahkim Kurulu itiraz mercidir.
3. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar, kesin ve nihaidir.²⁷⁸
4. Verilen kararın icrası tarafların iradesine bağlıdır.
5. Tahkim Kurulu kararları genel hükümler uyarınca yargı denetimine tabidir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu nezdinde yapılan yargılama bir HMK kapsamında tahkim yargılamasıdır. Bu nedenle verilen kararların da hakem kararı olarak kabulü gerekmektedir. Uyuşmazlığın çözümünde yer alan hakemlerin taraf iradesi ile belirlenmemesi yani Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun mevcut hakem heyetinin olması

ilişkin verilen kararlardan farklıdır. Nitekim sportif ceza verilmesi için TFF UÇK'ya başvuru yapılması gerekmektedir. UÇK tarafından re'sen soruşturma yapılmaz. Ayrıca TFF kararı kesinleşene kadar tarafların uzlaşması ve dosyadan feragat etmesi mümkündür.

²⁷⁷ Anayasa'nın gerekçesinde kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklar, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından Anayasa m.59'da belirtilen yargı yoluna başvurulamayan kararlardan değildir. Gerekçede uyuşmazlıkların ya yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların tercihine göre, karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde de çözülebileceği belirtilmiştir. T.C. Anayasa Mahkemesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), 2019, 341

²⁷⁸ Kararlarının kesinliği ve nihailiği ile kastedilen, TFF içinde iç hukuk yollarının tüketilmesidir. Özdemir Kocasakal, Spor (n 161) 121; Ekşi (n 79) 382.

yargılamanın tahkim yargılaması olarak adlandırılmasına engel teşkil etmeyecektir. Zira hukukumuzda²⁷⁹ daimi hakem heyeti uygulaması görülmektedir.

UÇK kararlarının hakem kararı olarak değerlendirilmesinin sonucu olarak HMK'nın tahkime ilişkin hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Bu kapsamda verilen kararların ilam niteliğinde olduğu kabul edilmelidir. Ancak uygulamada, verilen kararların niteliği halen tartışılmaktadır. Tartışmaların hala sürmesinin bir nedeni de Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2004 tarihli kararıdır. Nitekim kararda hangi kararların ilam hükmünde olduğunun kanun tarafından belirlenmiş ve bu sayılanlar arasında TFF kararlarının sayılmamış olmasını gerekçe gösterilerek TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların ilam hükmünde olmadığına kanaat getirilmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının, ilgili Kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece, bu kararların, başka hiçbir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup, Yerel Mahkemenin ve Özel Dairenin kabullerinin tersine, bu kesinlik, anılan kararlara ilam hükmünde belge niteliği kazandırmaz. Gerçekten de, hangi belgelerin ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabi bulunduğu, İcra ve İflas Kanunu'nun 38. maddesinde tahdidi olarak sayılmış; Mahkeme huzurunda yapılan sulhler, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletlerin, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabi olduğu belirtilmiştir.²⁸⁰

Bu kararın günümüzde geçerli olduğunun kabulü mümkün değildir. Zira Tahkim, ülkemizde gelişmekte olan bir yargılama usulüdür. Bu nedenle yargı kararları da değişim ve gelişim içerisindedir. Tahkim yargılamasında, Milletlerarası Tahkim Kanununa paralel düzenleme yapılması amacıyla²⁸¹ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 12 Ocak 2011'de kabul edilerek 1 Ekim 2011'de yürürlüğe girmiştir. Uygulamada dayanak gösterilen Hukuk Genel Kurulu kararı HMK öncesinde verilmiştir. HMK öncesi dönemde yani mülga HUMK döneminde hakem kararlarının

²⁷⁹ Hukukumuzda sigorta uyuşmazlıkları Sigorta Tahkim Komisyonu, tüketici uyuşmazlıkları ise Tüketici Hakem Heyeti vasıtasıyla çözüme kavuşturulmaktadır.

²⁸⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 13-722 /707, 15.12.2004 tarihli kararı. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

²⁸¹ Ejder Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdikleri" 2011(2) Ankara Barosu Dergisi.

icrası için mahkemeden icra edilebilirlik şerhi alınması şart olarak belirtilmiş iken hakem kararlarının niteliğinin ilam niteliğinde olduğu HMK gerekçesinde ilk defa belirtilmiştir. Süreç içerisinde hakem kararlarının icra edilebilir olduğu hususu Yargıtay kararlarınca da kabul edilmiştir.

Ayrıca anılan kararda, ilam niteliğindeki belgelerin yalnızca İcra ve İflas Kanunu kapsamında değerlendirilerek bu belgelerin tahdidi olduğu sonucuna ulaşılması doğru değildir. Zira İİK dışında özel kanunlarda da ilâm niteliğinde belgelerin sayılacağı düzenlenmiştir. Örneğin; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35/A maddesi uyarınca düzenlenen uzlaştırma tutanakları²⁸², 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18. maddesi uyarınca düzenlenen anlaşma belgesi²⁸³, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 70. maddesi uyarınca verilen tüketici hakem heyeti kararları²⁸⁴, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 10. maddesi uyarınca verilen hakem heyeti kararları²⁸⁵, 3533 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Aid Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların

²⁸²“Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. Karşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır. Bu tutanaklar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesi anlamında ilâm niteliğindedir.”

²⁸³“Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır. Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.”

²⁸⁴“Tüketici hakem heyeti kararları 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre taraflara tebliğ edilir. Tüketici hakem heyetinin kararları, İcra ve İflâs Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir.”

²⁸⁵“Değeri elli bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda, hal hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu uyuşmazlıklarda heyetin vereceği kararlar ilam hükmündedir. Bu kararlar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir. Taraflar, bu kararlara karşı on beş gün içinde hal hakem heyetinin bulunduğu yerde ticarî davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine itiraz edebilir. İtiraz, hal hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak, talep edilmesi şartıyla hâkim, hal hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir. Hal hakem heyeti kararlarına yapılan itiraz üzerine asliye ticaret mahkemesinin vereceği karar kesindir.”

Tahkim Yolile Halli Hakkında Kanunun 7. maddesi uyarınca verilen hakem kararları²⁸⁶ İİK m.68’de sayılmamış olmasına rağmen ilam niteliğinde olan belgelerdendir.

HMK’da açıkça hakem kararlarının ilam niteliğinde olduğu belirtilmemişse de tahkimi düzenleyen 407 ila 444. maddeleri arasındaki hükümlerin lafzında söz konusu kararların ilam niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Kanun gerekçesinde kararların ilam niteliğinde olduğu ise doğrudan açıkça belirtilmiştir. Ayrıca 492 Sayılı Harçlar Kanununun²⁸⁷ 3. maddesinde hakem kararlarından ilam harcı alınacağı belirtilmiştir. Bu nedenle hakem kararlarının ilam niteliğinde olduğunun kabulü gerekmektedir.

Futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözümünde yetki ve göreve ilişkin genel hükümlerin uygulanacağı Anayasa gerekçesinde açıkça belirtilmiş olduğundan bu kararlara HMK uygulanması gerektiği tartışmasızdır. O halde UÇK ve Tahkim Kurulu kararları ilam niteliğinde olduğunu kabulü ile birlikte HMK m.439’da düzenlenen iptal davası hükümlerinin TFF tahkim kurulu kararlarını da kapsadığı kabul edilmelidir. Yani uyuşmazlığı TFF tahkim kurulunda çözüme kavuşmasının ardından taraflar şartlar sağlanırsa bir ay içinde iptal davası açabilecektir. Bu husus kararların icrası başlığı altında yeniden ele alınacaktır.

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu 31821 sayılı Resmi Gazete’de 26.04.2022 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanun uyarınca 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunu’nda bir takım değişiklikler yapılmıştır. Değişikliklerden biri de, 5894 sayılı Kanun’un 6. maddesine eklenen 6. fıkra hükmüdür. İlgili fıkra uyarınca *“Tahkim Kurulunun; futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları kesindir. Bunun dışındaki kararlarına karşı tebliğden itibaren bir ay içinde 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 439 uncu maddesine göre iptal davası açılabilir.”*²⁸⁸

Futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların TFF nezdinde çözüme kavuşturulması halinde iptal davası açılabilceği böylelikle kanun altında düzenlenmiştir.

²⁸⁶ “Yukarıki maddelerde yazılı hakemler tarafından verilen kararlar, ilamların icrasına dair olan umumi hükümlere göre infaz olunur.”

²⁸⁷ Harçlar Kanunu, Kanun Numarası: 492, RG: 02.07.1964/11756.

²⁸⁸ 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu 52. Maddesinde düzenlenmiştir.

O halde Tahkim Kurulu kararlarının HMK kapsamında hakem kararı olarak değerlendirilmesi gereklidir. Kanunda yapılan düzenleme ele alındığında iptal davasının Tahkim Kurulu kararlarına karşı açılabilmesi yönünde bir çıkarım yapmak mümkündür. Başka bir ifadeyle ilk kurul olan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklara ilişkin olarak vermiş olduğu kararlar, Tahkim Kurulu'na taşınmadan kesinleşmiş ise iptal davasına konu olmayacaktır. Bu doğrultuda Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde hukuk yollarının tüketilmesi gerektiği söylenebilir.

9.5 Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların İcra Edilebilirliği

Disiplin Kurulu, Etik Kurulu, Kulüp Lisans Kurulu ve Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlar ve bu kararların incelenmesi sonucu verilecek Tahkim Kurulu kararları yukarıda detaylıca anlatılmış olduğu üzere TFF bünyesinde re'sen uygulanmaktadır. Bu nedenle kararların icrası hususunda tartışmaya yer yoktur. Ancak Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun ve Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu para alacağına ilişkin kararların icrasının nasıl olacağı yönünde farklı değerlendirmeler yapılabilir.

Verilen kararların HMK uyarınca ilam hükmünde olduğu düşünülebilir. Bu görüşün temelinde sporun disiplin ve yönetimine ilişkin olmayan konularda genel hükümlerin uygulanması gerektiği yönündeki düzenlemeler yer almaktadır. Genel hükümlerden kasıt hiç şüphesiz ki HMK'nın uygulanmasıdır. Savunduğum görüş kararların ilam hükmünde olduğu yönündedir. Zira UÇK tarafından verilen kararların tahkim yargılaması sonucu verilen kararlardan herhangi bir farkı bulunmamaktadır. Son zamanlarda uygulamada kulüplerin UÇK tarafından verilen kararları iptal davasına taşıdığı görülmektedir. İlk derece mahkemesi sıfatıyla iptal davasını inceleyen Bölge Adliye Mahkemesi, temyiz kurumu olarak Yargıtay'ın bugüne kadar yapmış olduğu incelemelerde TFF tarafından verilen kararlara karşı iptal davası açılmayacağı yönünde bir karar verilmemiştir. Bu husus kararların yeni düzenlemelerle hakem kararı niteliğinde olduğunun en somut göstergesidir. 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nda disiplin ve yönetime ilişkin olmayan Tahkim Kurulu kararlarının HMK'nın 439. maddesi uyarınca iptal davasına konu edilebileceği açıkça düzenlemiştir. Bu düzenleme söz konusu kararların ilam niteliğinde olduğunu göstermektedir.

Başka bir görüşe göre ise söz konusu kararlar ilam niteliğinde değildir ancak İİK'nın 68. maddesi²⁸⁹ kapsamında itirazı kaldıran belgelerden olarak sayılmalıdır. Bu görüşün temelinde TFF'nin hukuki niteliğinin kamu tüzel kişiliği olması ve uyuşmazlığın çözümünde yetkili olması yer almaktadır. Bu şekilde m.68 kapsamında yetkili makam tarafından verilen karar olarak değerlendirilebilecektir. Kararların m.68 kapsamında belge olduğunu kabul eden Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin aşağıdaki hükmü haizdir.

...yasal düzenlemeler karşısında ülkemizde futbol kaynaklı tüm ihtilafların ilk derece karar merciiinin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu olup bu konuda münhasıran tek yetkili kuruldur. Bu nedendir ki, bu kurul tarafından verilir keskinleşen kararlar İİK'nun 68.maddesinde belirtilen yetkili makamların dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz veya belge niteliğinde saymak gerekir. Mahkemenin kararı bozulmuşsa da kararın onanması gerektiği anlaşıldığından alacaklı vekilinin karar düzeltme talebinin kabulü gerekmiştir.²⁹⁰

Görüldüğü üzere verilen 2011 tarihli karar, UÇK'nın sözleşmesel alacaklar bakımından münhasır yetkili olduğu döneme aittir. Yargıtay, kararın İİK'nın 68. maddesi kapsamında belge olmasını UÇK'nın münhasır yetkili mercii olmasına dayandırmaktadır. O halde 2 Mart 2019'dan sonra yapılan başvurularda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisi münhasır olmayacağından bu tarihten sonraki başvurulara binaen verilecek kararların İİK'nın 68. maddesi kapsamında belge olup olmadığı irdelenmelidir. Gerçekten de uygulamada, Anayasa Mahkemesi'nin kararı gerekçe gösterilerek 2 Mart 2019 tarihinden sonra yapılan başvurular neticesinde verilen UÇK kararlarının İİK'nın 68. maddesi niteliğinde belge olmadığı yönünde kararlar vermeye başlanmıştır. Ancak yalnızca bu gerekçeye dayanarak uygulamada icra hukuk mahkemeleri tarafından verilen UÇK kararlarının İİK'nın 68. maddesi kapsamında olmadığı yönündeki kararın hatalı olduğunu düşüncesindeyim. Zira UÇK'nın münhasır yetkisi Anayasa Mahkemesi tarafından kaldırılmış olsa da TFF'nin kamu tüzel kişiliği ve kanun ile kurulan TFF bünyesinde bulunun UÇK'yı tarafların yetkili kılması halinde, UÇK'nın uyuşmazlığı çözmekte

²⁸⁹ İİK m.68 kapsamında belgeler, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belge olarak sayılmaktadır. Bu belgelerin varlığı halinde talebine itiraz edilen alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir.

²⁹⁰ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 14761 /17701, 04.10.2011. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

yetkili organ olacağı hususu gözardı edilmemelidir. Desteklediğim görüşe uyarınca UÇK kararlarının İİK'nın 68. maddesi kapsamında belge olmamasının nedeni ilam hükmünde olmasıdır.

Son olarak ise bu kararlar ne ilam hükmünde ne de İİK'nın 68. maddesi kapsamındaki belgelerden olup alacaklı, elinde UÇK kararı olsa da bu karar ile yalnızca ilamsız takip yolu ile başvurabilir, itiraz halinde ise itirazın iptali davası açabilir şeklinde bir çıkarım yapılabilir. Ancak bu çıkarımı desteklemek kesinlikle mümkün değildir. Bu görüşün temelinde yer alan ilam hükmündeki belgelerin İcra İflas Kanununda tahdidi olarak sayıldığı yönündeki görüş, yukarıda örneklerle yani özel kanunlarda ilam niteliğinde belgelerin düzenlendiği belirtilerek çürütülmüştür. Yargıtay ilam niteliğindeki belgelerin İİK'da düzenlenmiş olması nedeniyle TFF Tahkim Kurulu kararlarını ilam niteliğini haiz olmadığını belirttiği kararında ayrıca kararların ilam niteliğinde olması halinde dahi ilamsız icraya konu edilebileceğini belirtmiştir. Anılan hüküm şu şekildedir;

Kaldı ki, anılan belge ilam hükmünde olsa bile, bozma ilamında da açıklandığı üzere, elinde ilam hükmünde bir belge bulunan alacaklının ilamsız icra takibi yapmasını engelleyen herhangi bir kanun hükmü yoktur. Borçlunun borca itirazına olanak vermesine ve böylece alacağına kavuşmasının gecikmesi ihtimalini bünyesinde taşımasına; kısaca, ilamlı takip yoluna kıyasla, kendisi için daha az avantajlı olmasına rağmen, somut olayda ilamsız takip yolunu seçen davacı alacaklının, salt icra inkar tazminatı alabilmek amacıyla bu yola gittiğinin kabulüne hukuken olanak bulunmadığı gibi; davacı hangi saikle hareket etmiş olursa olsun, borca haksız biçimde itiraz ettiği çekişmesiz olan borçlu davalının da, borca haksız biçimde itiraz etmesi ve açılacak itirazın iptali davasında davacı alacaklının da istemesi halinde inkar tazminatına mahkum edileceğini bilebilecek halde bulunduğu açıktır: Direnme kararında da vurgulandığı üzere, kesin nitelikteki Tahkim Kurulu kararıyla belirlenen borcunu, icra takibine rağmen ödemeyen ve takibin ilamsız olmasının kendisine verdiği olanağı kullanarak borca haksız biçimde itiraz eden davalının, asıl borçla birlikte, icra inkar tazminatına da mahkum edilmesi; eğer isteseydi borca itiraz etmeyerek önleme olanağına sahip olduğu halde, itiraz yolunu seçmek suretiyle bizzat kabullendiği, kaçınılmaz bir hukuksal sonuçtur.²⁹¹

²⁹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 13-722/707 ,15.12.2004. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2004 tarihli kararının bu kısmı da günümüzde uygulanmaya elverişli değildir. Zira Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 26 Mayıs 2017 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı²⁹² ile ilama dayalı bir alacağın ilamsız takip konusu yapılamayacağına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

9.6 Türkiye Futbol Federasyonu Tarafından Verilen Kararların İcrasına İlişkin Uygulamadaki Sorunlar

Tarafların, aralarında münakid sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkları devlet yargılaması dışında tahkim yargılaması ile çözüme kavuşturmak istemesi en nihayetinde TFF bünyesinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu' nu yetkili kılması halinde yapılan yargılama HMK kapsamında tahkim yargılaması olacaktır. Bu nedenle verilen kararların ilam niteliğinde olduğunun kabulü gerekmektedir. Bugün uygulamada UÇK kararları transfer yasağı kapsamında TFF'ye bildirilmedikçe ilamsız icra konusu olmaktadır. Uygulama bu yönüyle İçtihadı Birleştirme Kararına aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim ilam hükmündeki kararların ilamsız takibi söz konusu olmaktadır. Kaldı ki, tahkim yargılaması neticesinde verilmiş kararın ilamsız icraya konu edilerek yeniden itirazın iptali davasına konu edilmesinde hukuki bir yarar bulunmamaktadır. Yargılamanın bu şekilde uzatılması İş Mahkemelerinin yükünü daha da arttıracaktır. Bu nedenle TFF nezdinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarının ve Tahkim Kurulu'na yapılan başvuru neticesinde verilen kararların ilam niteliğinde olduğu yönünde içtihat geliştirilmesi somut uyuşmazlıklarda meydana gelen karışıklığı ortadan kaldırması açısından büyük önem teşkil etmektedir.

UÇK kararının verilmesini takiben 7 gün içerisinde Tahkim Kurulu'na başvurulmaması halinde karar kesinleşmiş olacak, ilam niteliğini kazanacaktır. Taraflardan birinin Tahkim Kurulu'na başvurması halinde ise Tahkim Kurulu kararının verildiği gün karar kesin ve nihai olacaktır. İlam niteliğinde olan UÇK hakem kararları, icrası uygulamada iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan biri cebri icra yolunun kullanılması için icra takibi başlatılması,

²⁹²Yargıtay İçtihatları Birleştirme HGK, 2/3, 26.05.2017. (Erişim adresi: www.lexpera.com , Erişim tarihi: 16.06.2022).

bir diğeri ise TFF bünyesinde kararda yer alan alacak bedelinin aleyhine hüküm tesis edilen tarafın transfer engeli olarak kaydedilmesidir.²⁹³

Kararlar, HMK uyarınca iptal davasına konu edilebilir. HMK'nın 439. Maddesinin 4. fıkrası uyarınca iptal davası bir ay içerisinde açılmalıdır. Bu sürenin, hakem kararının veya tavzih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı aynı hüküm içerisinde belirtilmiştir. TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 13. maddesi uyarınca TFF Tahkim Kurulu kararının hüküm fıkrası, gerekçeli karardan önce tebliğ edilir. Yani öncelikli olarak kararın hüküm fıkrası taraflara tebliğ edilerek derhal uygulama alanı bulunurken gerekçeli karar, başvuru tarihinden en geç 3 ay içerisinde taraflara tebliğ edilmektedir. Bu durumda iptal davasının açılması için öngörülen bir aylık hak düşürücü sürenin ne zaman başlayacağı net değildir. Gerekçeli kararın taraflara tebliğ edilmeden iptal davası açılmayacağı düşünülmektedir. Ancak Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı'nın 16. maddesinde "Tahkim Kurulu Kararları, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından derhal uygulanır" denilmek suretiyle verilen kararların uygulanması için kısa kararın yeterli olduğunu belirtmiştir. Uygulamada da hakem kısa kararlarının tebliği ile TFF nezdinde kararın icrası mümkündür. Bu nedenle verilen kısa karar neticesinde taleplerini icra etme hakkına sahip olan tarafların iptal davası açma süresinin de başlamış olduğu kanaatine ulaşılabilir. Uygulamada kimi taraflar kararı kısa karar neticesinde iptal davasına taşırken, gerekçeli kararı bekleyerek iptal davası açanlar da bulunmaktadır. Hak kayıplarının yaşanmaması ve tarafların yargılama haklarının ihlalinin söz konusu olmaması için bu hususun aydınlatılması gerekmektedir.

Kural olarak iptal davası, HMK'nın 439. maddesi uyarınca icra takibine taşınan hakem kararlarının icrasını durdurmaz. Bu kapsamda hakem kararının icrasında transfer yasağının uygulanmasını seçilmesi halinde iptal davası açılmasıyla transfer yasağının da ortadan kalkmayacağı değerlendirilmesi yapılabilir. Ancak uygulamada spor kulüplerinin transfer yasağı engelinin önüne geçmek adına UÇK kararlarını öncelikle Tahkim

²⁹³PFSTT'nin 12. maddesinin 6. fıkrasında "Transfer yasağına maruz kalan borçlular, alacaklılarının para alacaklarına ilişkin kesinleşmiş kararları, cebri icra organları nezdinde takip etme yoluna gittiklerini bu durumu teyit eden resmi belgeleri ile birlikte TFF'ye yazılı olarak bildirdikleri takdirde bu alacaklar cebri icra organları nezdindeki takipten feragat edilmediği sürece transfer yasağına neden olmaz." hükmü yer almaktadır.

Kurulu'na sonrasında ise Bölge Adliye Mahkemesi'ne iptal davasına taşıdıkları görülmektedir. Spor kulüplerinin transfere engel borçtan kurtulmak amacıyla yaptığı bu yöntem TFF nezdinde gerçekten de kabul edilmektedir. TFF iptal davası süreci içerisinde spor kulüplerinin borcunu transfere engel borç olarak kaydetmemektedir. TFF'nin bu tutumunun herhangi bir hukuki açıklaması yoktur. Zira transfer engelinin düzenlendiği PFSTT m.12'de iptal davasının açılması halinde borcun kaydedilemeyeceği düzenlenmemiştir. Genel hükümler kapsamında uygulanması gereken HMK'nın 439. maddesi uyarınca iptal davası kararın icrasını durdurmayacağı da sabittir. İlgili hükümde ancak taraflardan birinin talebi üzerine hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat göstermek şartı ile kararın icrası durdurulabileceği düzenlenmiştir. Spor kulüplerinin teminat göstermeksizin transfer yasağı yaptırımını bu şekilde kaldırması uygulamadaki en büyük sorunlardan biridir. TFF'ye transfere engel olarak kaydedilecek borç miktarının TFF'ye depo edilmesi halinde iptal davası süreci ile sınırlı olmak kaydıyla transfer engelinin kaldırılabilmesi yönünde yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu sorunun çözülmesi için TFF'nin hukuki niteliğinin, bünyesindeki kurulların kararlarının hukuki niteliğinin ve en nihayetinde kararların icra yollarının kanuni düzenleme altına alınması gereklidir.

10. SONUÇ

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, bir tarafta futbolcunun antrenmanlara katılma, takımı en iyi temsil etme yükümlülüğünü üstlendiği, diğer taraftan kulübün verilen bu hizmet karşılığında belirli bir ücreti ödeme yükümlülüğünü üstlendiği sözleşmeler olarak tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, futbolcunun asli yükümlülüğü lig müsabakalarına katılmaktır. Lig müsabakalarına katılması gereken futbolcunun, bu müsabakalarda takımı en iyi şekilde temsil etmesi için gerekli dikkat ve özeni göstermesi, antrenmanlara katılması, spor faaliyetlerini engelleyecek hareketlerden kaçınması beklenmektedir. Ayrıca futbolcunun TFF statü ve talimatlarına uygun hareket etmesi de futbolcunun yükümlülüklerinden biridir. Öyle ki, futbolcunun dopingle mücadele talimatı veya disiplin talimatını esaslı ihlal etmesi halinde sözleşmenin de esaslı unsurlarının ihlal edildiği söylenebilecektir. Spor kulübünün asli yükümlülüğü ise ücret ödeme yükümlülüğüdür. Bu yükümlülüğün yanı sıra antrenmanların yapılması için uygun ortamın sağlanması, antrenmanların gün ve saat bakımından futbolcuya ihbar edilmesi, kulüp nezdinde teknik adam ve sağlık çalışanı buldurması spor kulübünün yükümlülükleri arasındadır.

Yukarıda yapılan tanımdan da anlaşılacağı üzere profesyonel futbolcu sözleşmesi bir tür iş görme sözleşmesidir. Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen iş görme sözleşmeleri göz önünde bulundurulduğunda profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bir tür hizmet sözleşmesi olduğu karşımıza çıkmaktadır. Nitekim futbolcunun müsabakalarda takımı en iyi şekilde temsil etmeyi taahhüt etmesi başarıyı taahhüt ettiği anlamına gelemeyeceğinden bu sözleşmelerin bir eser sözleşmesi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Yine aynı şekilde, en azından asgari ücretin sözleşmede yer almasının zorunlu olduğu profesyonel futbolcu sözleşmeleri, ücretin zorunlu unsur olmadığı vekalet sözleşmesi olarak da değerlendirilmesi mümkün değildir. Zira Vekalet sözleşmelerinde vekil, vekalet verenin emir ve talimatlarını yerine getirirken yer ve zaman bakımında vekalet verene bağlı değildir. Oysa profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcu, gerek antrenman gerekse de müsabakalarda yer ve zaman bakımından spor kulübüne bağlıdır. Hizmet sözleşmelerinin üç unsuru olan iş görme, ücret ve bağımlılığın profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alması bu sözleşmelerin hizmet sözleşmesi olduğunu

karşımıza çıkarmaktadır. Gerçekten de futbolcu, kulübe bağımlı olarak belirli bir işi yapmayı, spor kulübü ise verilen hizmetin karşılığında bir ücreti ödemeyi üstlenmektedir.

Hizmet akitleri, Türk Borçlar Kanunu dışında özel olarak İş Kanunda da düzenlenmiştir. Ancak futbolcular İş Kanununa tabi değildir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin belirli süreli sözleşme olması bir prensip iken, iş sözleşmelerinin kural olarak belirsiz süreli olması, İş Kanunundaki birçok hükmün profesyonel futbolcu sözleşmelerine uygulanamamasını gerektirmektedir. Yine aynı şekilde İş Kanunda düzenlenen çalışma saatleri gibi hükümlerin spor faaliyetinin yapısı gereğince futbolculara uygulanması mümkün değildir. Bundan dolayıdır ki, İş Kanunu'nun 4. Maddesinin g bendinde sporcular İş Kanunundan istisna tutulmuştur. Ancak belirtmek gerekir ki, futbolcuların İş Kanunu'ndan istisna tutulması, futbolcuların işçi statüsünde olmayacağı ve menfaatinin korunmayacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim Yargıtay kararlarında da futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin bir tür işçi işveren ilişkisi olduğu vurgulanmıştır.

İşçi statüsündeki futbolcuların karşılaşılabileceği uyuşmazlıklar niteliğine ve kaynağına göre iki farklı şekilde tasniflendirilebilir. Kaynağına göre uyuşmazlıkların ise kamu hukukundan doğan, özel hukuktan doğan ve sui generis uyuşmazlıklar olarak tasniflendirilmesi mümkündür. Özel hukuk ilişkisinden biri olan sözleşme ilişkisi ve onun da altında hizmet ilişkisinden doğan uyuşmazlıkları ele alacak olursak bu uyuşmazlıkların uygulamada genel mahkeme, arabuluculuk, beyzbol- ücret tahkimi, Türkiye Futbol Federasyonu hukuk kurulları ve tahkim nezdinde çözüme kavuşturulduğu görülmektedir. Özellikle futbolcuların hizmet sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkları tahkim yolu ile çözüme kavuşturulması süre gelen uygulamadır. Peki Yargıtay'ın işçi işveren ilişkisinden kaynaklı uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevli olduğunun bu uyuşmazlık türlerinin kamu düzeninden olduğuna ilişkin vermiş olduğu kararlar göz önünde bulundurulduğunda futbolcu kulüp arasındaki uyuşmazlıklar tahkime elverişli olarak kabul edilebilir mi?

Tahkime elverişliliğin tanımı HMK'nın 408. Maddesinde yapılmıştır. İlgili madde uyarınca taşınmaz mallar üzerinde aynı haklar ve taraf iradesine tabi olmayan işler tahkime elverişli değildir. Ancak taraf iradesine tabi olmasına rağmen konut kirası

sözleşmeleri, tüketici uyuşmazlıkları ve işçi işveren sözleşmesinden kaynaklı uyuşmazlıkların kamu düzenine ilişkin olmaları tahkime elverişli olmadığı kabul görmektedir. Ancak şahsına münhasır bir sözleşme türü olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tahkime elverişli olmadığı yönünde yapılacak bir yorum futbolcunun menfaatini korumaması nedeniyle kamu düzenine aykırı olacaktır. Keza futbolcuların meslek hayatının kısa olması, futbol sistemimizde ligden düşme esasının mevcut olması ve bu nedenle futbolcunun sözleşme imzalarken Kulübün ödeme gücü olmasına rağmen muacceliyet tarihinde bu gücünün olmamasının muhtemel olması bu sözleşmelerin tahkime elverişli olması gerektiğini göstermektedir. Kaldı ki, yeni yapılan düzenleme ile 7405 sayılı Kanun'da sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların TFF Tahkim Kurulu'nda çözüme kavuşturulması halinde verilecek kararın HMK'nın 439. maddesi kapsamında iptale konu edilebileceği düzenlenmiştir. Kanun koyucunun bu ifadesinden futbolcu sözleşmelerinin tahkime elverişli olarak kabul edildiği açıkça görülmektedir.

Hakem kararları, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesi uyarınca icra edilebilir nitelikteki kararlardır. Bu husus, Yargıtay içtihatlarında ve öğretici görüşlerinde tartışmasız kabul edilmektedir. Futbola ilişkin uyuşmazlıkların tarafların belirledikleri bir kurumsal tahkim merkezinde veya ad-hoc tahkimde çözüme kavuşturulması halinde verilecek kararın da HMK kapsamında ilam olduğu kabul edilmektedir. Ancak Türkiye Futbol Federasyonu tarafından verilen kararları hukuki niteliğinin ne olduğu hakkında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu tartışmaların temelindeki sorun, Türkiye Futbol Federasyonunun hukuki niteliğinin kamu tüzel kişisi mi, yoksa özel hukuk tüzel kişisi mi olduğuna kadar uzanmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu'nun sınırlı sayıda olan özel hukuk tüzel kişilerinden birinin olmaması, kanunla kuruluşu olması, tüm gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması, disiplin cezası verilebilmesi gibi birtakım kamu gücü ayrıcalıkları ile donatılmış olması göz önünde bulundurulduğunda TFF'in kamu tüzel kişisi olduğunun kabulü gerekmektedir.

Hala çözüme kavuşmayan bu tartışmalar neticesinde, TFF tarafından verilen kararların İcra İflas Kanunu'nun 68. maddesi kapsamında sayılan belgeler olduğunu savunan görüş, kararların ilam niteliğinde olduğunu savunan görüşler ve bu iki belgeden de olmadığını savunan görüşler mevcuttur. Futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların

özümünde yetki ve göreve ilişkin genel hükümlerin uygulanacağı Anayasa gerekçesinde açıkça belirtilmiştir. Bu kapsamda Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Tahkim Kurulu nezdinde verilecek bu kararlara HMK'nın uygulanması gerektiği tartışmasıdır. Verilen kararlar HMK'nın 439. maddesi kapsamında ilam niteliğinde ve iptal davasına konu edilebilir niteliktedir. Ancak bu görüş ayrılıklarının son bulması ve uygulamada yaşanan birçok sorunun önüne geçilmesi adına spor uygulamasına yönelik maddi ve usul hukuk kurallarının oluşturulması gereklidir.

KAYNAKÇA

Ağar S, 'Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi '2006(65), Türkiye Barolar Birliği Dergisi.

Akgüner T., *İdare Hukuku* (9th edn, Der 2020)

Akgül F, Şen H F ve Arı A 'Doping ve Yasaklı Maddeler', Ed. Tacar Çağlar) Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu Av. Hüseyin Güneş Atabay Armağanı (Şen 2020) s. 1-12.

Akkurt S S, "Türk Özel Hukukunda İş Sözleşmesi ile Eser Sözleşmesinden Kaynaklanan Başlıca Yükümlülükler ve Anılan Sözleşmelerin Ayırt Edilmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2008 (10) 2.

Akıncı Z, *Milletlerarası Tahkim* (6th edn, Vedat 2021).

Akipek Ş and Küçükgüngör E, *Sözleşmeler Rehberi* (1st edn, Yetkin 2002).

Akipek Ş, *Alt Vekalet* (1st edn, Yetkin 2003).

Aksoy O, Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi, (Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi 2010).

Akşar T and Merih K, *Futbol Ekonomisi* (1st edn, Literatür 2006)

Alpagut G, "İş Sözleşmesinin Feshinde Sosyal Seçim Yükümlülüğü Mevcut Mudur?" 2006 (4), Sicil İş Hukuku Dergisi, 95-105.

Altınok Ormancı P, *Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi* (1st edn, Vedat 2011).

Antalya G, "Hizmet Akdinin Tanımı, Unsurları, Hukuki Niteliği", Yargıtay Dergisi, 1987(13) 1-2.

Aral . and Ayrancı H, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (8th edn, Yetkin 2012)

Atay E E, *İdare Hukuku* (1st edn, Turhan 2006)

Aybay R and Dardağan E, Yasaların Uluslararası Düzeyde Çatışması (Kanunlar İhtilâfi) (1st edn, Aybay 2001).

Aras A, Tüketici Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları, (Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış) 2009).

Akyüz Arslan S P, Futbola İlişkin Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi, 2016).

Arslan R, Yılmaz E and Taşpınar Ayvaz S, *İcra ve İflâs Hukuku* (7th edn, Yetkin 2021).

Asker S, 1982 Anayasası'nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2017).

Ayanoğlu T, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun İşlevi Ve Kararlarının Niteliği, 2008 (4), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 43,76.

Aybay A, 'Tapu Kütüğüne İşlenmiş Şerhin Terkini Davası ve Tahkim Şartı' 2010 (7) 1, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

Aydemir F, *Tahkim Sözleşmesinin Kaynakları, Tanımı, Hukuki Niteliği ve Yapılış Türleri* (1st edn, On İki Levha 2017).

Aydın B, Bireysel İş Uyuşmazlıkları ve Tahkim, 2016(21)2, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 839-863.

Murat A, Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri- Sözleşmeler Hukuku* (5th edn, Adalet 2021)

Aygün M, "Güncel Gelişmelerin Işığında Çekten Doğan Yabancı Unsurlu Uyuşmazlıklara Uygulanacak Hukukun Tespiti", 2012(111)3, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 925-972.

Erkanlı Başbüyük B, *İşçinin İş Görmekten Kaçınma Hakkı* (Seçkin 2020).

Başpınar V, 'Kişilik Hakkı Açısından Kelepçeleme Sözleşmeleri '1999 (1) Ankara Barosu Dergisi, 17-36 .

Başpınar V, *Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu* (2nd edn, Yetkin 2004).

Baştürk F, İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu (1st edn, Yetkin 2007).

Batet Jordi L and Moraga Yago V, Spain, The Sports Law Reviews, Law Business Research Ltd. (4th edn 2019).

Bıçakçı L, Uluslararası Spor Yargılaması (Ed. Tacar Çağlar) Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı (Ankara Barosu Yayınları 2013) 121-133.

Bolatoğlu H., 'Rekabet Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliğine İlişkin Hukuki Çerçeve' 2017(7)2, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 305-332.

Born G, International Commercial Arbitration (second edition, Kluwer Law International 2014).

Born G, International Arbitration: Law And Practice (Kluwer Law International 2012).

Bozkurt M N, 'Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi' 2010 (2) Ankara Barosu Dergisi, 165-190.

Bozköylü E, Dünyada ve Türkiye'de Futbolun Değişim Süreci, 2002-2005 Verileriyle Türkiye'de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2007).

Bozkurt M N, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Devletler Özel Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi)

Breuer C and Wicker P, Sportökonomische Analyse der Lebenssituation von Spitzensportlern in Deutschland 1,16 et seq (2010).

Sarıöz Büyükalp İ, 'Mutad İşyeri Kavramı ve Möhük m. 27/F. 3'ün Uygulanması Sorunu', 2018 (8) 2, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 195-248.

Büyükbaykal G N, "Geçmişten Günümüze Türkiye'deki Yazılı Spor Basınında Futbolun Yeri ve Önemi" 2004 (1) İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 31-44.

Çakmak M, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Statüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999).

Canyaş A B, Roma I Tüzüğü ile Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun Uyarınca Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerinde Örtülü Hukuk Seçimi, 2011 (1) 1, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 110–121.

Cem Ç, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi* (1st edn, On İki Levha 2012).

Çağlayan R, *İdari Yaptırımlar Hukuku* (1st edn, Asil 2009)

Çağlayan R., Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kısıtları 2016(7), Uyuşmazlık Çözüm Mahkemesi Dergisi, 373-398.

Çelebi F, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, (Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2015).

Çelik N, Caniklioğlu N, Canbolat T, *İş Hukuku Dersleri* (33th edn Beta 2020).

Çelik N, İş Sözleşmesinde Kararlaştırılan Özel Hakem Anlaşmasının İradeyi Sakatlayan Bir Durumun Varlığı İspatlanmadıkça Geçerli Sayılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2007 (9) Özel Sayı, 17-30.

Çelikel A and Erdem B, *Milletlerarası Özel Hukuk* (17th edn, Beta 2021).

Demir Gökyayla C, Milletlerarası Özel Hukukta Tek Satıcılık Sözleşmeleri (1st edn, Seçkin 2005)

Demir Gökyayla C, ‘Arabuluculuk ve Tahkimi Bir Arada İçeren Uyuşmazlık Çözüm Yolu ’2019 (77) 2, İstanbul Hukuk Mecmuası, 575-616.

Demir Gökyayla C, “Milletlerarası Tahkimde Ad Hoc Tahkim ve Kurumsal Tahkim” 2008 (2) Özel Sayı: Uğur Alacakaptan’a Armağan, 161- 181.

Demirkol B, *Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ’un 24. Maddesi Çerçevesinde Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk* (2nd edn, Vedat 2011).

Deryal Y, *Tüketici Hukuku* (1st edn, Seçkin 2008).

Devecioğlu S, Çoban B and Karakaya Y E, “Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü” 2014(1)5, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 35-48.

Di Pietro D, “Arbitrability Under the New York Convention”, (2009) *Arbitrability: International & Comparative Perspectives*, (Mistelis, Loukas A./Brekoulakis, Stavros L., Ed.), Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 91-92.

Dinar C, ‘Borçlar Kanunu’ndaki Düzenleme Açısından İstisna Sözleşmesi ile Vekalet Sözleşmesi Arasındaki Kurumsal Farklılıklar’, 2008 (5) 1, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 45-65.

Doğan S, “Türk İş Hukukunda Eşitlik İlkesinin Anlamı” 2012 (3) 9, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 177-207.

Doğan V, *Uluslararası Ticarete Ödeme Aracı Olarak Akreditif* (4th edn, Savaş 2016).

Doğan V, “5718 Sayılı Kanuna Göre İş Akdine Uygulanacak Hukukun Tespiti”, 2007 (9) 1-2, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.

Doğan V, *Milletlerarası Özel Hukuk* (8th edn, Seçkin 2022).

Edis S, Zevkliler A, Ertaş Ş, Petek H and Tezcan D, “Yenilik Doğurucu İşlemden Rücu Etmek Mümkün mü?”, Prof. Dr. Turhan Tufan Yüce’ye Armağan (DEÜ Yayınları 2004)

Egger A, Çevirmen Volf Ç, İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Kişinin Hukuku-İkinci Kısım Tüzel Kişiler (Adalet Bakanlığı 1948).

Engelhard A, Germany, *The Sports Law Reviews*, Law Business Research Ltd., (4th end 2019).

Ekenci G and İmamoğlu F, *Spor işletmeciliği* (1st edn, Alp Ofset 1998).

Ekşi N, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu ’nda Tahkim* (1st edn, Beta 2013).

Ekşi N, *Spor Tahkim Hukuku* (1st edn, Beta 2015).

Erdal T, ‘Spor Hukukunda Uzman Arabuluculuk’, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Arabuluculuk Daire Başkanlığı.

Erdinç B, “İdari Yaptırımların Kavramsal Çerçevesi” 2012(2), *Ankara Barosu Dergisi*, 241-276.

Erdoğan İ, *Borçlar Hukuku Ders Kitabı* (4th edn, Gazi 2019).

Eren F, "İnşaat Sözleşmeleri, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları", 1996 (1) *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* Yönetici-İşletmeci Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer.

Eren F, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, (9th edn, Yetkin 2021).

Erkelci T, *Spor Hukukunda Tahkim Ve Uluslararası Tahkim Mahkemesi (C.A.S.)*, (Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı, Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi).

Erkut C, *İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği* (1st edn, Danıştay 1990).

Ermenek İ, "Yargı Kararları Işığında Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Bu Alanda Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri" 2013(17)2, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 563-630.

Ertuş Ş and Petek H, *Spor Hukuku*, (3th edn, Yetkin 2017).

Esen E, "Uluslararası Ticari Tahkimde Tahkim Anlaşmalarının Şekli" 2011 (28) 1-2, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni* 65-114.

Foster K, "Is There a Global Sports Law?" 2013(2)1, *EntertainmentLaw*.

Gardiner S and Welch R, 'Player trades, free agents and transfer policies in professional sport', 2016, in M. Barry, J. Skinner, J and T. Engelberg (eds.), *Research Handbook of Employment Relations in Sport*, (Cheltenham UK and Northampton USA:Edward Elgar).

Genç D A, *Spor Hukuku Ders Kitabı* (1st edn, Alfa 1998).

Göktaş S, *İşçinin Çalışmaktan Kaçınma Hakkı*, (1st edn, Yetkin 2008).

Görgün Ş, *Medeni Usul Hukuku* (3th edn, Yetkin 2015).

Gözler K, “Kamu Tüzel Kişiliği Ne İşe Yarar? K. Begüm İsbir’in Kamu Tüzel Kişiliği İsimli Doktora Tezinin Düşündürdükleri”, Ed. Burak Öztürk in Prof. Dr. Metin Günday Armağanı(1st edn, Ankara Atılım Üniversitesi 2000) 477-500.

Gözler K and Kaplan G, *İdare Hukuku*, (Cilt I, 23th edn, Ekin 2021).

Grabowski M, ‘Both Sides Win: Why Using Mediation Would Improve Pro Sports ’ (2014) 5 *Harvard Journal of Sports & Entertainment Law* 189, 190, 200. Footnote 9 in that article refers to an article by another author with an ambitious title: “Mediation: A Revolutionary Process That is Replacing the American Judicial System.”

Gurovits A and Stancescu V, Switzerland, *The Sports Law Reviews*, Law Business Research Ltd. (Fourth Edition 2019).

Guttmann A and Thompson L, *Japanese Sports A History* (2001, University of Hawaii Press).

Gürten K and Erenel E, ‘Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği, 2012(3)1, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

Güner C, Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk, (77)1, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 103–151.

Günel N and Küçükgüngör E, *Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı*, 1998(3), *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*.

Gümüş M A, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (3th edn, Filiz 2018).

Hatemi H and Gökyayla E, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm* (4th edn, Vedat 2011).

Hatemi H, Serozan R. and Arpacı A., *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (1st edn, Filiz 1992).

Hatemi H, “BK. 19-20 ve TBK. 27’nin Karşılaştırılması”, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan).

Huysal B, *Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik* (1st edn, Vedat 2010).

İmamoğlu S H, 'Sponsorluk, Spor Sponsorluğu, Sponsorluğun Hukuki Boyutu 'Tacar Çağlar, Hediye Gökçe Baykal, BoğaçhanÇağatay, Alev Aybers (eds) Ankara Barosu Spor Hukuku Av. Atilla Elmas'a Armağan, (Ankara Barosu 2012) 505-571.

Kahraman B, 'Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk İdare Teşkilatı İçindeki Yeri', 2006(2), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası.

Karahanooğulları O, "Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri" 1999(8)3, Çağdaş Yerel Yönetimler.

Karabağ Bulut N, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret* (1st edn, On İki Levha 2021).

Karabulut M, *İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi* (1st edn, Turhan 2008).

Karahasan M R, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (1st edn, Beta 2004).

Kalpşüz T, *Türkiye 'de Milletlerarası Tahkim*, (2nd edn, Yetkin 2010).

Kapulluoğlu K, "Profesyonel Futbolcu- Kulüp İlişkisi", 2005 (1) Tam Saha, TFF'nin Aylık Futbol Dergisi, 36.

Keçeciler M, *Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2006).

Keser Berber L, *Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Tüzüğü Uygulaması*, (1st edn, Seçkin 1999).

Kuru B, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku* (6th edn, Yetkin 2017).

Kurt R, 'İş Yargısında Arabuluculuk', 2018 (135) 1 , Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 406-444.

Küçükgüngör E, ‘Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu ’(1998) 2(2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 0-0.

Küçükgüngör E, ‘Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği ’2001 (50) 2, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 137-146.

Küçükgüngör E, ‘Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Arabuluculuk- Uzlaştırma Yoluyla Çözülmesi ’2006 (1) 22 Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi, 149-174.

Özdemir Kocasakal H, “Uluslararası Spor Yargısı”, in:”Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu”, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, (Olimpiyatevi 2008).

Özdemir Kocasakal H, “Sözleşmelere Uygulanacak Hukukun MÖHUK m. 24 Çerçevesinde Tespiti ve Üçüncü Devletin Doğrudan Uygulanan Kuralları”, 2010 (30) 1-2, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 27-88.

Köse Y, ‘Hukuk Sistemimizdeki Yeni Patika “arbuluculuk”’, 2013 (8) 84, Terazi Hukuk Dergisi, 86-92.

Lew J, Mistelis L and Kröll S, Comparative International Commercial Arbitration, 2003, Kluwer Law International.

McCutcheon J P, Negative enforcement of employment contracts in the sports industries, Legal Studies, 1997, 17(1)

Memiş Kartal P, ‘Bir Hak Olarak Spor Faaliyeti ’(2020) 26 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 537-570.

Mistelis L, Çeviren Bahar Ceyda Süral, ‘Milletlerarası Tahkim: Kurumsal Yaklaşımlar ve Uygulamalar 2006 ’2007 (70), Türkiye Barolar Birliği Dergisi.

Mollamahmutoğlu H, Astarlı M and Baysal U , *İş Hukuku* (7th edn Lykeion 2022).

Muratoğlu T, “Yargısal Faaliyetler Bağlamında Tesis Edilen Disiplin Yaptırımları ve Bu Yaptırımların Hukuka Uygunluğu” 2014(19) 30-31, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

Narmanlıoğlu Ü, *İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I* (Yeni Mevzuata Göre Gözden Geçirilmiş 4th edn, Beta 2012).

Nafziger J, *International Sport Laws* (2st edn, Transnational Publishers).

Niedermaier T, The Athlete as the “Weaker” Party, 2015(41) *Arbitration Law, Juris Legal Information*.

Nomer E and Şanlı C., *Devletler Hususi Hukuku* (18th edn, Beta 2010).

Nomer E, Ekşi N. and Öztekin Gelgel G., *Milletlerarası Tahkim Hukuku* (5th edn, Beta 2016).

Nomer E., *Devletler Hususi Hukuku* (23th edn, Beta 2021).

Oğurlu Y, *İdari Yaptırımlar Karşısında Hukuki Koruma* (1st edn, Seçkin 2000).

Oğuzman K and Seliçi Ö, *Kişiler Hukuku Dersleri* (20th edn, Filiz 2021).

Orhan D T, Roma Hukukunda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk ve Türk Hukukuna Yansımaları (1st edn On İki Levha 2019).

Orhan Ü, *Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulamaları Sorunları* (1st edn, Beta 2013) .

Orhan Ü, Kişisel Antrenörlük Sözleşmesinin Hukuki Açıdan Değerlendirilmesi, 2016 Özel Sayı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cevdet Yavuz’a Armağan, 2063- 2078.

Öz T, *İş Sahibinin Eser Sözleşmesinden Dönmesi* (Kazancı Hukuk 1989).

Özay İ., “Futbolda Özelleştirme” 1990(11)1-3, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 31-37.

Özay İ, *İdari Yaptırımlar* (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1985).

Özbek M S, “Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlamlı İcradaİcranın Ertelenmesi”, 2018 (1), *Türkiye Noterler Birliği Dergisi*, 9-124.

Özcan C, “Küresel Bir Hukuk Düzeni Olarak Lex Sportiva”, 2017(82)1, İzmir Barosu Dergisi, 177-193.

Özkes Ö, İşe İade Taleplerinde Dava Şartı Olan (Zorunlu) Arabuluculuk, 2018(138) 1, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 273-316.

Özelçi A, *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri* (1st end, Seçkin 2010).

Özsunay E, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*,(İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1982).

Revello E, Marco V T, Antonio R and Federico V F, Italy, *The Sports Law Reviews*, Law Business Research Ltd. (4th edn 2019)

Sarı S, *Vekâlet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi* (1st end, Beşir 2004).

Selçuk S., ‘Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası’ 2019(1)140, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 115-140.

Serozan R, *Sözleşmeden Dönme* (2nd edn, Vedat 2007).

Tanrıver S, *İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi* (1st edn, Yetkin 1996).

Tanrıver S, “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları, Arabuluculuk Kurumuna Hukuki ve Sosyolojik Bir Bakış”, *Makalelerim* 2011(3).

Süzek S, *İş Hukuku* (18. edn, Beta 2019).

Şahin O, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü* (1st edn, On İki Levha 2016).

Şanlı C., *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları* (7st edn, Beta 2019).

Şanlı C, Esen E and Figanmeşe Ataman İ, *Milletlerarası Özel Hukuk* (9st edn, Vedat 2021).

Şenol Ercoşkun K, ‘Sözleşmenin İçeriğini Belirleme Özgürlüğü ve Bunun Genel Sınırı: TBK M. 27 ’2016 (2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 709-738.

Şimşek A, ‘Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü’ 2015 (121) Türkiye Barolar Birliği Dergisi,381-402.

Şit B, *Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi* (1st end İmaj 2005).

Pekcanitez H, Atalay O and Özekes M, *Medeni Usul Hukuku* (9st edn, On İki Levha 2021).

Pekcanitez H, Atalay O., Sungurtekin Özkan M. and Özekes M., *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı* (8th edn, On İki Levha 2021).

Pekcanitez H and Yeşilirmak A, *PekcanitezUsûl- Medeni Usul Hukuku* (15st edn, On İki Levha 2017).

Perçin Ersen G, "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri"2011(2)31, *Public and Private International Law Bulletin* 177-201.

Petek H, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, (1st edn, Yetkin 2002).

Petek H and Erişir E, “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Hukukî Niteliği”, 2008 (3) 19, *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*.

Petek H, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshinde Sportif Cezalar” 2017(1) İzmir Barosu Dergisi.

Sargın F, *Milletlerarası Unsurlu Patent ve Ticari Marka Lisansı Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk* (1st edn, Turhan 2002)

Senyen Kaplan E, Tuncay, *Bireysel İş Hukuku* (11th edn, Gazi 2020).

Süzek S, *İş Hukuku* (18th edn, Beta 2019).

Şakar M, *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku* (13th edn, Beta 2020).

Şişli Z, “Bireysel İş Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözüm Yolları”, 2013(1) Tartışma, Bireysel İş Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları Sempozyumu, İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları.

Tan T, “İdari Yaptırımlar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesindeki Güvenceler” (Hukuk Kurultayı 2004, Ankara Barosu Yayını 2004).

Tandoğan H, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri* (Cilt II, 5th edn, Vedat 2010).

Taşkent S , Ulucan Devrim , Eyrenci Öner ve Baskan Ş. Esra_, *İş Hukuku* (10th edn Beta 2020)

Taşpınar Ayvaz S, “Hakem Kararlarına Karşı Kanun Yolları Konusunda HMK Hükümlerinin Uygulanması”, İç Tahkim ve Uygulamaları XLII. Çözüm Arama Konferansı Ankara 2013, 47-56.

Tarman Z D, “5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) Uyarınca Yabancılık Unsuru Taşıyan Akdi Borç İlişkilerinde Hukuk Seçimi”, 2010(26)1, Bankacılık ve Ticaret Dergisi.

Tarman Z D, “Yabancılık Unsuru Taşıyan İş Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk”, 2010 (59) 2, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

Tazegül Ü, “Farklı Toplumlarda Futbolun Tarihi” Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi, Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- Dergisi, 2017 (64), 178-187.

Tek Gülen S, “Tüketici Mahkemelerinin Görevi, Yetkisi ve Tüketici Mahkemelerinde Yapılan Yargılamanın Usulü”,2015(1) Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi.

Tekinalp G ve Çavuşoğlu Uyanık A, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları* (11th edn, Vedat 2011).

Tekinalp G, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama ve Usul Hukuku Kuralları* (13th edn Vedat 2020).

Tunçomağ K and Centel T, *İş Hukukunun Esasları* (1st edn, Beta 2008).

Ünal A, *Keleşleme Sözleşmeleri* (2nd edn, Beta 2017).

Yakın M, Yerli ve Yabancı Profesyonel Futbolcu Alacaklarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu ile Çözümü, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2011).

Yalçınduran T, *Vekalet Sözleşmesinde Ücret* (2nd edn, Yetkin 2007).

Yavuz C, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, 2009, II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu Tahkim, 133-179.

Yavuz C, Acar F and Özen B, *Borçlar Hukuku Dersleri*, (15th edn, Beta 2018).

Yavuz C, *Borçlar Hukuku Dersleri* (11th edn, Beta 2022).

Yenisey K D, ‘Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi’, 2016 (74) 1, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.

Yılmaz A Ç, FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Futbolcu Sözleşmesinin Feshi (1st edn, On İki Levha 2017).

Yılmaz E, “Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdikleri” 2011(2) Ankara Barosu Dergisi.

Yılmaz E, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi* (3th edn, Yetkin 2021).

Yılmaz S and Çavuşoğlu G F, ‘Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmelerinin Geçerliliği ve Asimetrik ve Patolojik Tahkim Klotları’ 2020 (3) 69, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1475-1504.

Yücel M T, “Fesih Bildirimine İtirazda Özel Hakem Kararının Kapsamı, İşe Başlatmama Halinde Tazminata Miktar Belirtilmeden Karar Verilmesi ’başlıklı ve 22.3.2004 tarih ve E.2004/5846, K.2004/5621 sayılı Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Karar İncelemesi’, 2004 (14)3, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 275-287.

Zanobini G, *İdari Müeyyideler*, Çeviren: Yılmaz Günal, (1st edn, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi).

Zevkliler A and Aydoğdu M, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (1st edn, Seçkin 2004).

Zevkliler A ve Gökyayla K E, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri* (17th edn, Turhan 2021).

Zorlu S Y, “Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuka”Geçerlilik” Yaklaşımı”, in eds. Sibel Özel ve Mustafa Erkan, *Milletlerarası Özel Hukukta Sözleşmesel Meseleler*, (On İki Levha 2018)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İpek Palamut Çağın

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Kadir Has Üniversitesi Özel Hukuk Yüksek Lisans
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar ve Tarihleri:
2020 Ocak – Rekabet Kurumu Kış Stajı
2020 Ekim – Halen Sevdimbaş Hukuk Bürosu

